

Hallituksen esitys Eduskunnalle sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia siten, että sairausvakuutuksen rahoitus jaettaisiin kahteen osaan, sairaanhoitovakuutuksen ja työtulovakuutuksen rahoitukseen. Sairaanhoitoetuuksia olisivat Kansaneläkelaitoksen maksamat lääkekorvaukset, korvaukset lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista, korvaukset tutkimuksesta ja hoidosta, matkakorvaukset, kuntoutusmenot, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaan kuuluvat sairaanhoitokorvaukset, korvaukset Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle sekä EU-maihin maksettavat sairaanhoidon kustannusten korvaukset. Työtu-loetuksina rahoitettaisiin sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat, kuntoutusrahat sekä työnantajille maksettavat korvaukset vanhempainpäiväraha-ajan vuosilomakustannuksista ja työterveyshuollon järjestämisestä.

Esityksen tavoitteena on turvata sairauden perusteella myönnettävien etuuksien rahoituksen riittävyys. Tätä varten sairausvakuutuksessa vahvistetaan vakuutusperiaatetta tiivistämällä maksujen ja etuuksien välistä yhteyttä.

Sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen vakuutetut ja valtio osallistuisivat yhtä suurella osuudella lukuun ottamatta EU-maihin maksettavia sairaanhoidon kustannusten korvauksia, jotka valtio rahoittaisi. Sairaanhoitotoetuksien rahoittamiseksi kaikilta vakuutetuilta perittäisiin 1,33 prosenttia sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua vuonna 2006. Maksu korvaisi nykyisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja sitä perittäisiin sairausvakuutusmaksun tapaan kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella. Eläke- ja etuustulojen osalta maksua perittäisiin kuitenkin 1,50 prosenttia eli nykyisen sairausvakuutusmaksun suuruisena. Sairaanhoitomaksua tarkistettaisiin vuosittain annettavalla lailla.

Työtulovakuutuksen rahoittamiseen osallistuisivat työnantajat, palkansaajat ja yrittäjät sekä valtio. Valtio rahoittaisi vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat, erityishoitorahat sekä kuntoutusrahat. Vuonna 2006 työnantajat rahoittaisivat muista työtu-loetuksista 73 prosenttia ja palkansaajat sekä yrittäjät yhdessä 27 prosenttia. Sen jälkeen tapahtuvat kustannusmuutokset rahoitettaisiin valtion osuutta lukuun ottamatta siten, että maksujen muutokset jakautuvat tasan työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien kesken.

Palkansaajilta ja yrittäjiltä ehdotetaan perittäväksi uutta sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,77 prosenttia vuonna 2006. Maksu olisi verotuksessa vähennyskelpoinen ja se perittäisiin ennakonpidätyksen yhteydessä veronalaisen palkkatulon ja yrittäjän työtulon perusteella. Päivärahamaksun perusteeksi tuleva palkka ehdotetaan määriteltäväksi siten, että se asiallisesti vastaisi työeläke vakuutusmaksujen perusteena käytettävää tulokäsitettä. Samalla muutettaisiin sairausvakuutuksen päivärahan perusteena olevan työtulon määritelmää siten, että päivärahaetuuden ja -maksun perusteet vastaisivat kaikilta osin toisiaan.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi 2,06 prosenttia vuonna 2006. Maksu suoritettaisiin saman palkkatulon perusteella kuin uusi sairausvakuutuksen päivärahamaksu. Maksu nousisi yksityisillä työnantajilla, kuntatyönantajilla ja kirkkotyönantajilla 0,46 prosenttiyksikköä. Valtion ja Ahvenanmaan maakunnan muita korkeampi työnantajan sairausvakuutusmaksu ehdotetaan alennettavaksi vuoden 2006 alusta samalle tasolle muiden työnantajien maksujen kanssa. Alennus olisi 0,79 prosenttiyksikköä. Valtioneuvosto vahvistaisi jatkossa vuosittain sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairaus-

vakuutusmaksun suuruuden.

Arvonlisäveron tilityksestä sairausvakuutusrahastoon ehdotetaan luovuttavaksi. Lisäksi ehdotetaan, että työnantajan kansaneläkemaksun perusteena olevaa palkkakäsitettä muutettaisiin vastaamaan työnantajan sairausvakuutusmaksun ja uuden sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteeksi ehdotettua palkkakäsitettä. Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettuun lakiin tehtäisiin myös eräitä muita pääosin teknisiä muutoksia. Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain ja kuntoutusrahalain rahoitussäännöksiä muutettaisiin. Myös tulo-

verolakiin tehtäisiin ehdotetusta uudesta päivärahamaksusta aiheutuvat tekniset tarkistukset. Laki vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta kumottaisiin.

Erikseen annettavissa hallituksen esityksissä ehdotettavilla laeilla on tarkoitus hyvittää työnantajien, palkansaajien ja yrittäjien maksumatason kohoaminen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1. Nykytila	5
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	5
Yleistä	5
Vakuutetun sairausvakuutusmaksu	5
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	6
Arvonlisäveron tuotto	6
Valtion osuus ja takuusuoritus	7
Täyskustannusvastuumaksu	7
Rahastojen välinen varojen siirto	7
Muut tuotot.....	7
Maksettavat etuudet	7
1.2. Nykytilan arviointi.....	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	9
2.1. Tavoitteet	9
2.2. Keskeiset ehdotukset	9
Sairausvakuutuksen rahoituksen jako kahtia.....	9
Sairaanhoitovakuutuksen rahoitus	9
Työtulovakuutuksen rahoitus.....	10
Sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaaminen.....	11
Päivärahan perusteena oleva työtulo.....	11
Muut muutokset	11
3. Esityksen vaikutukset	12
3.1. Rahoitettavien menojen kehitys	12
3.2. Taloudelliset vaikutukset	12
Julkistaloudelliset vaikutukset	12
Vaikutukset kotitalouksille.....	13
Vaikutukset työnantajille ja yrittäjille.....	13
3.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	14
3.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	14
4. Asian valmistelu.....	14
5. Riippuvuus muista esityksistä.....	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut	16
1.1. Sairausvakuutuslaki	16
11 luku. Päivärahaetuuksien määrä	16
18 luku. Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut	20
<i>Yleiset säännökset</i>	20
<i>Sairaanhoitovakuutuksen kulut ja rahoitus</i>	22

<i>Työtulovakuutuksen kulut ja rahoitus</i>	23
<i>Vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuperusteet.....</i>	24
<i>Vakuutusmaksujen määrä ja tarkistaminen</i>	26
<i>Menettelyä ja muutoksenhakua koskevat säännökset.....</i>	28
19 luku. Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset	30
20 luku. Erinäisiä säännöksiä.....	30
1.2. Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta	31
1.3. Laki kansaneläkelai toksen järjestämästä kuntoutuksesta.....	33
1.4. Kuntoutusrahalaki.....	33
1.5. Tuloverolaki.....	33
1.6. Laki vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetun lain kumoamisesta.....	34
2. Voimaantulo.....	34
3. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	34
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	34
LAKIEHDOTUKSET	36
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	36
työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta.....	46
Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	48
kuntoutusrahalain 32 §:n muuttamisesta.....	48
tuloverolain muuttamisesta	49
vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetun lain kumoamisesta.....	50
LIITE	51
RINNAKKAISTEKSTIT	51
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	51
työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta.....	75
Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	80
kuntoutusrahalain 32 §:n muuttamisesta.....	80
tuloverolain muuttamisesta	81

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Sairausvakuutuksen ja Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen menot rahoitetaan tällä hetkellä työnantajilta ja vakuuteilta perittävillä veronluonteisilla sairausvakuutusmaksuilla, vähimmäispäivärahojen rahoittamiseen maksettavalla valtion osuudella, arvonlisäveron tuotoista tilitettävällä osuudella, valtion takuusuorituksella, sairausvakuutusrahaston tuotoilla ja eräillä muilla vähäisemmillä tuotoilla. Sairausvakuutusrahastosta maksettavat etuusmenot olivat vuonna 2004 noin 3 165 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi sairausvakuutusrahastosta rahoitetaan 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen kaikista toimintakuluista, noin 206 miljoonaa euroa vuonna 2004.

Sairausvakuutuksen ja kuntoutuksen menoista katettiin vuonna 2004 noin 29 prosenttia työnantajilta ja noin 29 prosenttia vakuuteilta perittävillä sairausvakuutusmaksuilla. Valtion rahoitusosuus on viime vuosina kasvanut niin, että lähes 40 prosenttia menoista rahoitettiin valtion suorituksilla vuonna 2004.

Sairausvakuutuksen ja kuntoutuksen rahoitusta koskevat säännökset sisältyvät sairausvakuutuslakiin (1224/2004), työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettuun lakiin (366/1963), vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annettuun lakiin (1206/2001), kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annettuun lakiin (610/1991), kuntoutusrahalakiin (611/1991) sekä Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2005 annettuun lakiin (937/2004).

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu

Vakuutetun sairausvakuutusmaksusta säädetään sairausvakuutuslaissa. Maksu määrä-

tään kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella ja se peritään vakuuteilta veron ennakonpidätyksen yhteydessä. Verohallinto tilittää perityt maksut kuukausittain Kansaneläkelaitokselle.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu peritään Suomessa asuvilta, jotka ovat sairausvakuutuslain perusteella täällä vakuutettuja. Rajoitetusti verovelvollinen, Euroopan talousalueella asuva eläkkeensaaja on kuitenkin velvollinen maksamaan Suomesta saamansa eläketulon perusteella vakuutetun sairausvakuutusmaksun, vaikka ei ole Suomessa vakuutettu, jos hän ei maksa eläkkeensä perusteella täyttä lähdeveroa Suomeen.

Henkilölle, jolla ei ole kunnallisverotuksessa verotettavaa ansiotuloa, sairausvakuutusmaksua ei määrätä. Maksu on kuitenkin suoritettava eräiden kunnallisverotuksen ulkopuolelle jäävien ansiotulojen perusteella. Tällaisia tuloja ovat ulkomailla lähetettynä työntekijänä työskentelevälle vahvistettava niin sanottu vakuutuspalkka ja Suomessa työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen saama palkkatulo. Yrittäjien eläkelain (468/1969) tai maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaan vakuutettu yrittäjä suorittaa maksun yrityksestä saamansa ansiotulon sijasta yrittäjäeläkkeen perusteeksi vahvistetun työtulon perusteella.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun suuruudesta oli vuoteen 2002 saakka pysyvä säännös sairausvakuutuslaissa. Käytännössä maksun suuruudesta säädettiin kuitenkin yksivuotisilla laeilla. Kaikilta perittävän maksun suuruus on vaihdellut 0,75 prosentista 2,20 prosenttiin. Vuosina 1991—1998 perittiin 80 000 äyrin ylittävien ansiotulojen osalta korotettua maksua. Lisäksi eläkkeensaajilta alettiin vuonna 1993 periä eläketulon perusteella korotettua sairausvakuutusmaksua. Tämän korotetun maksun perimisestä luovuttiin kokonaan vuoden 2003 alussa.

Maksun suuruudesta on vuodesta 2002 säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetulla lailla. Vuoden 1998 alusta maksua on

peritty 1,50 prosentin suuruisena. Vakuutetun sairausvakuutusmaksulla kerättävä tuotto on vuonna 2005 arviolta 1 012 miljoonaa euroa.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 18 luvun 3 §:ssä tarkoitettu työnantajan sairausvakuutusmaksu suoritetaan osana työnantajan sosiaaliturvamaksua. Työnantaja suorittaa maksun omaloitteisesti kuukausittain ennakonpidätyksen alaisen palkkasumman perusteella. Ulkomailla työskentelevän lähetetyn työntekijän maksun perusteena on yleensä vakuutuspalkka. Yrittäjän oman yrittäjätulon perusteella ei suoriteta työnantajan sairausvakuutusmaksua. Tarkemmat säännökset työnantajan sairausvakuutusmaksun suorittamisesta on työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laisissa.

Maksun suuruudesta oli vuoteen 2002 pysyvä säännös sairausvakuutuslaissa. Sen jälkeen maksun suuruudesta on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetussa laisissa.

Myös työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruudesta on käytännössä säädetty yksivuotisilla laeilla. Yksityisiltä työnantajilta perittävä maksu on vaihdellut 0,45 prosentista 2,35 prosenttiin. Tähän maksuun tehtiin merkittävämpi muutos viimeksi vuonna 1995, jolloin maksu nousi 1,45 prosentista nykyiseen 1,60 prosenttiin.

Vuoden 2003 alusta yksityiset työnantajat vapautettiin määräaikaisesti maksamasta työnantajan sosiaaliturvamaksua eräissä Lapin läänin kunnissa ja saariston kunnissa. Vuoden 2005 alusta maksuvapautusta laajennettiin koskemaan yksityisiä työnantajia sekä kunta- ja kirkkotyönantajia Kainuun maakunnan alueella. Määräaikaiset maksuvapautukset on rahoitettu korottamalla väliaikaisesti muilta työnantajilta perittäviä sosiaaliturvamaksuja. Vuosina 2003—2004 rahoitus tehtiin korottamalla muiden työnantajien sairausvakuutusmaksua 0,014 prosenttiyksikköä.

Julkisen sektorin työnantajat, kunta- ja kirkkotyönantajat sekä Ahvenanmaan maa-

kunta ja valtio, ovat vuodesta 1982 maksaneet korkeampaa sairausvakuutusmaksua kuin yksityiset työnantajat. Julkisen sektorin työnantajien maksujen korotukset ovat liittyneet eri aikana toteutettuihin sosiaalipoliittisiin uudistuksiin, joiden yhteydessä julkisen sektorin saamat verotulot kasvoivat. Tätä tasapainotettiin korottamalla veronsaajana toimivan julkisen sektorin työnantajan sairausvakuutusmaksuja. Korkeimmillaan kuntatyönantajien sairausvakuutusmaksu oli 4,00 prosenttia vuonna 1985 ja kirkkotyönantajien maksu 7,85 prosenttia vuosina 1995 ja 1996. Valtion ja Ahvenanmaan maakunnan maksama työnantajan sairausvakuutusmaksu oli 2,85 prosenttia vuosina 1995—2002 ja 2,864 prosenttia vuosina 2003 ja 2004.

Kuntatyönantajien sairausvakuutusmaksu alennettiin yksityisen sektorin maksun tasolle 1,60 prosenttiin vuonna 1997. Vastaava alennus kirkkotyönantajien maksuun tehtiin vuonna 1999. Muita korkeampaa työnantajan sairausvakuutusmaksua maksavat edelleen valtio ja Ahvenanmaan maakunta, joiden maksu on 2,85 prosenttia vuonna 2005. Kaikkien työnantajien keskimääräinen sairausvakuutusmaksu on vuonna 2005 noin 1,69 prosenttia palkasta ja vuotuinen maksukertymä on noin 1 023 miljoonaa euroa.

Arvonlisäveron tuotto

Valtion talousarvion menojen pienentämiseksi tuloutettiin vuonna 1993 osa liikevaihtoveron tuotosta Kansaneläkelaitokselle. Liikevaihtoveron ja sittemmin arvonlisäveron tulouttamista on sen jälkeen jatkettu vuosittain annetuilla laeilla. Vuosina 1995—2001 arvonlisäveron tuloutus kansaneläkerahastoon oli 2 400 miljoonaa markkaa vuodessa. Tuloutettavan arvonlisäveron määrä nousi 700 miljoonaan euroon vuonna 2002 ja on ollut 1 000 miljoonaa euroa vuodesta 2003. Sairausvakuutusrahastoon arvonlisäveron tuottoja tilitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2002, 200 miljoonaa euroa. Sen jälkeen tuloutettava määrä on kasvanut. Vuonna 2003 sairausvakuutusrahastoon tilitettiin 300 miljoonaa euroa ja vuonna 2004 600 miljoonaa euroa.

Valtion osuus ja takuusuoritus

Valtio on vuodesta 1999 rahoittanut vähimmäismäärän suuruiset vanhempainpäivärahat. Tämä valtion rahoitusosuus oli noin 33 miljoonaa euroa vuonna 2004. Lisäksi valtio vastaa sairausvakuutuslain 18 luvun 2 §:n mukaan niin sanotulla takuusuorituksella siitä, että sairausvakuutusrahastossa on kalenterivuoden päättyessä laissa säädetty vähimmäismäärä varoja. Vähimmäismäärä on vuodesta 1992 ollut kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Vähimmäismäärän turvaamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on maksanut Kansaneläkelaitokselle kuukausittain valtion takuusuorituksen ennakkoa. Valtion sairausvakuutusrahastoon suorittaman takuusuorituksen määrä oli vuonna 2004 noin 711 miljoonaa euroa. Vuodesta 1999 valtio on myös lyhytaikaisella takaisin maksettavalla maksuvalmiussuorituksella voinut taata sairausvakuutusrahaston päivittäisen maksuvalmiuden.

Valtion osuutta Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen alennettiin vuonna 1999 vähentämällä kyseisen vuoden laskennallista valtion takuusuoritusta 500 miljoonalla markalla. Lailla säädettiin, että Kansaneläkelaitos vastaa omilla varoillaan kyseisen 500 miljoonan markan (noin 84 miljoonan euron) rahoittamisesta vuoden 2001 loppuun mennessä. Määräaika on jatkettu vuoden 2005 loppuun saakka. Kansaneläkelaitos on vuoden 2004 loppuun mennessä sijoitusomaisuutta realisoimalla kattanut 24,3 miljoonaa euroa rahoitusvelvoitteestaan.

Täyskustannusvastuumaksu

Vakuutuslaitokset korvasivat vuodesta 1993 julkisissa hoitolaitoksissa hoidettujen liikenne- ja työtapaturmapotilaiden sairaanhoitokustannuksia maksamalla niin sanottua täyskustannusvastuun periaatteen mukaista maksua. Maksu suoritettiin Kansaneläkelaitokselle. Vuotuisen maksun suuruus oli vuodesta 1996 lähtien 307 miljoonaa markkaa (51,6 miljoonaa euroa). Maksusta säädettiin vuosittain annetuilla valtion talousarvioesitykseen liittyvillä laeilla. Kansaneläkelaitoksessa maksun tuotto tuloutettiin sairausvakuutusrahastoon vuodesta 1999 lähtien. Kansaneläkelaitokselle tuloutettavasta täyskustannusperiaatteen mukaisesta maksusta luovuttiin vuoden 2005 alusta. Vakuutuslaitokset korvaavat nyt suoraan palvelun tuottajalle yksittäisen palvelun täydet kustannukset.

Rahastojen välinen varojen siirto

Muut tuotot

Vuosina 1995—2003 oli mahdollista pienentää valtion suorituksia sairausvakuutus- ja kansaneläkerahastoon siirtämällä ylijäämästä rahastosta varoja alijäämääseen. Vuosina 1995—1997 sairausvakuutusrahastoon kertyneitä varoja siirrettiin kansaneläkerahastoon. Sen jälkeen varoja siirrettiin kansaneläkerahastosta sairausvakuutusrahastoon vuosina 1999—2001 ja 2003. Määräaikaista säännöstä, joka mahdollisti varojen siirron, ei ole kuitenkaan jatkettu vuoden 2003 jälkeen. Viimeisenä vuonna siirto kansaneläkerahastosta oli 148 miljoonaa euroa, millä katettiin viisi prosenttia sairausvakuutuksen menoista vuonna 2003.

Maksettavat etuudet

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia etuuksia ovat sairausvakuutuslain, kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain ja kuntoutusrahalain mukaiset etuudet. Sairausvakuutuslain mukaisia etuuksia maksettiin vuonna 2004 yhteensä 2 879 miljoonaa euroa. Päiväraha- ja sairauspäivärahoja oli 670 miljoonaa euroa ja vanhempainpäivärahoja 613 miljoonaa euroa.

Lääkkeiden korvausmenot vuonna 2004 olivat 1 014 miljoonaa euroa. Muita sairaanhoitokorvauksia Kansaneläkelaitos maksoi yhteensä 357 miljoonaa euroa, josta lääkärin ja hammaslääkärin palkkioiden korvauksia oli 160 miljoonaa euroa, matkakustannusten korvauksia oli 141 miljoonaa euroa sekä tutkimus ja hoitokuluja 56 miljoonaa euroa. Työterveyshuollon kustannuksia korvattiin 185 miljoonaa euroa.

Kuntoutuslakien mukaisia kustannuksia Kansaneläkelaitos korvasi vuonna 2004 yhteensä 287 miljoonaa euroa, josta kuntoutusrahojen osuus oli 59 miljoonaa euroa.

Sairausvakuutusrahastosta rahoitetaan myös 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen kaikista toimintakuluista, noin 206 miljoonaa euroa vuonna 2004.

1.2. Nykytilan arviointi

Sairausvakuutuksen etuusmenot ovat viime vuosina nousseet yleistä kustannuskehitystä nopeammin. Erityisesti lääkemenot ovat uusin kalliiden lääkkeiden markkinoille tulon vuoksi kasvaneet voimakkaasti. Samanaikaisesti on vakuutettujen sairausvakuutusmaksuja alennettu purkamalla niihin 1990-luvun alkupuolella tehdyt korotukset. Myös julkisen sektorin työnantajien sairausvakuutusmaksuja on alennettu. Menojen lisäys ja tulon aleneminen ovat yhdessä johtaneet siihen, että sairausvakuutusrahastoon on jouduttu liittämään aikaisempaa suurempi osuus arvonlisäverojen tuotoista ja siirtämään varoja kansaneläkerahastosta sekä kasvattamaan valtion takuusuoritusta.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sairausvakuutusmaksu ovat veronluonteisia maksuja. Etuusmenojen muutokset eivät ole vakuutusperiaatteen edellyttämällä tavalla vaikuttaneet vakuutusmaksujen tasoon, mikä on osaltaan voinut edesauttaa etuusmenojen nopeaa kasvua.

Valtio on vuodesta 1998 maksanut takuusuoritusta sairausvakuutusrahastoon. Sairausvakuutusrahaston kuukausittaisen maksuvalmiuden turvaamiseksi valtio on viime vuosina maksanut takuusuorituksen ennakoita etupainotteisesti. Vuonna 2004 sairausvakuutusrahastoon suoritettavien valtion takuu-

suoritusten ja arvonlisäveron tuloutusten yhteismäärä nousi jo 1 311 miljoonaan euroon. Ilman mainittuja valtion suorituksia sairausvakuutusrahastoon sen menoista jäisi lähes 40 prosenttia kattamatta. Kansaneläkelaitos on arvioinut, että jos vakuutusmaksuperusteet ja arvonlisäveron tuloutukset säilyisivät jatkossa vuoden 2004 tasolla, pelkästään valtion takuusuorituksen tarve olisi vuonna 2007 noin 1200 miljoonaa euroa eli lähes 32 prosenttia arvioituista etuusmenoista.

Sairausvakuutuksen rahoitus on merkittävältä osin perustunut vuosittain annetuilla valtion talousarvioesitykseen liittyvillä laeilla tehtyihin rahoitusratkaisuihin. Tällaisia määräaikaisia rahoitusratkaisuja ovat olleet maksutasojen muutokset, maksuvapautusten rahoitukset, arvonlisäveron tuoton tilitykset, maksut tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta ja varojen siirrot rahastojen välillä. Lukuisista yksivuotisista laeista ja erillislaeista johtuen sairausvakuutuksen rahoitusta koskeva lainsäädäntö on hajanainen ja vaikeasti hallittavissa.

Sairausvakuutuksen rahoituksen kokonaisuutta on ollut vaikea hahmottaa myös rahoituksen läpinäkymättömyyden vuoksi. Arvonlisäveron tuotosta sairausvakuutusrahastoon siirrettävä osuus on kirjattu valtion talousarviossa sairausvakuutuksen erityistuottona, ei valtion menona. Varojen siirrot rahastojen välillä ovat osaltaan heikentäneet Kansaneläkelaitoksen rahoituksen läpinäkyvyyttä.

Eduskunta on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että sairausvakuutuksen rahoitus ja maksuvalmius tulisi saattaa pysyvästi vakaalle pohjalle. Käsiteltäessä hallituksen esitystä laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2004 (HE 54/2003 vp) valtiovarainvaliokunnan verojaosto totesi mietintönsä (VaVM 12/2003 vp) perusteluissa, että ”Kansaneläkelaitoksen rahoitus on tarkoitus turvata nyt kymmenennen kerran säädettävällä yksivuotisella erityislailla. Valiokunta on arvostellut tätä lähes pysyväisluonteista tilapäislainsäädäntöä ja katsonut, että Kansaneläkelaitoksen rahoitus tulee saattaa vuotuisia erityislakeja vakaammalle pohjalle. --- Valiokunta pitää lainsäädännön uudistamista ja Kansaneläkelaitoksen rahoituksen saattamista suunnitelmalliselle ja vakaalle pohjalle

välttämättömänä.” Vuoden 2005 vastaavan lakiesityksen käsittelyn yhteydessä valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota samaan asiaan (VaVM 18/2004 vp).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on turvata sairausvakuutuslaissa säädettyjen etuuksien rahoituksen riittävyys. Tätä varten sairausvakuutuksen rahoituksessa pyritään vahvistamaan vakuutusperiaatetta tiivistämällä maksujen ja etuuksien välistä yhteyttä. Tavoitteena on vähentää sairausvakuutuksen rahoituksen riippuvuutta vuosittain tehtävistä valtion talousarviopäätöksistä, selkeyttää Kansaneläkelaitoksen rahoitusta ja saattaa se nykyistä pysyvämmälle pohjalle. Tarkoituksena on myös luopua sairausvakuutusrahastoon tehtävistä arvonlisäveron tilityksistä, mikä lisäisi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen läpinäkyvyyttä valtion talousarviossa.

Työtuloihin perustuvat päivärahaetuudet rahoitettaisiin pääosin vakuutetuilta ja työnantajilta perittävillä palkkaperusteisilla vakuutusmaksuilla. Sairaanhoidetuksien rahoitukseen valtio osallistuisi omalla pysyvällä osuudella. Valtion osuus sairaanhoidetuksien menoista määriteltäisiin kuitenkin siten, että myös sairaanhoidetuksien rahoittamiseksi vakuutetulta perittävät maksut seurasivat etuusmenojen kehitystä.

Uudistuksen yhteydessä pyritään säilyttämään päivärahaetuuksien ja niiden rahoittamiseksi kerättävien vakuutusmaksujen määrätymisperusteiden yhdenmukaisuus. Tavoitteena on samalla yhdenmukaistaa palkansaajilta ja työnantajilta perittävien maksujen perusteena olevia tulokäsitteitä.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistus pyritään toteuttamaan siten, että uudistus ei voimaantulovaiheessa aiheuttaisi muutoksia eri vakuutettujen tulonjaossa. Työnantajan sairausvakuutusmaksun nousu on tarkoitus hyvittää alentamalla uudistuksen voimaantulovaiheessa työnantajan kansaneläkemaksua työnantajan sairausvakuutusmaksun nousua vastaavasti. Samalla on tavoitteena poistaa perusteettomat erot yksityisen ja julkisen

sektorin työnantajilta perittävien sairausvakuutusmaksujen ja kansaneläkemaksujen maksutasoissa. Palkansaajien ja yrittäjien maksun nousu hyvitetäisiin muuttamalla uudistuksen voimaantulovaiheessa tuloveropöytäkirjoja.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Sairausvakuutuksen rahoituksen jako kahtia

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi sairausvakuutuksen, Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen ja työterveyshuollon rahoitusta koskevat säännökset. Sairausvakuutusrahaston kautta tapahtuva rahoitus ehdotetaan jaettavaksi kahteen eri osaan, sairaanhoidetuksien rahoitukseen ja työttömyysvakuutuksen rahoitukseen. Samalla ehdotetaan luovuttavaksi vuosittain tehdystä arvonlisäveron tilityksestä sairausvakuutusrahastoon.

Sairaanhoidetuksien rahoitus

Ehdotuksen mukaan vakuutetut ja valtio osallistuisivat yhtä suurella osuudella sairaanhoidetuksien rahoitukseen. Valtion varoista korvattaisiin kuitenkin kokonaan Suomessa vakuutettujen muista EU/ETA-maista saaman sairaanhoidon kustannukset. Sairaanhoidetuksien rahoittamiseksi perittäisiin sairausvakuutuksen sairaanhoidetuksia, jonka maksuprosentti olisi 1,33 vuonna 2006. Maksu korvaisi nykyisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun. Sitä perittäisiin kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella kuten nykyistä vakuutetun sairausvakuutusmaksua.

Palkka- ja yritystuloa saavilta alettaisiin periä sairausvakuutuksen sairaanhoidetuksien lisäksi uutta sairausvakuutuksen päivärahamaksua, jolloin heiltä perittävien maksujen yhteismäärä nousisi nykyistä maksutasoa korkeammaksi. Eläke- ja etuustuloa saavilta uutta päivärahamaksua ei perittäisi. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että eläke- ja etuustulojen osalta sairaanhoidetuksia perittäisiin 1,50 prosenttia vuonna 2006 eli nykyisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun suuruisena. Eläke- ja etuustulon ja palkka- ja yritystulon perusteella perittävän sairaanhoidetuksien rahoituksen

maksun erotus olisi siten 0,17 prosenttiyksikköä.

Vuoden 2006 jälkeen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentista säädetäisiin vuosittain annettavalla erillisellä lailla. Myös jatkossa vakuutetut ja valtio osallistuisivat yhtä suurella osuudella sairaanhoitoetuuksien rahoitukseen. Sairaanhoitomaksuun vuosittain tulevat tarkistukset tehtäisiin kaikilta vakuutetuilta perittävään maksuun osaan.

Sairausvakuutusrahastosta rahoitettavia sairaanhoitoetuuksia olisivat etuudet, joiden määrä ei ole palkka- tai muusta työtulosta riippuvainen. Tällaisia etuuksia olisivat Kansaneläkelaitoksen maksamat lääkekorvaukset, korvaukset lääkärin- ja hammaslääkärin-palkkioista, korvaukset tutkimuksesta ja hoidosta sekä matkakorvaukset. Sairaanhoitoetuuksina rahoitettaisiin myös kuntoutusmenot lukuun ottamatta kuntoutusrahoja, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaan kuuluvat sairaanhoitokorvaukset, korvaukset Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle sekä Suomessa vakuutettujen muista EU/ETA -maista saaman sairaanhoidon kustannusten korvaukset. Lisäksi sairausvakuutusrahastosta rahoitettaisiin sairaanhoitoetuuksien täytäntöönpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Työtulovakuutuksen rahoitus

Työtuloetuksina rahoitettaisiin sellaiset sairausvakuutus- ja kuntoutusetuudet, joiden suuruus määräytyy palkkatulon tai yrittäjän työtulon perusteella ja jotka liittyvät kiinteästi työsuhteeseen tai yrittäjyyteen. Tällaisia sairausvakuutusrahastosta rahoitettavia työtuloetuksia olisivat Kansaneläkelaitoksen vakuutetuille maksamat sairaus- ja vanhempainpäivärahat, erityishoitorahat sekä kuntoutusrahat. Lisäksi työtuloetuksina rahoitettaisiin työnantajille työterveyshuollon järjestämisestä maksettavat korvaukset lukuun ottamatta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksettavia korvauksia, työnantajille maksettavat korvaukset vanhempainpäivärahan vuosilomakustannuksista sekä työtuloetuksien täytäntöönpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Valtio rahoittaisi vähimmäismääräiset sa-

rauspäivärahat, vanhempainpäivärahat, erityishoitorahat ja kuntoutusrahat. Vuonna 2006 työnantajat rahoittaisivat muista työtuloetuksista 73 prosenttia ja palkansaajat sekä yrittäjät yhdessä 27 prosenttia. Sen jälkeen tapahtuvat kustannusmuutokset rahoitettaisiin valtion osuutta lukuun ottamatta siten, että maksujen muutokset jakautuisivat tasan työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien kesken.

Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi ehdotetaan perittäväksi uutta maksua, sairausvakuutuksen päivärahamaksua. Sairaanhoitomaksu ja päivärahamaksu muodostaisivat yhdessä vakuutetun sairausvakuutusmaksun. Maksuilla olisi kuitenkin eri maksuperuste.

Uutta sairausvakuutuksen päivärahamaksua ehdotetaan perittäväksi niiltä, joilla on palkka- tai työtulon perusteella oikeus sairausvakuutuksen tai kuntoutuksen päivärahaetuksiin. Eläkkeensaajille ja etuudensaajille ei siten määrättäisi päivärahamaksua muulta kuin heidän eläke- tai etuustulon lisäksi mahdollisesti saaman palkka- tai työtulon osalta. Vuonna 2006 päivärahamaksu olisi 0,77 prosenttia. Uusi maksu pidätettäisiin ennakonpidätyksen yhteydessä ja se olisi verotuksessa vähennyskelpoinen.

Työnantajat osallistuisivat työtulovakuutuksen rahoittamiseen maksamalla edelleen työnantajan sairausvakuutusmaksua. Sen määrä olisi 2,06 prosenttia vuonna 2006. Maksu nousisi nykyisestä yksityisillä työnantajilla, kuntatyönantajilla ja kirkkotyönantajilla 0,46 prosenttiyksikköä. Valtion työnantajana maksamaa muita korkeampaa työnantajan sairausvakuutusmaksua ehdotetaan alennettavaksi samalle tasolle muiden työnantajien maksujen kanssa. Maksu alenisi siten 0,79 prosenttiyksikköä. Vastaava alennus koskisi myös Ahvenanmaan maakuntaa. Valtioneuvosto vahvistaisi jatkossa vuosittain asetuksella sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentin.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena olisi ehdotuksen mukaan palkansaajan ja yrittäjän veronalainen palkkatulo ja työtulo. Maksun perusteena olevaa palkkatuloa olisi ennakoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettu palkka, urheilijan palkkio, vakuutusmaksuissa (1164/1992) tarkoitettu

sairauskassan maksama täydennyspäiväraha ja työsuhteessa saatu palveluraha. Näistä palkkatuloista vähennettäisiin sellaiset erät, jotka eivät ole vastiketta työstä ja joiden perusteella ei makseta sairausvakuutuksen päivärahaa. Päivärahaetuuden ja päivärahamaksun perusteena oleva palkka vastaisi asiallisesti työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaista palkkakäsitettä.

Ennakkopidätyksen alaisesta palkasta vähennettäviä eriä olisivat työsuhteen perusteella saatu henkilökuntaetu, korkoetu työsuhteen perusteella saadusta lainasta, etu oikeudesta merkitä osakkeita käypää alempaan hintaan, työsuhdeoption käyttämisestä syntyvä etu, osakkeina saatu palkkio, niin sanottu odotusajan palkka, työsopimuksen päättämisestä maksettava korvaus tai muu vahingonkorvaus, yksittäinen luento- tai esitelmäpalkkio, henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettu voittopalkkioerä ja nostettu rahasto-osuus sekä yhtiökokouksen päätöksellä maksettu käteinen voittopalkkio. Samaa palkkakäsitettä ehdotetaan käytettäväksi työnantajan sairausvakuutusmaksuun perusteena. Jotta työnantajan sosiaaliturvamaksu ei jatkossa jakautuisi kahteen eri perusteiden suorittamaan maksuun, ehdotettu palkkatulo olisi myös työnantajan kansaneläkemaksun perusteena.

Yrittäjällä sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena olisi yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukainen kunkin vuoden vahvistettu työtulo. Jos yrittäjä ei kuitenkaan olisi mainittujen eläkelakien nojalla vakuutettu, päivärahamaksun perusteena olisivat ansiotulo-osuus elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, yritystoiminnasta saadut palkkatulot, yritystoimintaan liittyvä työkorvaus, porotalouden ansiotulo sekä hankintatyön arvo.

Vakuutusperiaatteen mukaista olisi periä sairausvakuutuksen päivärahamaksua ja työnantajan sairausvakuutusmaksua vain sellaisten henkilöiden palkasta, jotka ovat ikänsä perusteella oikeutettuja sairausvakuutuslain mukaiseen sairauspäivärahaan. Ikärajojen asettaminen työnantajan sairausvakuutusmaksuun edellyttäisi, että saman palkkasumman perusteella suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun asetettaisiin vastaavat ikäraajat. Kansaneläkkeiden rahoituk-

sen ja työnantajan kansaneläkemaksun selvittäminen on vireillä. Sen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista tässä vaiheessa säätää laissa maksuja koskevia ikärajoja.

Sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaaminen

Valtion takuusuorituksesta sairausvakuutusrahaston luovuttaisiin. Sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärään hyväksyttäisiin kahden prosenttiyksikön suuruinen liikkumavara. Valtio vastaisi edelleen sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaamisesta. Valtion tekemät maksuvalmiussuoritukset, joita ei olisi vuoden loppuun mennessä palautettu, otettaisiin huomioon valtion osuuden ennakkosuorituksena, kun vahvistetaan valtion maksuosuuden määrää ja vakuutusmaksuja seuraavalle vuodelle.

Päivärahan perusteena oleva työtulo

Sairausvakuutuksen päivärahan perusteena olevan työtulon määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että päivärahan peruste olisi sama kuin päivärahamaksun peruste. Nykyisestä poiketen päiväraha määrättäisiin verotettavan nettotulon sijasta veronalaisen bruttotulon perusteella. Päivärahan perusteeksi tulisi myös sairauskassan maksama täydennyspäiväraha. Päivärahan määrään ei enää vaikuttaisi odotusajan palkka eikä henkilöstörahastosta maksettava veronalainen suoritus.

Muut muutokset

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain säännöksiä työnantajan sosiaaliturvamaksusta, työnantajasta, työnantajan maksuvelvollisuudesta ja maksun perusteesta ehdotetaan selkeytettäväksi. Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain ja kuntoutusrahalain rahoitussäännöksiä tarkistettaisiin ehdotusten johdosta. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Tuloverolaissa olevat viittaussäännökset vakuutetun sairausvakuutusmaksuun ehdotetaan tarkistettavaksi uu-

den päivärahamaksun säätämisen vuoksi.

Työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006 säädettäisiin erikseen annettavalla lailla. Työnantajan kansaneläkemaksua alennetaan siten, että alennuksella hyvitetään työnantajan sairausvakuutusmaksuun nyt ehdotetut korotukset. Asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan syksyllä 2005. Uusi sairausvakuutuksen päivärahamaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen. Päivärahamaksun käyttöönottoa hyvitetään lisäksi keventämällä tuloverotusta. Tämä hyvitys on osa vuonna 2006 toteutettavaa tuloveroperusteiden keventämistä. Näillä toimilla ja kehittämällä yrittäjien työterveyshuoltoa pyritään minimoimaan rahoitusuudistuksesta aiheutuvat muutokset tulonjaossa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Rahoitettavien menojen kehitys

Rahoitusuudistuksen voimaan tullessa vuonna 2006 sairaanhoitovakuutuksen ja työtulovakuutuksen yhteenlaskettujen kustannusten arvioidaan olevan yhteensä 3 802 miljoonaa euroa, mistä 1 982 miljoonaa euroa olisi sairaanhoitovakuutuksen menoja ja 1 820 miljoonaa euroa työtulovakuutuksen menoja. Näissä laskelmien pohjana olevissa luvuissa on otettu huomioon vuonna 2006 toteutettavan lääkekorvausjärjestelmän uudistuksen arvioitu säästövaikutus samoin kuin yrittäjien työterveyshuoltoon vuonna 2006 tehtävän uudistuksen arvioitu kustannusvaikutus 4 miljoonaa euroa.

Kustannusten arvioidaan kasvavan siten, että vuonna 2008 menot olisivat yhteensä 4 164 miljoonaa euroa, mistä sairaanhoitovakuutuksen osuus olisi 2 219 miljoonaa euroa ja työtulovakuutuksen osuus 1 945 miljoonaa euroa.

3.2. Taloudelliset vaikutukset

Julkistaloudelliset vaikutukset

Rahoitusuudistuksen toteuttamisen tavoitteena on, että uudistus olisi valtion kannalta kustannusneutraali.

Valtion osuudeksi sairaanhoitovakuutuksen

kustannuksista arvioidaan lain voimaantullessa 907 miljoonaa euroa. Valtion Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista maksaman osuuden arvioidaan olevan 104 miljoonaa euroa. Valtio rahoittaisi vähimmäismäärän suuristen vanhempainpäivärahojen lisäksi myös vähimmäismäärän suuriset sairauspäivärahat ja kuntoutusrahat. Tämä lisäisi valtion osuuksia päivärahoista noin 27 miljoonalla eurolla vuonna 2006.

Valtion sairausvakuutusrahastoon suorittaman takuusuorituksen määrä oli vuonna 2004 noin 710 miljoonaa euroa. Vuonna 2006 takuusuorituksen määrä on ilman nyt ehdotettua rahoitusuudistusta arvioitu 1 032 miljoonaksi euroksi. Ehdotuksen mukaan valtion takuusuorituksesta luovuttaisiin. Valtiotyönantajan ehdotettu työnantajan sairausvakuutusmaksun alentaminen pienentäisi valtion menoja vuonna 2006 arviolta 33 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2004 sairausvakuutusrahastoon tilittiin 600 miljoonaa euroa arvonlisäveron tuottoa ja vuonna 2005 tullaan tilittämään vastaava määrä. Arvonlisäveron tilityksestä sairausvakuutusrahastoon ehdotetaan luovuttavaksi vuodesta 2006.

Edellä kerrottujen muutosten arvioidaan vähentävän valtion menoja vuonna 2006 yhteensä 627 miljoonalla eurolla. Muutokset pienentäisivät valtion talousarviossa olevia menoja 27 miljoonalla eurolla vuonna 2006.

Valtion menot kansaneläkevakuutukseen kasvaisivat vuonna 2006 arviolta 245 miljoonalla eurolla, kun otetaan huomioon työnantajan sairausvakuutusmaksun korotuksen hyvittämiseksi toteutettava työnantajan kansaneläkemaksun vastaavan suuruinen alentaminen ja siitä syntyvä vaje kansaneläkevakuutuksen rahoituksessa. Lisäksi valtion menoihin vaikuttavat uuden päivärahamaksun hyvittämiseksi tehtävien verovähennysten aiheuttamat kustannukset, arviolta 382 miljoonaa euroa. Hyvityksistä aiheutuvat valtion menojen lisäykset olisivat yhteensä 627 miljoonaa euroa eli saman suuriset kuin uudistuksesta aiheutuvat valtion menojen säästöt. Jos sairaanhoitomenojen kasvu tulevina vuosina edelleen jatkuu, jakautuu tästä aiheutuva kustannusrasitus puoliksi valtion ja vakuutettujen kesken.

Sairausvakuutuksen vähimmäisrahoi-

tusomaisuuden kahden prosentin vaihteluväli on vuonna 2006 noin 75 milj. euroa. Jos tuottojen ja kulujen erotus jää tätä pienemmäksi, ylijäämällä ei olisi vaikutusta seuraavan vuoden vakuutusmaksuihin ja valtion mak-suosuuden määrään.

Valtio vastaisi edelleen sairausvakuutusra-haston maksuvalmiuden turvaamisesta. Val-tion maksuvalmiussuoritukset, joita ei olisi vuoden loppuun mennessä palautettu, otetta-siin huomioon valtion osuuden ennakkosuori-tuksena, kun vahvistetaan valtion mak-suosuuden määrää ja vakuutusmaksuja se-u-raavalle vuodelle.

Vaikutukset kotitalouksille

Sairaanhoitoetuuksien rahoittamiseksi kai-kilta vakuutetuilta perittäisiin nykyisen va-kuutetun sairausvakuutusmaksun korvaavaa sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua. Vuonna 2006 maksu olisi 1,33 prosenttia. Eläke- ja etuustulojen osalta maksu olisi 0,17 prosenttiyksikköä korkeampi, jolloin maksu vastaisi nykyisen sairausvakuutusmaksun ta-soa.

Vuodesta 2006 alkaen vakuutetut ja valtio osallistuisivat yhtä suurella osuudella sa-raanhoitoetuuksien rahoitukseen. Sairaanhoi-tomaksuun vuosittain tulevat tarkistukset teh-täisiin kaikilta vakuutetuilta perittävään mak-suun. Alustavien laskemien perusteella kai-kilta vakuutetuilta perittävän sairaanhoito-maksun määrän arvioidaan vuonna 2007 ole- van 1,37 prosenttia. Eläkkeen- ja etuudensaa- jien maksu olisi puolestaan 1,54 prosenttia. Vuonna 2008 maksut olisivat 1,40 prosenttia ja 1,57 prosenttia.

Palkka- ja työtulon perusteella perittäisiin sairaanhoitomaksun lisäksi sairausvakuutuk- sen päivärahmaksua, jonka suuruus olisi 0,77 prosenttia vuonna 2006. Uutta päivära- hamaksua ei ole voitu ottaa huomioon mar- raskuussa 2004 verovuodelle 2005 vahviste- tuissa ennakonpidätysperusteissa, joita sovel- letaan vielä tammikuussa 2006. Kansanelä- kelaitos joutuu siirtymävaiheessa vuonna 2006 rahoittamaan päivärahmaksulla katet- tavat 12 kuukauden kulut 11 kuukauden maksuilla, koska ensimmäinen tilitys, jossa päivärahmaksu on mukana, toimitettaisiin

Kansaneläkelaitokselle helmikuussa 2006. Tästä syystä päivärahmaksu ehdotetaan vahvistettavaksi vuodelta 2006 korkeammak- si kuin seuraavina vuosina. Vuonna 2007 päivärahmaksun arvioidaan olevan 0,72 prosenttia ja vuonna 2008 0,73 prosenttia.

Päivärahmaksu olisi verotuksessa vähen- nyskelpoinen. Verovähennyksen jälkeen pal- kansaajan keskimääräinen maksurasitus nou- sisi vuoteen 2005 verrattuna noin 0,27 pro- senttiyksikköä. Tämä hyvitetään vuoden 2006 tuloverotuksessa siten, ettei palkansaa- jien keskimääräinen veroaste nouse. Tavoit- teena on, ettei myöskään tulonjako muutu.

Vaikutukset työnantajille ja yrittäjille

Työnantajan sairausvakuutusmaksun määrä vuonna 2006 olisi kaikilla työnantajilla 2,06 prosenttia. Maksu nousisi nykyisestä 0,46 prosenttiyksikköä yksityisillä työnantajilla, kuntatyönantajilla ja kirkkotyönantajilla. Valtion ja Ahvenanmaan maakunnan nykyi- sin muita korkeampi työnantajan sairausva- kuutusmaksu alenisi 0,79 prosenttiyksikköä. Vuonna 2007 työnantajan sairausvakuutus- maksun arvioidaan olevan 2,01 prosenttia. Vuonna 2008 maksu olisi 2,02 prosenttia eli se nousisi yhtä paljon kuin palkansaajien ja yrittäjien päivärahmaksu.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi uudistuksen voimaantulovuonna seuraavia vuosia korkeampi, koska nykyistä korkeampi maksua suoritettaisiin vuona 2006 vain 11 kuukauden ajalta. Tammikuussa maksettavi- en palkkojen perusteella suoritettavat maksut tilitetään vasta helmikuussa, vaikka uudet pe- rusteet tulisivat ehdotuksen mukaan voi- maan vuoden 2006 alusta.

Työnantajan sairausvakuutusmaksun nousu hyvitetään alentamalla uudistuksen voimaant- ulovaiheessa sekä yksityisen että julkisen sektorin työnantajien kansaneläkemaksua työnantajan sairausvakuutusmaksun nousua vastaavasti. Työnantajan kansaneläkemaksun perusteena olevan palkkakäsittelyn muuttami- nen vastaamaan työnantajan sairausvakuu- tusmaksun ja uuden päivärahmaksun mak- superusteeksi ehdotettua palkkakäsitetä pie- nentäisi kansaneläkemaksun tuottoa arviolta 8 miljoonalla eurolla vuodessa.

Uusi päivärahamaksu sisältyisi verovelvollisen ennakonpidätysprosenttiin, jonka perusteella työnantaja suorittaisi kuukausittain ennakonpidätyksen. Uusi maksuperuste ja uuden maksun merkitseminen palkkatodistukseen edellyttäisivät palkanlaskentajärjestelmän muuttamista. Tästä aiheutuva kustannus vaihtelee työnantajakohtaisesti palkanlaskennan järjestämistavasta riippuen. Keskimääräisen kustannuksen arvioidaan kuitenkin jäävän vähäiseksi.

Työnantajan tulee verohallinnolle antamassaan vuosi-ilmoituksessa ilmoittaa ne työntekijälle maksetut palkan erät, joita ei ehdotuksen mukaan sisällytetäisi päivärahamaksun perusteeseen. Tarkoitus on, että jo tällä hetkellä verohallinnolle erikseen ilmoitettavien optiotulojen lisäksi muut maksun perusteesta vähennettävät erät voitaisiin ilmoittaa yhtenä eränä. Ilmoitettavat erät olisivat samoja, jotka työnantaja myös eläkevakuutusmaksun määräämistä varten erottaa palkasta. Myöskään työnantajan sosiaaliturvamaksun maksuperusteeseen tehtävät muutokset eivät aiheuttaisi työnantajalle merkittävästi lisäkustannuksia, koska maksun perusteena käytettäisiin samaa palkkakäsitettä kuin päivärahamaksussa.

Myös yrittäjiltä perittävää päivärahamaksua hyvitettäisiin tuloveron kevennyksellä. Yrittäjien osalta verotuksen kevennyksellä ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa voida päästä täyteen hyvitykseen. Tämän vuoksi on tarkoituksena lisätä sairausvakuutuksen rahoitusta sairaanhoidon kustannuksiin yrittäjien työterveyshuollossa. Hyvitykset huomioon ottaen uuden maksun käyttöön ottamisella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yrittäjien toimintaedellytyksiin tai kilpailuun. Uuden päivärahamaksun käyttöönotto lisäisi kuitenkin jonkin verran yrittäjän hallinnollisia tehtäviä ja kustannuksia. Maksun suorittaminen on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi, kun yrittäjän oma päivärahamaksu voitaisiin suorittaa veron ennakonkannon yhteydessä ja yrittäjän työntekijöiden maksut ennakonpidätykseen sisältyen.

3.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uuden päivärahamaksun periminen ja tilit-

täminen edellyttäisi muutoksia verohallinnon tietojärjestelmiin. Muutoksia tulisi tehdä erityisesti verotuslaskennan ja ennakkoperinnän tietojärjestelmiin sekä niistä asiakkaille lähteviin tulosteisiin. Uusi päivärahamaksu edellyttäisi verohallinnolta myös resurssien suuntaamista asiakkaiden ohjaukseen ja neuvontaan. Myös sairaanhoitomaksun periminen eri tasoisena eläke- ja etuustulon perusteella aiheuttaisi muutostarpeita verotuslaskentaan ja maksujen tilitykseen. Siirtymävaiheessa verohallinnon kustannukset on arvioitu noin 0,8 miljoonaksi euroksi. Käyttöönoton jälkeen verohallinnon vuotuiset kustannukset olisivat noin 0,05 miljoonaa euroa.

3.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetulla uudistuksella sairausvakuutuksen rahoitus saataisiin nykyistä pysyvämmälle pohjalle. Rahoituskokonaisuus selkeytyisi ja sairausvakuutuksen rahoitus muuttuisi läpinäkyvämmäksi, kun luovutettaisiin valtion talousarvion ulkopuolisista varojen siirroista sairausvakuutusrahastoon. Ehdotukset myös vahvistaisivat vakuutusperiaatetta sairausvakuutuksen rahoituksessa. Vakuutetuilta ja työnantajilta perittävät maksut seuraisivat vakuutusperiaatteen mukaisesti etuusmenojen kehitystä. Sairausvakuutusjärjestelmää kehitettäessä etuusmenojen muutokset näkyisivät perittävissä maksuissa ja valtion menoissa.

Ehdotuksilla ei ole tarkoitus muuttaa eri henkilöstöryhmien välistä tulonjakoa eikä vaikuttaa sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

4. Asian valmistelu

Sosiaalivakuutuksen rahoitusta vuonna 2002 selvittänyt SOMERA -toimikunta ehdotti mietinnössään (Komiteamietintö 2002:4), että sairausvakuutuksen rahoitusta on selvennettävä jakamalla se ansiotulovakuutukseen ja sairaanhoitovakuutukseen. Toimikunnan työn pohjalta Kansaneläkelätköksen rahoitusta selvittänyt virkamiestyöryhmä ehdotti keväällä 2003 annetussa muis-

tiossa (STM 2003:14), että työtulovakuutus rahoitettaisiin vakuutusperiaatteen mukaisesti työnantajan ja työntekijän palkkaperusteisin maksuin. Sairaanhoidokustannusten rahoitukseen osallistuisivat myös eläkkeensaajat ja sosiaalietuuksia saavat. Työryhmä esitti erilaisia rahoituslaskelmia jatkovalmistelun pohjaksi.

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmassa todetaan, että sairausvakuutuksen rahoitus uudistetaan edellä mainitun virkamiestyöryhmän esitysten pohjalta. Hallitusohjelman mukaan uuden rahoitusjärjestelmän yksityiskohdat tuli valmistella kolmikantayhteistyössä. Jatkovalmisteluun ovat osallistuneet edustajat sosiaali- ja terveysministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Kansaneläkelaitoksesta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:stä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, AKAVA ry:stä ja Suomen Yrittäjistä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Verohallituksen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n, Eläketurvakeskuksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton edustajia.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön, Kansaneläkelaitoksen ja Verohallituksen kanssa.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen. Esitykseen liittyen eduskunnalle on tarkoitus antaa erikseen talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset lääkekorvausjärjestelmän kehittämistä, yrittäjien työterveyshuollon lisärahoituksesta, työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosenteista vuonna 2006 ja tuloveron perusteista vuonna 2006.

Ehdotetun sairausvakuutuslain 18 luvun 1, 8 ja 11 §:ssä viitataan kuntoutuslakeihin, jotka esitetään kumottaviksi eduskunnassa käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista (HE 3/2005 vp). Tämän esityksen 3 ja 4 lakiehdotukseen ehdotettu kuntoutusetuuksien rahoitusta koskeva muutos tulisi tehdä eduskunnassa käsiteltävänä olevaan lakiin.

Hallituksen esityksessä laiksi opintotukilain muuttamisesta ja opintolainavähennyksen edellyttämiseksi muutoksiksi verolainsäädäntöön (HE 11/2005 vp) ehdotetaan lisättäväksi tuloverolakiin uusi 127 e §, jossa säädettäisiin opintolainavähennyksien tekemisestä. Säännöksessä oleva maininta vakuutetun sairausvakuutusmaksusta tulisi muuttaa sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Sairausvakuutuslaki

11 luku. Päivärahaetuuksien määrä

2 §. Työtulo. Pykälässä määritellään ne tulot, jotka otetaan huomioon päivärahaetuuden perusteena olevaa työtuloa määrättäessä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että päivärahaetuuden perusteena olevaa työtuloa määrättäessä otetaan huomioon työtai virkasuhteessa saatu palkka. Palkka määriteltäisiin tarkemmin 3—5 momentissa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin yrittäjän työtulosta. Työtuloksi katsottavaa tuloa olisi yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukainen kunkin vuoden vahvistettu painotettu vuosityötulo. Säännös koskisi yrittäjiä, jotka ovat ottaneet sanottujen eläkelakien mukaisen vakuutuksen, joko pakollisena tai vapaaehtoisena. Yrittäjäeläkelakien mukainen työtulo korvaa omasta eläkevakuutetusta yritystoiminnasta saadut ansiotulot. Jos samaisella henkilöllä on muulta kuin omasta yritystoiminnasta saattua tuloa, esim. vieraan työnantajan työsuhteisesta työstä maksamaa palkkaa, vakuutetun päivärahaetuuden perusteena oleva vuosityötulo muodostuu yrittäjäeläkelakien mukaisesta työtulosta ja muualta kuin omasta yritystoiminnasta saadusta palkkatulosta. Säännös vastaa voimassa olevan säännöksen 1 momentin 2 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että ulkomailla työskentelevän, tämän lain mukaan vakuutetun henkilön, työtuloksi katsottaisiin se palkka, jota pidetään ulkomaantyössä eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena eli niin sanottu vakuutuspalkka. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan säännöksen 1 momentin 3 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niiden yrittäjien työtuloksi katsottavasta tulosta, jot-

ka eivät ole velvollisia ottamaan yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain eläkevakuutusta esimerkiksi yritystoiminnan tulojen vähäisyyden vuoksi tai siksi, ettei heille yrittäjäeläkevakuutuksen perusteella enää kartu eläkettä muun lakisääteisen eläketurvan johdosta eivätkä he ole myöskään ottaneet edellä mainittujen eläkelakien perusteella vapaaehtoista eläkevakuutusta. Säännös koskisi myös niitä yrittäjiä, jotka ovat saaneet vapautuksen yrittäjäeläkelakien mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta. Tällöin yrittäjän päivärahaetuuden perusteena ei käytettäisi yrittäjäeläkelakien mukaista työtuloa, vaan hänen päivärahaetuutensa perusteena olisi edelleen verotuksessa vahvistettu ansiotulo-osuus elinkeinotoiminnasta, maataloudesta, porotaloudesta tai yhtymästä, omasta yrityksestä taikka maataloudesta saatu palkkatulo, työkorvaus ja hankintatyön arvo. Säännökseen on lisätty hankintatyön arvo, muutoin se vastaa voimassa olevan säännöksen 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin päivärahan perusteena oleva palkka. Päivärahaetuuden perusteena olevaa palkkaa olisi ennakoperintälain 13 §:ssä tarkoitettu veronalainen palkka, urheilijan palkkio, sairauskassan maksama täydennyspäiväraha sekä työsuhhteessa saatu palveluraha. Palkkaan eivät kuitenkaan sisältyisi 4 momentissa tarkoitettut erät, jotka eivät ole vastiketta tehdystä työstä. Sama palkkakäsitys olisi myös päivärahaetuuksien rahoittamiseksi perittävien maksujen perusteena. Asiallisesti päivärahan perusteena oleva palkka vastaisi työntekijäin eläkelain 7 §:ssä tarkoitettua palkkaa.

Palkkana pidettäisiin nykyisen käytännön mukaisesti palkkaa riippumatta siitä, onko se ansaittu säännöllisestä työstä, ylityöstä, hätätyöstä tai esimerkiksi sairausajan palkkana taikka irtisanomisajan palkkana. Työtuloksi luettaisiin palkkatulot, jotka voivat määräytyä ajan tai työsuorituksen tai molempien perusteella. Myös työntekijän työsuoritukseen

perustuva provisio tai bonus maksetaan korvauksena työstä. Työtuloon luettaisiin myös erilaiset palkan lisät ja korotukset. Lisäksi työstä maksettavaksi korvaukseksi katsottaisiin erilaiset varallaolokorvaukset, arkipyhä tai vapaavuorokorvaukset sekä rahana maksetut korvaukset siitä, ettei työajan lyhentämiseksi sovittuja vapaita ole voitu pitää. Työtulossa otettaisiin huomioon myös erilaiset ylimääräiset palkkaerät, jotka maksetaan työntekijälle sopimuksen mukaan tai vakiintuneesti. Myös määrättyjen palveluvuosien perusteella maksettava korvaus luettaisiin palkaksi. Sen sijaan työnantajan työntekijän merkkipäivän tai muun vastaavan henkilökohtaisen syyn perusteella antamat tavanomaiset esine tai rahalahjat eivät ole vastiketta tehdystä työstä. Näitä lahjoja ei katsottaisi palkaksi riippumatta niiden verotuskohtelusta.

Työstä maksettavana vastikkeena pidettäisiin myös luontoisetuja. Siten esimerkiksi asunto-, ruoka- ja autoetu luettaisiin päivärahaetuuden perusteena olevaksi palkaksi riippumatta siitä, suoritetaanko niitä rahapalkan lisäksi tai yksinomaisten vastikkeena työstä. Luontoisedut arvioitaisiin rahaksi verohallituksen vahvistamien perusteiden mukaan. Ne luontoisedut, joiden arvoa Verohallitus ei vahvista, arvostettaisiin käypään arvoon. Työstä maksettuna palkkana pidettäisiin edelleen vuosilomapalkkaa, lomakorvausta, lomaltapaluurahaa, lomarahaa tai muuta sitä vastaavaa etuutta.

Perinteisen aika- tai suorituspalkan rinnalle on tullut enenevässä määrin erilaisia tulospalkkioita, joissa maksetun palkkion määrä ei ole suoraan riippuvainen yksilön tekemästä työstä, vaan palkkion määrä voi määräytyä työntekijäryhmien tai työyksiköiden aikaansaannosten perusteella tai jopa koko yrityksen tuloksen perusteella. Tällaista tulospalkkausta ovat esimerkiksi ryhmätasolla maksettava bonus, yrityksen vuosivoiton perusteella määräytyvä tantiemi sekä tuotantopalkkio ja tuotantolisä. Lisäksi työnantaja voi täydentää aika- ja suorituspalkkoja tulospalkkiolla tai tulospalkkiolisällä, jotka yleensä ovat ryhmäpalkkaa ja joiden käyttämisestä, sisällöstä ja rakenteesta päättää yrityksen johto. Tällaiset tulospalkkioerät luettaisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti päiväraha-

etuuden perusteena olevaan palkkaan.

Päivärahan perusteena olevana palkkana pidettäisiin myös urheilijan palkkiota, palvelurahoja, kokouspalkkiota sekä muita työskentelyyn perustuvia palkkioita ja korvauksia riippumatta siitä maksetaanko palkkio työtai virkasuhteessa olevalle vai muun sopimuksen tai toimeksiannon perusteella työtä tekeväälle. Säännös vastaa osin nykyistä käytäntöä.

Palkkaan luettaisiin myös työstä maksettavaksi sovittu palkka, joka työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi on jäänyt saamatta, jos siitä on saatu luotettava näyttö esimerkiksi konkurssituomiossa. Palkka katsottaisiin työtuloksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomais tai muu maksaja.

Palkaksi ei katsottaisi tuloja, joissa sairausajan palkanmaksu on järjestetty niin, että Kansaneläkelaitoksen tai vakuutuslainsäädännön tarkoitetun sairauskassan maksama päivärahaetuus maksetaan suoraan työntekijälle. Näissä tilanteissa Kansaneläkelaitos ja sairauskassa maksavat nimenomaisesti sairausvakuutuslain päivärahaetuutta eivätkä sijaimaksajana palkkaa. Myöskään muita ansiomenetyskorvauksia tai sosiaalietuuksia ei katsota työtuloksi. Tältä osin säännös vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä. Työehtosopimuksessa voidaan sopia esimerkiksi sairausajan palkan maksamisesta työnantajan yhteydessä toimivan työpaikkakassan kautta. Tällä tavoin maksettu, täydennyspäivärahaksi määriteltä erä ehdotetaan sisällytettäväksi päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan. Niissä tilanteissa, joissa osa päivärahasta maksetaan sairausvakuutuslain päivärahaetuutena ja osa täydennyspäivärahana, vain täydennyspäivärahana maksettu osuus otettaisiin päivärahan perusteeksi. Lisäpäiväraha, jota sairauskassa maksaa sen jälkeen, kun jäsenen työehtosopimuksen mukainen oikeus sairausajan palkkaan tai täydennyspäivärahaan on päättynyt, ei ole vastiketta työstä vaan vakuutuskorvaus. Sitä ei edelleenkään luettaisi palkkaan.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi yksityisessä päivähoi-

dossa maksetaan yksityisen hoidon tukea suoraan vanhemman valitsemalle yksityisen päivähoidon tuottajalle. Yksityisen hoidon tuki on perheen hoidon tuottajalle maksamaa työsopimuslain tarkoittamaa palkkaa, jonka teknisluonteinen maksatus tapahtuu Kansaneläkelaitoksen kautta. Jos hoitajan palkka on sovittu maksettavaksi niin, että osan siitä muodostaa yksityisen hoidon tuki ja siihen maksettava kunnallinen lisä, myös tällainen kunnallinen lisä luettaisiin voimassa olevaa soveltamiskäytännön mukaisesti työtuloon, vaikka kunta maksaisi sen suoraan työntekijälle.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan luetteloa tuloeristä, joita ei oteta huomioon päivärahaetuuden perusteena olevaa palkkaa määrätessä. Työtuloon ei luettaisi sellaisia ennakonpidätyksen alaiseen palkkaan sisältyviä etuja tai suorituksia, jotka saadaan työsuhteen perusteella, mutta muuten kuin varsinaisena työstä sovittuna vastikkeena. Momentin sisältö vastaa osin voimassa olevan säännöksen 1 momentin ja 3 momentin sisältöä sekä nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 4 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan ei luettaisi työnantajalta saatua henkilökuntaetuuta oli se veronalaista tai verovapaata. Henkilökuntaedulla tarkoitetaan työnantajan työntekijöilleen muussa muodossa kuin rahana antamia, yleensä jatkuviksi tarkoitettuja etuuksia, jotka yleensä eivät ole työsuhteen ehtoja. Koska nämä edut eivät ole palkkaan rinnastettavia luontoisetuja, niiden raha-arvoa ei ole vahvistettu Verohallituksen vuosittain antamassa luontoisetupäätöksessä. Henkilökuntaetu on kollektiivinen etuus. Silloin, kun kyseinen etu on annettu vain tietyille henkilöille yrityksessä, kyseessä ei olisi henkilökuntaetu, vaan kyse olisi työstä maksettavasta vastikkeesta ja siten päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan luettavasta erästä. Esitys vastaa tältä osin nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 4 momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että työtuloon luettavana vastikkeena ei pidettäisi korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta.

Pykälän 4 momentin 3 kohdassa säädettäisiin työsuhteen perusteella merkittävistä osakkeista. Palkkaan ei luettaisi työsuhteen

seen perustuvaa veronalaista ja verovapaata oikeutta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytössä. Niissä tilanteissa, joissa oikeus merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan on rajattu koskemaan vain tiettyjä henkilöitä, etua voidaan pitää vastikkeena työstä ja siten työtuloksi katsottavana tulona. Säännös vastaisi tältä osin nykykäytäntöä.

Pykälän 4 momentin 4 kohdassa säädettäisiin optioista ja synteettisistä optioista. Palkkaan ei luettaisi tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoptioita käyttämisestä syntyvää veronalaista ja verovapaata etua tai muuta sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka pääosin määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella. Säännös vastaisi nykyisen säännöksen 3 momenttia. Optiojärjestelmät perustuvat osakkeenomistajien päätöksiin, eivät yritysjohdon määrittelemiin palkkausjärjestelmiin. Työntekijän optio-oikeuden perusteella saaman hyödyn arvo paljastuu vasta siinä vaiheessa, kun työntekijä voi käyttää optio-oikeutensa mukaisen oikeuden ostaa työnantajayrityksen osakkeita. Sellaisissa yrityksissä, joiden osakkeet ovat julkisen noteerauksen kohteena, optiojärjestelmistä mahdollisesti tuleva hyöty perustuu yrityksen pörssikurssikehitykseen ja etu muodostuu siten täysin osakemarkkinoilla. Työntekijän tai koko yrityksenään henkilöstön työpanoksella ei ole välitöntä vaikutusta saadun edun määrään. Myös sellaisissa yrityksissä, joiden osakkeita ei noteerata julkisesti, voi olla käytössä työsuhdeoptiojärjestelmiä tai niihin rinnastettavia kannustinjärjestelmiä. Myöskään tällaisissa yrityksissä ei optioista saatavan mahdollinen etu ole niin kiinteästi sidoksissa yrityksen työntekijöiden työpanokseen, että etua olisi pidettävä päivärahaetuuden perusteena olevana palkkana.

Yhtiön osakkeen arvon perusteella määräytyvällä suorituksella tarkoitettaisiin esimerkiksi synteettisiä optioita. Tällainen palkitsemisjärjestelmä perustuu tiettyyn määrään yhtiön kuvitteellisia (synteettisiä) osakkeita, joiden kurssi seuraa todellisen, pörssinoteeratun osakkeen kurssia tai muulla tavalla määriteltyä osakkeen käypää arvoa. Työntekijälle

maksetaan tietyn ajan kuluttua tällaisen kuvitteellisen osakkeen arvonnousua vastaava hyöty käteissuorituksena. Synteettinen optiojärjestelmä on pitkälti samanlainen kuin työsuhdeoptioihin perustuva palkitsemisjärjestelmä, joten myöskään sen perusteella saatu suoritus ei ehdotuksen mukaan tulisi luettavaksi työtuloon.

Työntekijälle annettavan suorituksen arvo voi määräytyä osakemarkkinoilla myös muissa kuin 4 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. Pykälän 4 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että päivärahaetuuteen oikeuttavaan palkkaan ei lueta palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan muun yhtiön julkisen kaupankäynnin kohteena olevina osakkeina, edellyttäen, että saatavan edun arvo riippuu yhtiön osakkeen arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana. Vastavasti myöskään sijoitustalletuksina tai muulla vastaavalla tavalla annettu palkkio ei olisi päivärahaetuuden perusteena olevaa palkkaa, jos saatavan edun arvo määräytyy työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen osakkeen arvon muutoksen perusteella vähintään vuoden mittaisena aikana. Koska saatavan edun lopullinen arvo määräytyy lupaamishetken jälkeen yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella, työntekijän työpanoksella ei voida katsoa olevan välitöntä vaikutusta saatavan edun määrään.

Osakepalkkiojärjestelmässä osa osakkeina maksettavasta palkkiosta voidaan maksaa osakkeiden sijasta käteisenä verojen maksamista varten. Lisäksi palkkio voidaan maksaa osakkeiden sijasta kokonaan tai osaksi rahana myös silloin, kun tarvittavia osakkeita ei voidakaan luovuttaa kaikille kohderyhmään kuuluville työntekijöille. Edellytyksenä sille, ettei rahana maksettavaa palkkiota pidetä päivärahaetuuden perusteena olevana palkkana, on, ettei tässä kohdassa tarkoitettun palkkiojärjestelmän tosiasiallinen luonne muutu sen takia, että palkkio maksetaan osakkeiden sijasta rahana.

Päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan ei 4 momentin 6 ja 7 kohdan mukaan luettaisi työsopimuslaissa tarkoitettua odotusajan palkkaa, työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta

taikka muuta vahingonkorvausta. Työsopimuslain mukaan työnantaja voidaan määrätä maksamaan työntekijälle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia työsuhteen päättämisestä ja sen johdosta työntekijälle maksettavasta korvauksesta. Kyseiset erät eivät ole vastiketta tehdystä työstä, vaan korvauksia kustannuksista tai vahingosta. Odotusajan palkka on koron luonteinen suoritus, jota työntekijällä on oikeus saada, jos hänen palkkansa maksu tai muu työsuhteesta johtuvan saatavan suoritus viivästyy työsuhteen päättyessä. Esitys on tältä osin vakiintuneen soveltamiskäytännön mukainen.

Pykälän 4 momentin 8 kohdassa säädettäisiin yksittäisistä luento- ja esitelmäpalkkioista, joita työ- tai virkasuhteessa oleva henkilö saa ulkopuolisista koulutustilaisuuksista. Tällainen ulkopuolisen maksama henkilökohtainen luento- tai esitelmäpalkkio ei ole oman työ- tai virkasuhteen perustella saatua vastiketta eikä sitä siten luettaisi päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan. Työ- tai virkasuhteessa maksettu luento- tai esitelmäpalkkio olisi päivärahaetuuden perusteena olevaa palkkaa. Laajemmin harjoitetusta luennointitoiminnasta saadut henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot voisivat tulla päivärahaetuuden perusteeksi 1 momentin 2 kohdan mukaiseen yrittäjän työtuloon sisältyvänä tai 2 momentissa tarkoitettuna yritystoimintaan liittyvänä työkorvauksena.

Pykälän 4 momentin 9 kohdassa säädettäisiin, että palkkana ei oteta huomioon henkilöstörahosta käteisenä nostettuja voittopalkkioeriä eikä henkilöstörahosta nostettua rahasto-osuutta. Myöskään henkilöstörahostoon siirretyt erät eivät ole päivärahaetuuden perusteena olevaa palkkaa. Henkilöstörahoston jäsenilleen suorittamia eriä ei ole luettu päivärahaetuuden perusteena olevaan työtuloon. Voittopalkkion nostaminen tai rahasto-osuuden maksaminen henkilöstörahostosta ei ole luonteeltaan sellainen etu, joka olisi katsottava vastikkeeksi työsuorituksesta. Henkilöstörahostosta nostettavia eriä ei siten lueta päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan. Säännös vastaa osittain voimassa olevan säännöksen 3 momenttia.

Pykälän 4 momentin 10 kohdassa säädet-

täisiin muusta käteistä voittopalkkiosta kuin henkilöstörahasolain mukaisesta käteisestä voittopalkkiosta. Jos yhtiökokous päättää jakaa osan osakeyhtiön voitosta työntekijöille, kyseessä ei ole työstä maksettava vastike vaan voittopalkkio. Tällaista käteisenä maksettavaa voittopalkkiota ei luettaisi päivärahaetuuden perusteena olevaan palkkaan, jos sitä maksetaan koko henkilöstölle. Lisäksi edellytetään, että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahasolain 2 §:n 2 momentin mukaiset, yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä eikä käteisellä voittopalkkiolla pyritä korvamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi käteistä voittopalkkiota määrättäessä noudatettavista edellytyksistä, joiden on täyttyvä, jotta kysymyksessä olisi 4 momentin 10 kohdan mukaisesta päivärahaetuuden perusteena olevan palkan ulko puolelle jäävästä käteisestä voittopalkkiosta. Edellytyksenä olisi, että käteisen voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkio maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi tarkoituksena on, että työntekijät ovat tietoisia siitä, että kyseisestä erästä ei makseta päivärahamaksua ja että siitä ei kartu päivärahaetuutta. Tämä varmistettaisiin säätämällä, että asia on käsiteltävä yrityksessä yhteistoimintamenettelyssä tai muulla vastaavalla tavalla.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin siitä, ettei työtulona oteta huomioon sellaisia tuloja, jotka on verotuksessa arvioitu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 27 §:n 1 momentin mukaan sen vuoksi, ettei veroilmoitusta ole annettu. Säännös vastaa voimassa olevan säännöksen 4 momenttia.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollista tarkemmin säätää siitä, mitä tuloja luetaan edellä tässä pykälässä säädettyyn työtuloon. Säännös vastaa voimassa olevan säännöksen 5 momenttia.

VI OSA

SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

18 luku. Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Pykälän otsikko muuttuu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, minkä lakien mukaisia etuuksia ja korvauksia rahoitettaisiin tämän lain perustella. Rahoitettavia etuuksia ja korvauksia olisivat sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien ja korvauksien lisäksi kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) ja kuntoutusrahalain (611/1991) mukaiset etuudet ja korvaukset.

Pykälän 2 momentin mukaan tämän lain perusteella rahoitettaisiin lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:ssä tarkoitettua sairausvakuutuslain mukaiset kulut, jotka korvataan sairausvakuutusrahastosta sekä 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen kaikista toimintakuluista. Työpaikkakassojen toiminnan rahoituksesta säädettäisiin edelleen voimassa olevan lain 16 luvun 2 §:ssä. Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 1 §:n ensimmäistä virkettä.

2 §. Sairausvakuutuksen rahoitus. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännökset sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärästä, valtion rahoitusosuudesta ja maksuvalmiussuorituksesta siirrettäisiin 3, 13 ja 28 §:ään. Valtion takuusuorituksesta luovutettiin. Pykälän 1 momentissa olisi voimassa olevan lain 18 luvun 1 §:n toista virkettä vastaava perussäännös sairausvakuutuksen rahoituksesta. Rahoitettavat menot olisivat Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahaston menoja ja ne rahoitettaisiin vakuutetun ja työnantajan vakuutusmaksuista kertyvillä varoilla, valtion maksusuuksilla, sekä muilla sairausvakuutusrahaston tuotoilla. Sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuudesta vuosittain kertyvillä tuotoilla katettaisiin ensisijaisesti 1 §:ssä tarkoitettuja Kansaneläkelaitoksen toimintakuluja. Muita sairausvakuutusrahastoon kertyviä tuottoja olisivat ulkomailta maksettavat korvaukset ul-

komailta vakuutettujen henkilöiden Suomessa saamista sairausvakuutuksen piiriin kuuluvista etuuksista samoin kuin takaisin maksettavista sairausvakuutusetuksista kertyvät takautuvat suoritukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairausvakuutuksen rahoituksen jakamisesta kahteen osaan, sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen ja työtulovakuutuksen rahoitukseen. Niillä olisi erilainen rahoituspohja ja maksuperuste.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sairausvakuutusrahastosta rahoitettavien muiden etuuksien kuin sairaanhoitoetuksien ja työtuloetuksien toimeenpanosta aiheutuvien Kansaneläkelaitoksen toimintakulujen rahoittamisesta. Nämä toimintakulut rahoitettaisiin valtion varoista. Tällaisia valtion varoista rahoitettavia toimintakuluja olisivat esimerkiksi asumistukilaisissa, opintotukilaisissa tai työttömyysturvalaissa tarkoitettujen etuuksien täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintakulut.

3 §. Sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärä. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännökset työnantajan sairausvakuutusmaksusta ja vuosilomakustannusten rahoittamisesta siirrettäisiin 7, 12 ja 13 §:ään sekä säännös sosiaaliturvamaksun palauttamisesta työnantajan sosiaaliturvamaksulakiin. Pykälään otettaisiin määritelmä sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi säädettävästä rahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärästä. Vähimmäismäärän laskentatapaa muutettaisiin siten, että laskennassa siirryttäisiin kassavirtalaskelman mukaisista menoista tuloslaskelman ja taseen mukaisiin kuluihin. Muutoin määritelmä vastaa voimassa olevan lain 18 luvun 2 §:n 2 momentissa olevaa rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän määritelmää.

4 §. Vakuutusmaksut. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös sairausvakuutusmaksun määräytymisestä siirrettäisiin 14 §:ään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutetuille ja työnantajille sairausvakuutuksen rahoittamista varten määrättävistä vakuutusmaksuista. Maksut olisivat vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sairausvakuutusmaksu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vakuutetun sairausvakuutusmaksu muodostuisi kahdesta eri perusteella suoritettavasta

maksusta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja sairausvakuutuksen päivärahamaksusta. Kaikilta vakuutetuilta perittävä sairaanhoitomaksu vastaisi kohdistumisen ja määräytymisperusteiden osalta voimassa olevan lain mukaista vakuutetun sairausvakuutusmaksua. Päivärahamaksu olisi uusi maksu, jota perittäisiin palkkatulon ja yrittäjän työtulon perusteella. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu säilyisi edelleen käytössä molempia maksuja koskevana yläkäsitteenä, jota käytettäisiin, kun laissa tai muualla tarkoitetaan sekä sairaanhoitomaksua että päivärahamaksua eikä ole selvyuden vuoksi tarpeen kirjoittaa molempia maksuja erikseen näkyviin.

5 §. Vakuutetun maksuvelvollisuus. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös sairausvakuutusmaksun määräytymisestä yrittäjätulosta siirrettäisiin 14 §:ään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisestä vakuutetun maksuvelvollisuudesta. Henkilön, joka on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu, tulee suorittaa vakuutetun sairausvakuutusmaksu, sekä sairaanhoitomaksu että päivärahamaksu. Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaista maksuvelvollisuuden määräävää säännöstä.

Voimassa olevan lain 1 luvun 2 §:n mukaan Suomessa asuva henkilö on sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutettu. Suomeen muuttavan henkilön Suomessa asumisen tarkausta asuminen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993; soveltamisalalaki) 3 ja 3 a §:n mukaan ja ulkomailla oleskelevan tai työskentelevän Suomessa asuminen mainitun lain 5—8 §:n mukaan. Suomeen muuttava työntekijä on kuitenkin sairausvakuutuslain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan Suomessa vakuutettu heti työnteon aloittamisesta lukien, jos hän työskentelee Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan. Sama koskee yrittäjää, joka on maahan muutettuun harjoittanut yritystoimintaa yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan. Voimassa olevan lain viimeksi mainittua säännöstä sovelletaan yhtäläisesti EU- ja ETA-maista ja niiden ulkopuolelta muuttaviin työntekijöihin ja yrittäjiin. Siitä, milloin Suomessa olevan ulkomaanedustuston henkilökunta ei ole Suomessa vakuutettu, sääde-

tään soveltamisalalain 10 §:ssä.

Vakuutetun kuollessa vakuutetun sairausvakuutusmaksua ei edelleenkään määrättäisi kuolinvuodelta. Tämä 2 momentin säännös vastaa voimassa olevan lain 18 luvun 9 §:n 2 momenttia.

6 §. *Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus.* Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös rajoitettusti verovelvollisen sairausvakuutusmaksun määräytymisestä siirrettäisiin 17 §:ään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ulkomailla asuvan eläkkeensaajan velvollisuudesta suorittaa sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua vielä sen jälkeen, kun hän ei enää ole sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu. Säännös koskisi eläkkeensaajaa, joka asuu toisessa Euroopan talousalueen maassa tai Sveitsissä. Suomi vastaa sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (jäljempänä sosiaaliturva-asetus) säännösten perusteella tällaiselle eläkkeensaajalle asuinmaassa annetun sairaanhoidon kustannuksista. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 8 §:n 1 momenttia, jossa maksuvelvollisuus koskee vakuutetun sairausvakuutusmaksua.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettun eläkkeensaajan ei kuitenkaan tarvitsisi maksaa sairaanhoitomaksua, jos häneltä peritään Suomesta maksetun eläketulon perusteella täysi lähdevero. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 8 §:n 2 momenttia.

7 §. *Työnantajan maksuvelvollisuus.* Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös sairausvakuutusmaksun määräytymisestä ulkomaantyötulosta siirrettäisiin 18 ja 19 §:ään. Pykälässä säädettäisiin työnantajan velvollisuudesta suorittaa työnantajan sairausvakuutusmaksu. Työnantajan sairausvakuutusmaksu ja työnantajan kansaneläkemaksu muodostavat yhdessä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) tarkoitetun työnantajan sosiaaliturvamaksun.

Pykälässä viitattaisiin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annettuun lakiin, jossa on säännökset työnantajan sairausvakuutusmak-

sun suorittamisesta ja perusteesta, maksun perimistä, maksuunpanoa ja palauttamista koskevat menettelysäännökset sekä säännökset maksua koskevasta muutoksenhausta. Työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena oleva palkka olisi sama kuin 11 luvun 2 §:n 3—5 momentin mukainen palkka. Säännös vastaa osin voimassa olevan lain 18 luvun 3 §:n 1 momenttia.

Sairaanhoitovakuutuksen kulut ja rahoitus

8 §. *Sairaanhoitovakuutuksen kulut.* Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös ulkomailla asuvan eläkkeensaajan sairausvakuutusmaksun määräytymisestä siirrettäisiin 20 §:ään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä kuluista, jotka maksetaan sairausvakuutusrahastosta sairaanhoitoetuuksina ja kustannusten korvauksina Tällaisia kuluja olisivat 1 momentin 1 kohdan mukaan voimassa olevan lain mukaiset hoito- ja tutkimuskorvaukset, matkakustannusten korvaukset ja lääkekorvaukset sekä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaiset kuntoutusmenot. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan sairausvakuutusrahastosta suoritettaisiin korvaukset, joita maksetaan voimassa olevan lain 13 luvun 11 §:n perusteella Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle sekä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu sairaanhoitokulut, jotka Kansaneläkelaitos rahoittaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuden katsottavina kuluina.

Lisäksi sairausvakuutusrahastosta maksettaisiin 1 momentin 5 kohdan mukaan sellaiset Suomessa vakuutetun henkilön muusta maasta saaman sairaanhoidon kustannukset, joiden korvaamisesta Suomi on sosiaaliturva-asetuksen tai kansainvälisten sopimusten perusteella vastuussa. Maksettavia kuluja olisivat myös Suomessa tilapäisesti oleskelevan henkilön täällä saamat sairaanhoidon kustannukset, jos henkilö ei ole Suomessa vakuutettu ja Suomi on henkilön asuinmaan kanssa sopinut, että kulujen keskinäisestä korvaamisesta luovutaan. Suomi on esimerkiksi muiden pohjoismaiden kanssa sopinut, ettei toisesta maasta annettuja sairaanhoidon kustan-

nuksia korvata.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairaanhoitovakuutuksen sairaanhoito- ja kuntoutusetuiksi sekä kustannusten korvauksen täytäntöönpanosta aiheutuvista Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista, jotka olisivat osa sairaanhoitovakuutuksen kuluja. Näihin toimintakuluihin luettaisiin myös Kansaneläkelaitoksen maksamat 20 luvun 5 §:ssä tarkoitetut maksut matkojenyhdistelykeskuksille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärän turvaamiseksi tarvittavat rahaston rahoitusomaisuuden lisäykset rinnastettaisiin 1 momentissa tarkoitettuihin muihin sairaanhoitovakuutuksen kuluihin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sairausvakuutusrahastoon takautuvasti maksettujen suoritusten vähentämisestä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista kuluista. Tällaisia takautuvia suorituksia voi syntyä esimerkiksi silloin, kun vakuutusyhtiö korvaa henkilölle jälkikäteen lääkärinpalkkion. Jos henkilö on jo ehtinyt saada lääkärinpalkkion perusteella Kansaneläkelaitokselta sairausvakuutuskorvauksen, vakuutusyhtiö maksaa tätä korvausta vastaavan osan suoraan Kansaneläkelaitokselle.

9 §. Vakuutettujen rahoitusosuus. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän menettelysäännökset siirrettäisiin 5 ja 31 §:ään. Pykälässä säädettäisiin vakuutettujen osuudesta sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen. Vakuutetut rahoittaisivat 50 prosenttia 8 §:ssä tarkoitetuista sairaanhoitovakuutuksen kuluista lukuun ottamatta 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja kuluja. Rahoitusosuutta käytettäisiin määrättäessä vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun määrää vuodelle 2006 ja myös sen jälkeen. Sairaanhoitomaksujen maksuprosenteista vuonna 2006 säädettäisiin 20 §:ssä. Vuoden 2006 jälkeen perittävät maksut määrättäisiin siten kuin 23 §:ssä säädetään.

10 §. Valtion rahoitusosuus. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös rahaston varojen lainaamisesta kumottaisiin tarpeettomana, koska vastaava säännös on kansaneläkelaiissa. Pykälässä säädettäisiin valtion osuudesta sairaanhoitovakuutuksen

rahoitukseen. Ehdotuksen mukaan 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut Suomesta ulkomaille maksettavat sairaanhoidon korvaukset samoin kuin Suomen vastattavaksi jäävät sairaanhoitovakuutuksen kulut ulkomailta saatavilla sairaanhoidon kustannusten korvauksilla. Valtio vastaisi näistä kuluista siltä osin kuin Suomen maksettavaksi tulevat kustannusten korvaukset ovat Suomen saamia kustannusten korvauksia suuremmat. Muista 8 §:ssä tarkoitetuista kuluista rahoitettaisiin 50 prosenttia valtion varoista.

Työtulovakuutuksen kulut ja rahoitus

11 §. Työtulovakuutuksen kulut. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän menettelysäännökset siirrettäisiin 29, 31, 32 ja 34 §:ään. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työtulovakuutukseen kuuluvista päivärahaetuuksista ja kustannusten korvauksista. Tällaisia sairausvakuutusrahastosta rahoitettavia kuluja olisivat 1 momentin 1 kohdan mukaan voimassa olevan lain mukaiset päivärahaetuudet, joita ovat sairauspäiväraha, erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä osittainen vanhempainraha. Työtulovakuutukseen kuuluvia päivärahaetuuksia olisi myös kuntoutusrahalain 2 §:ssä tarkoitettu kuntoutusraha.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen katsottavat päivärahat olisivat myös työtulovakuutukseen kuuluvia kuluja.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että työtulovakuutukseen kuuluvia kuluja olisivat voimassa olevan lain 13 luvussa tarkoitetun työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Kansaneläkelaitoksen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksamat korvaukset opiskelijoiden terveydenhuollon järjestämisestä rahoitettaisiin kuitenkin 9 ja 10 §:n mukaisesti sairaanhoitovakuutukseen kuuluvina kuluina. Työtulovakuutukseen kuuluvia kuluja olisivat lisäksi 1 momentin 4 kohdan mukaan vuosilomakustannuskorvaukset, jotka Kansaneläkelaitos voimassa olevan lain 14 luvun perusteella maksaa työnantajille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien sekä kustannusten korvausten täytäntöönpanosta aiheutuvista Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Ne luettaisiin työtulo vakuutuksen kuluiksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastaavasti kuin 8 §:n 3 momentissa sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärän turvaamisesta aiheutuvien kuluja huomioon ottamisesta työtulovakuutuksen kuluina.

Pykälän 4 momentissa olisi säännös, jonka mukaan päivärahoista aiheutuvia kuluja pienentäisivät sairausvakuutusrahastoon maksetut takautuvat suoritukset.

12 §. Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuus. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän säännös Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeudesta siirrettäisiin 36 §:ään. Pykälässä säädettäisiin työnantajien osuudesta sekä palkansaajien ja yrittäjien osuudesta työtulovakuutuksen rahoituksen. Pykälän 1 momentin mukaan työnantajat sekä palkansaajat ja yrittäjät rahoittaisivat yhdessä työtulovakuutuksen kulut lukuun ottamatta valtion varoista 13 §:n mukaan rahoitettavia kuluja. Työnantajat suorittaisivat työtulovakuutuksen kuluja rahoittamiseksi työnantajan sairausvakuutusmaksua ja palkansaajilta sekä yrittäjiltä perittäisiin sairausvakuutuksen päivärahamaksua.

Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien keskinäisestä rahoitusosuudesta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Työnantajien rahoitusosuus olisi 73 prosenttia kuluista. Palkansaajien ja yrittäjien yhteinen rahoitusosuus olisi 27 prosenttia. Nämä rahoitusosuudet koskisivat työtulovakuutuksen rahoitusta lain voimaantulovuonna. Sen jälkeen sovellettavat rahoitusosuudet määräytyisivät siten kuin jäljempänä 24 §:ssä säädetään. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuprosentista lain voimaantulovuonna säädettäisiin 21 §:ssä ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentista 22 §:ssä

13 §. Valtion rahoitusosuus. Pykälän otsikko muuttuu. Voimassa olevan pykälän täydentävistä säännöksistä osa siirrettäisiin 31 §:ään ja 20 luvun 6 §:ään. Säännös vähäisen virheellisen maksun perimättä jättämisestä kumottaisiin tarpeettomana, koska veronkantoasetuksen (903/1978) säännösten perus-

teella vähäinen maksu voidaan jättää perimättä. Pykälässä säädettäisiin valtion varoista rahoitettavista työtulovakuutuksen kuluista. Valtion varoista rahoitettaisiin sellaiset sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat ja erityishoitorahat sekä kuntoutusrahat, jotka ovat enintään laissa säädetyn vähimmäismäärän suuruisia. Valtion varoista ei kuitenkaan rahoitettaisi sellaisia päivärahoja ja kuntoutusrahoja, joiden määrä on etuuden suuruuteen vaikuttavan yhteensovituksen vuoksi enintään laissa säädetyn vähimmäismäärän suuruinen. Voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin mukaan valtion varoista rahoitetaan vanhempainpäivärahoista sekä erityishoitorahoista aiheutuvat vähimmäispäiväraha-kustannukset, mutta ei sairauspäivärahojen kustannuksia.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuperusteet

14 §. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste. Pykälässä säädettäisiin sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperusteesta. Pykälän 1 momentin mukaan maksu määrättäisiin kunnallisverotuksen verotettavan tulon perustella. Maksuperuste olisi siten sama kuin voimassa olevan lain 4 §:n mukainen vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuperuste. Yrittäjältä perittävän maksun perusteesta säädettäisiin pykälän 2 momentissa, Suomessa rajoitetusti verovelvollisena työskentelevän henkilön maksuperusteesta 16 §:ssä, ulkomaantyöstä maksuperusteena 17 §:ssä ja vakuutuspalasta maksuperusteena 18 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutetulle henkilölle vahvistettu vuotuinen työtulo korvaisi sairaanhoitomaksua määrättäessä henkilön yritystoiminnasta saamat ansiotulot. Yrittäjän työtulolla tarkoitettaisiin yrittäjien eläkelain 7 §:n 2 momentin mukaista vahvistettua työtuloa. Maatalousyrittäjällä maksu määräytyisi vastaavasti maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vahvistetun työtulon perusteella. Vahvistettu työtulo olisi sairaanhoitomaksun perusteena silloinkin, kun yrittäjä yrittäjien eläkelain

7 §:n 3 tai 4 momentin perusteella maksaa eläkevakuutusmaksua vahvistettuun työtuloon nähden korotettua tai alennettuna.

Tulot, joita yrittäjän työtulo korvasi, olisivat 2 momentin 1—6 kohdan mukaan yrittäjän, tämän puolison tai perheenjäsenen, kuolinpesän osakkaan, yhtymän osakkaan tai maatalousyrittäjän yritystoiminnan perusteella saamaa palkkatuloa tai ansiotulo-osuutta sekä yrityksestä saatua työkorvausta tai käyttökorvausta. Työtulo korvaisi 2 momentin 7—9 kohdan mukaan myös porotalouden ansiotulon, hankintatyön arvon, yrityksestä saadun osingon ansiotulo-osuuden sekä peiteltyyn osingon, kun työntekijä ei ole osingon jakavaan yhtiöön työsuhteessa. Säännös vastaa muutoin asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 5 §:n 1 momenttia, mutta säännöksestä on jätetty tarpeettomana pois metsätalouden puhdas tulo. Lisäksi uutena korvattavana tulona on säännökseen otettu ennakkoperintälain 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu käyttökorvaus, jotta yrittäjäläkevakuutuksen ottanut ei joutuisi sen perusteella maksamaan sairaanhoitomaksua kahteen kertaan. Käyttökorvauksia ovat esimerkiksi tekijänoikeuskorvaukset.

Pykälän 3 momentin mukaan yrittäjän sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatettaisiin soveltuvin osin kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskemisesta annettuja säännöksiä. Siten esimerkiksi kunnallisverotuksessa tehtävä ansiotulovähennys laskettaisiin ansiotuloa korvaavan työtulon perusteella. Sairaanhoitomaksun maksupohjasta ei saisi kuitenkaan vähentää yrittäjävakuutuksen perusteella määrättävää lakisääteistä vakuutusmaksua. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 5 §:n 3 ja 4 momenttia.

15 §. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperuste. Pykälässä säädettäisiin ehdotetun sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperusteesta. Pykälän 1 momentissa olevan pääsäännön mukaan päivärahamaksu määrättäisiin vakuutetun veronalaisen palkkatulon ja työtulon perusteella. Pääsäännöstä poikkeavasta maksuperusteesta säädettäisiin jäljempänä 3 momentissa sekä 16—18 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena olevasta veronalaisesta palkkatulosta. Palkkatuloa olisi 11 luvun 2 §:n 3—5 momentissa

määritelty palkkatulo, joka on päivärahaetuuden perusteena. Tämä palkka vastaa asiallisesti työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaista palkkakäsitettä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin päivärahamaksun perusteesta silloin, kun vakuutettu on yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu yrittäjä. Vastaavasti kuin 14 §:ssä yrittäjälle vahvistettu työtulo olisi päivärahamaksun perusteena ja se korvaisi vakuutetun yritystoiminnasta saamat päivärahaetuuden perusteena olevat tulot. Korvattavat tulot olisivat samat kuin 14 §:ssä omasta yrityksestä saatua käyttökorvausta, osingon ansiotulo-osuutta ja peiteltyä osinkoa lukuun ottamatta. Viimeksi mainitut tulot eivät olisi päivärahamaksun eikä myöskään päivärahaetuuden perusteena.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin päivärahamaksun perusteesta silloin, kun vakuutettu ei ole velvollinen ottamaan yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vakuutusta tai hänet on vapautettu mainitusta vakuutusvelvollisuudesta. Päivärahamaksun perusteena olisivat 3 momentin 1—8 kohdassa mainitut työtulot sekä tähän yrittäjän työtuloon sisällyttömät esimerkiksi työ- tai virkasuhteen perusteella saadut palkkatulot.

16 §. Rajoitetusti verovelvollisen Suomessa saama palkkatulo maksuperusteena. Pykälässä säädettäisiin Suomessa rajoitetusti verovelvollisena työskentelevän henkilön sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun maksuperusteesta. Maksut määrättäisiin palkkatulon osalta Suomessa lähdeveron alaisen palkan perusteella. Esiintyvien taiteilijoiden ja urheilijoiden osalta maksuperusteena olisi lähdeveron alainen henkilökohtainen korvaus, josta säädetään rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 3 §:ssä. Ehdotus merkitsisi muutosta voimassa olevan lain 18 luvun 6 §:n mukaiseen käytäntöön siltä osin, että myös rajoitetusti verovelvollisten urheilijoiden saamat palkkiot tulisivat maksujen perusteeksi. Lisäksi uutta olisi maksuperusteen soveltaminen myös ehdotettuun uuteen päivärahamaksuun.

17 §. Ulkomaantyötulo maksuperusteena. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamak-

sun maksuperusteesta silloin, kun ulkomailla työskentelevä henkilö saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa eikä henkilön eläketurvaa ole järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työntekijäin eläkelain (395/1961), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) perusteella. Maksuperustetta sovellettaisiin sairaanhoitomaksun lisäksi myös ehdotettuun päivärahamaksuun. Muutoin säännös vastaa voimassa olevan lain 18 luvun 7 §:n 1 momenttia.

Jos verovapaata ulkomaantyötuloa saava henkilö on yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, hänen sairaanhoito- ja päivärahamaksunsa perusteena käytettäisiin maksetun palkan sijasta vahvistettua yrittäjän työtuloa kuten muillakin yrittäjillä. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

18 §. Vakuutuspalkka maksuperusteena. Pykälässä säädettäisiin työntekijäin eläkelain 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua vakuutuspalkan käyttämistä sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun maksuperusteena. Vakuutuspalkkaa käytettäisiin maksuperusteena 1 momentin mukaan tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyötulon sijasta ja 2 momentin mukaan rajoitetusti verovelvollisen saaman palkkatulon sijasta. Kummassakin tapauksessa edellytyksenä olisi, että ulkomailla työskentelevän henkilön eläketurva on järjestetty pykälässä mainitun eläkelain perusteella. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momenttiin korjattaisiin koskemaan sanotun pykälän 5 momenttia. Vakuutuspalkkaa käytettäisiin myös ehdotetun päivärahamaksun perusteena. Muutoin ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 7 §:n 2 ja 3 momenttia.

19 §. Ulkomaille maksettava eläke maksuperusteena. Pykälässä säädettäisiin ulkomailla asuvan rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperusteesta. Maksu määrättäisiin ulkomaille maksettavan eläkkeen perustella silloin kun eläkkeensaaja on 6 §:n perusteella maksuvelvollinen. Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 8

§:n 3 momenttia.

Vakuutusmaksujen määrä ja tarkistaminen

20 §. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentista lain voimaantulovuonna. Esityksen mukaan maksu olisi ensimmäisenä vuonna 1,33 prosenttia. Maksun perusteena olisivat kaikki vakuutetun saamat tulot, joita verotetaan kunnallisverotuksessa, eli palkka-, eläke-, etuus- ja muut ansiotulot. Yrittäjäeläkelakien mukaan vakuutetun yrittäjän maksu määrättäisiin hänelle vahvistetun työtulon perustella. Rajoitetusti verovelvollisten ja ulkomailla työskentelevien maksun perusteena käytettäisiin 16—19 §:ssä säädettyjä erityisiä maksuperusteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kaikilta vakuutetuilta perittävän saman suuruisen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun lisäksi osalta vakuutettuja perittävästä 0,17 prosenttiyksikön suuruudesta sairaanhoitomaksusta. Maksu määrättäisiin sellaisten ansiotulojen perusteella, jotka eivät ole palkkatuloa, työtuloa tai niiden sijaan tulevaa tuloa. Ehdotettua 0,17 prosenttiyksikön maksuosuutta maksettaisiin siten eläketulosta, etuustulosta ja muusta sellaisesta ansiotulosta, jonka perusteella ei suoriteta uutta päivärahamaksua. Perittävien sairaanhoitomaksujen määrä on laskettu siten, että ne yhdessä riittäisivät rahoittamaan vakuutettujen osuuden sairaanhoito- vakuutuksen arvioiduista kuluista vuonna 2006. Eläke- ja etuustulojen perusteella maksettavan sairaanhoitomaksun yhteismäärä vastaisi vuonna 2005 perittävää vakuutetun sairausvakuutusmaksua.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 0,17 prosenttiyksikön maksuosuus maksettaisiin sairaanhoitomaksun perusteena olevan kunnallisverotuksen verotettavan tulon ja päivärahamaksun perusteena olevan veronalaisen palkka- ja työtulon erotuksesta. Menettely mahdollistaisi sen, että ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä ei tarvitsisi 0,17 prosenttiyksikön maksuosuuden määräämistä varten kohdentaa verotuksessa uudelleen eri tulolajeille. Korkeampaa maksuosuutta laskettaessa kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset kohden-

tuisivat aina ensisijaisesti eläke- ja etuustuloihin, mikä olisi vakuutetun kannalta edullista. Ehdotettu menettely ei vaikuttaisi vähennysten huomioon ottamiseen henkilön verotuksessa.

Jos vakuutetun eläke- ja etuustulot ovat pienet verrattuna palkka- ja työtuloihin, on mahdollista, että hänen sairaanhoitomaksunsa perusteena olevat verotettavat kokonaisansiotulot ovat verovähennysten vaikutuksesta pienemmät tai yhtä suuret kuin hänen päivärahamaksunsa perusteena olevien veronalaisen palkka- ja työtulonsa yhteismäärä. Tällöin vakuutetun ei tarvitsisi maksaa sairaanhoitomaksun 0,17 prosenttiyksikön maksuosuutta, vaikka hänellä olisi eläke- tai etuustuloa.

21 §. Sairausvakuutuksen päivärahamaksu. Pykälässä säädettäisiin palkansaajilta ja yrittäjiltä perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuprosentista lain voimaantulovuonna. Palkansaajien ja yrittäjien uusi päivärahamaksu olisi 0,77 prosenttia palkka- ja työtulosta ja muusta 15—18 §:ssä tarkoitusta maksuperusteesta.

22 §. Työnantajan sairausvakuutusmaksu. Työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi lain voimaantulovuonna 2,06 prosenttia työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa tarkoitettusta palkasta. Maksu olisi saman suuruinen kaikille työnantajille.

23 §. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tarkistamisesta lain voimaantulon jälkeen. Pykälää sovellettaisiin ensimmäisen kerran vahvistettaessa sairaanhoitomaksua vuodelle 2007. Pykälän 1 momentin mukaan kaikilta vakuutetuilta perittävän sairaanhoitomaksun maksuprosentti tulee määrittää siten, että 20 §:ssä tarkoitetuista maksuista kertyvillä tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa seuraavan vuoden arvioidut sairaanhoitovakuutuksen kulut. Maksuprosenttia tarkistettaisiin kahden desimaalin tarkkuudella noudattaen normaaleja pyöristyssääntöjä. Sairanhoitomaksun määrää tarkistettaessa noudatettaisiin 9 ja 10 §:n mukaisia rahoitusosuuksia. Muista kuin valtion kokonaan rahoittamista kuluista rahoitettaisiin aina puolet sairaanhoitomaksujen tuotoilla ja puolet valtion osuudella. Eläke- ja etuustulon perus-

teella ja kaiken ansiotulon perustella suoritettavan maksun välinen ero olisi sairaanhoitomaksua tarkistettaessa jatkossakin 0,17 prosenttiyksikköä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sairaanhoitomaksun tarkistamistavasta. Sairanhoitomaksua tarkistettaisiin erikseen vuosittain etukäteen annettavalla lailla, jolla voitaisiin samalla säätää myös työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentteihin mahdollisesti tehtävistä muutoksista.

24 §. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia olisi tarkistettava vuosittain etukäteen siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 11 §:ssä tarkoitettujen työtulovakuutuksen kulut. Lain voimaantulovuoden jälkeen tapahtuvat työtulovakuutuksen kulujen muutokset rahoitettaisiin siten, että vakuutusmaksuilla katettava osuus kulujen muutoksesta rahoitettaisiin tarkistamalla päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia yhtä monella prosenttiyksiköllä. Maksujen tarkistus tehtäisiin kahden desimaalin tarkkuudella normaaleja pyöristyssääntöjä noudattaen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia tarkistettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Maksujen tarkistamisperusteet olisivat lailla vahvistetut, joten maksujen määräämiseen ei jäisi harkintaa. Tarkistus tehtäisiin kerran vuodessa. Seuraavaa vuotta koskeva päivärahamaksujen tarkistus olisi tehtävä ennen marraskuun 23 päivää. Tällöin päivärahamaksut olisi mahdollista ottaa huomioon oikean suruisina seuraavan vuoden verokorteissa, jotka yleensä tulevat voimaan helmikuun alussa. Sama aikarajaa sovellettaisiin myös työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistamisessa.

25 §. Sairausvakuutusrahastossa tapahtuvan varojen siirtymisen huomioon ottaminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten kalenterivuoden aikana sairausvakuutusrahaston sisällä tapahtuvat varojen siirrot otettaisiin huomioon. Jos sairaanhoitovakuutuksen tai työtulovakuutuksen kustannukset kasvavat vuo-

den aikana ennakoitua enemmän ja jos kustannusnousu rahoitetaan sairausvakuutusrahaston sisällä ilman valtion maksuvalmiussuoritusta, sairaanhoitovakuutuksen ja työttömyysvakuutuksen välillä tapahtuva varojen siirtyminen otettaisiin huomioon seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion osuutta vahvistettaessa.

26 §. Sairausvakuutusrahaston vajauksen ja ylijäämän huomioon ottaminen. Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi ne rajat, joiden puitteissa sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuuden kokonaismäärä voisi vaihdella ilman, että se vaikuttaisi tuleviin vakuutusmaksuihin tai valtion osuuden rahamäärään. Jos syksyllä vahvistettaessa seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää arvioidaan, että sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärä alittaisi kuluvana vuonna kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskuluista, arvioitu vajaus otettaisiin huomioon seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion osuutta vahvistettaessa. Vastaavasti otettaisiin huomioon ylijäämä, jonka arvioidaan kertyvän sairausvakuutusrahastoon. Huomioon otettavaksi ylijäämäksi katsottaisiin se osa sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuudesta, joka ylittää kymmenen prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskuluista.

27 §. Valtion maksuvalmiussuoritus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahastoon tehtävästä valtion maksuvalmiussuorituksesta. Suorituksella turvattaisiin sairausvakuutusrahaston päivittäinen maksuvalmius. Kansaneläkelaitos palauttaisi suorituksen, kun sitä ei enää tarvittaisi maksuvalmiuden turvaamiseen. Käytännössä suoritus on voitu palauttaa saman kuukauden aikana. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 2 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vuoden lopussa palauttamatta olevan maksuvalmiussuorituksen arvioitu määrä vaikuttaisi pienentävästi valtion rahoitusosuuden määrään seuraavana vuonna.

Pykälän 3 momentissa annettaisiin valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin maksuvalmiussuoritusta maksettaessa noudatettavasta menettelystä.

28 §. Vakuutusmaksujen ja valtion osuuden määrän tarkistamista varten annettavat selvitykset. Pykälässä säädettäisiin vuosittain tehtävää vakuutusmaksujen tarkistamista varten tarvittavista selvityksistä. Rahoituslaskelmia tarvittaisiin myös määriteltäessä valtion talousarvioesitykseen otettavan valtion rahoitusosuuden määrää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Kansaneläkelaitoksen olisi toimitettava sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle ja terveysministeriölle talousarvioesityksen laatimista varten vuosittain viimeistään toukokuun 15 päivänä arvio sairausvakuutusrahastosta maksettavien korvaus- ja etuusmenojen sekä Kansaneläkelaitoksen toimintamenojen määrästä seuraavana vuonna. Laskelmissa olisi esitettävä myös arvio seuraavalle vuodelle vahvistettavien vakuutusmaksujen maksuprosenteista. Samalla Kansaneläkelaitoksen olisi toimitettava arvio sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuuden mahdollisesta vajauksesta tai ylijäämästä sekä arvio palauttamattoman maksuvalmiussuorituksen määrästä kuluvana vuonna. Arvioita tulisi tarkistaa, jos niiden perusteena olevat tiedot olennaisesti muuttuvat. Vakuutusmaksujen tarkistamista varten arviot tulisi tarkistaa lokakuun 15 päivään mennessä. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle toimitettavista tiedoista säädetään tällä hetkellä sairausvakuutusasetuksen 40 §:n 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin mahdollisuus säätää tarkemmin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle ja terveysministeriön asetuksella maksujen ja valtion rahoitusosuuden tarkistamista varten tarvittavista selvityksistä.

Menettelyä ja muutoksenhakua koskevat säännökset

29 §. Ennakkoperintälain soveltaminen. Pykälän 1 momentin mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksun ennakonpidätyksessä sovellettaisiin ennakkoperintälain säännöksiä. Työnantaja pidättäisi viimeistään palkanmaksua seuraavan kuukauden 10 päivänä veron ennakonpidätyksen yhteydessä samalla myös sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun, sillä maksut sisältyisivät verohallinnon ilmoittamaan verovelvollisen ennakonpidätyksprosenttiin. Sairauksassa pidättäisi päivärahamaksun täydennyspäivära-

han maksamisen yhteydessä ja palkkion maksaja urheilijan palkkiosta. Yrittäjälle määrättävä päivärahamaksu perittäisiin veron ennakonkannon yhteydessä, joten yrittäjän ei tarvitsisi maksaa sitä erikseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin suomalaisen työnantajan velvollisuudesta toimittaa ennakonpidätys verovapaata ulkomaantyötuloa saavan vakuutetun vakuutuspalkan perusteella. Pidätysvelvollisuus tulisi koskemaan sairaanhoitomaksun lisäksi myös ehdotettua päivärahamaksua. Muutoin säännös vastaa voimassa olevan lain 18 luvun 11 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä.

30 §. Työnantajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, että työnantajan olisi palkanmaksun yhteydessä ilmoitettava työntekijälle veron ennakonpidätyksen yhteydessä palkasta perityn sairausvakuutuksen päivärahamaksun määrä. Käytännössä ilmoittaminen voisi tapahtua siten, että palkkatodistukseen varataan oma kohta uudelle tiedolle. Palkkatodistukseen merkitään maksetun palkan ja verohallinnon ilmoittaman maksuprosentin mukaan lasketun maksun määrä. Ennakoon pidätetyn ja lopullisen maksun määrä voivat poiketa toisistaan siinä tapauksessa, että pidätys tehdään kokonaispalkan perusteella, vaikka maksettavassa palkassa on sellaisia eriä, jotka eivät ole lopullisen maksun perusteena. Päivärahamaksun lopullinen määrä vahvistetaan lopullisen verotuksen yhteydessä.

31 §. Verotusmenettelystä annetun lain soveltaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verotusmenettelystä annetun lain kunnallisveroa koskevien säännösten soveltamisesta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun. Mainittua lakia sovellettaisiin myönnettäessä huojennusta tai lykkäystä vakuutetun sairausvakuutusmaksuun. Huojennuksen myöntäisi kunta ja lykkäyksen verovirasto. Hakumenettelystä ja perusteista, joilla maksun huojennus tai lykkäys voidaan myöntää, on myös säännökset verotusmenettelystä annetussa laissa. Mainittua lakia sovellettaisiin myös määrättäessä vakuutetun sairausvakuutusmaksu jälkikäteen ja muussa verotusmenettelystä. Jos sairausvakuutusmaksu on virheellisesti jäänyt kokonaan määräämättä tai se on määrätty liian pieneksi, se voitaisiin määrätä jälkikäteen enintään viideltä vuodelta siten

kuin verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään. Säännös vastaa osin voimassa olevan lain 18 luvun 9 §:n 1 ja 3 momenttia ja 11 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuutetun sairausvakuutusmaksua koskevasta muutoksenhausta. Myös muutoksenhaussa noudatettaisiin verotusmenettelystä annetun lain säännöksiä. Kansaneläkelaitoksella ja veroasiamiehellä olisi edelleen oikeus hakea muutosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun. Säännös vastaa tältä osin voimassa olevan lain 18 luvun 11 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä. Työnantajan sairausvakuutusmaksua koskevat muutoksenhakusäännökset ovat työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa.

32 §. Eräiden verotusta koskevien lakien soveltaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että vakuutetun sairausvakuutusmaksun kannossa, perimisessä ja palauttamisessa sovelletaan veronkantolain (611/1978) säännöksiä. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 11 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä.

Pykälän 2—4 momentissa säädettäisiin vakuutetun sairausvakuutusmaksun perimisestä silloin, kun vakuutettu on rajoitetusti verovelvollinen. Tällöin sovellettaisiin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotamisesta annetun lain säännöksiä. Säännökset vastaavat asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 11 §:n 3—5 momentin säännöksiä.

33 §. Vakuutusmaksujen periminen ulosottoimin. Pykälän mukaan maksamatta jäänyt vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sairausvakuutusmaksu voitaisiin periä ulosotossa ilman erillistä tuomiota ja päätöstä. Maksun ja viivekoron perimisessä sovellettaisiin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetun lain (367/1961) säännöksiä. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 18 luvun 13 §:n 3 momenttia.

34 §. Vakuutetun sairausvakuutusmaksujen ja lähdevero-osuuden tilittäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutetuilta perittyjen sairausvakuutusmaksujen tilittämisestä verohallinnolta Kansaneläkelaitokselle, missä noudatettaisiin verontilityslain (532/1998) säännöksiä. Ennakonpidätykset, joihin sisältyy myös sairausvakuutusmaksu, suoritetaan verohallinnolle pidätyskuukautta seuraavan

kuukauden 10 päivään mennessä. Verohallinto tilittää sairausvakuutusmaksut Kansaneläkelaitokselle saman kuukauden lopulla. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös rajoitetusti verovelvollisilta perittyjen sairausvakuutusmaksujen sekä rajoitetusti verovelvollisten eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksun sijasta Kansaneläkelaitokselle tuloutettavan lähdevero-osuuden tilittämistä Kansaneläkelaitokselle. Sairausvakuutusasetuksessa oleva säännös rajoitetusti verovelvollisia koskevien tilitysten ajankohdasta ehdotetaan otettavaksi lakiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että verohallinnon tulisi tilittää vakuutetun sairausvakuutusmaksut sairausvakuutusrahastoon eriteltyinä erikseen päivärahamaksuihin ja sairaanhoitomaksuihin.

35 §. Valtion osuuden suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin valtion rahoitusosuusien suorittamisesta Kansaneläkelaitokselle. Kuukausittain tehtävät ennakosuoritukset koskisivat valtion rahoitusosuutta 10 §:n mukaista sairaanhoitoetuusien kuluista sekä 13 §:n mukaisista työtulovakuutuksen kuluista. Lisäksi valtion ennakolla rahoitettaisiin 2 §:n 3 momentissa tarkoitettujen toimintakulujen Ennakkosuorittamistavasta ja -ajasta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Pykälä vastaa vähimmäispäivärahojen valtionosuuden osalta asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 2 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen säännöstä.

36 §. Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain 18 luvun 12 §:n säännöstä vastaavasti, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus valvoa vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä. Käytännössä Kansaneläkelaitoksen tekemä maksujen valvonta on tapahtunut verovirastoissa. Tätä varten Kansaneläkelaitoksella olisi edelleen oikeus verovirastossa tarkastaa myös verotusta koskevia asiakirjoja siltä osin kuin se on tarpeellista maksujen oikeellisuuden toteamiseksi.

19 luku. **Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset**

3 §. Tiedot verohallinnolta. Pykälään lisätaisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin

Kansaneläkelaitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta saada verohallinnolta tilastotietoja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksupohjasta. Tietoja tarvitaan selvitettyä sairaanhoitomaksun vuosittaisia tarkistamistarvetta.

7 §. Tiedot verohallinnolle vakuutusmaksujen perimistä varten. Pykälän otsikko muuttuu. Pykälässä säädetään oikeudesta ja velvollisuudesta antaa tietoja, joita tarvitaan vakuutusmaksujen perimisessä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa ehdotetaan muutettavaksi viittaussäännös sekä korvattavaksi vakuutetun sairausvakuutusmaksu eläkkeensaajilta perittävällä sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksulla.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa korvataan lakiviittausten avulla määritelty ulkomaantyössä saatu palkka 18 luvun 19 §:ssä tarkoitettulla vakuutusmaksulla.

Pykälän 3 momentissa oleva säännös työnantajan velvollisuudesta antaa tietoja ulkomailla työskentelevän työntekijän palkasta ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska vastaava säännös on otettu verotusmenettelystä annetun lain 17 §:ään.

20 luku. **Erinäisiä säännöksiä**

6 §. Verotuskustannusten jakaminen. Sairausvakuutuslain mukaisten tehtävien hoitamisesta verohallinnolle aiheutuvat kustannukset olisivat osa verotuksen kokonaiskustannuksia, joista Kansaneläkelaitoksen osuus on verohallintolain (1557/1995) 11 §:n mukaan 8,4 prosenttia. Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 18 luvun 13 §:n 2 momentin säännöstä. Pykälä ehdotetaan siirrettäväksi rahoitusta koskevasta osasta erinäisiin säännöksiin, koska sen koskee vakuutusmaksujen perimisestä aiheutuvien kustannusten lisäksi yleisesti esimerkiksi erilaisten tietojen antamisesta verohallinnolle aiheutuvia kustannuksia.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin siitä, että tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 suoritettaviin sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksuihin. Siihen saakka, kunnes

vuoden 2006 uudet ennakonpidätysperusteet tulevat voimaan, ennakonpidätyksessä käytettäisiin kuitenkin vuoden 2005 lopussa voimassa olevaa vakuutetun sairausvakuutusmaksua. Ennakonpidätyksessä vuoden alussa mahdollisesti tapahtuva virhe oikaistaisiin lopullisen verotuksen vahvistamisen yhteydessä.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin, että tätä lakia sovelletaan heti vuoden 2006 alusta maksettavien palkkojen perusteella suoritettaviin työnantajan sairausvakuutusmaksuihin.

Työnantajat tulevat ilmoittamaan uuden päivärahamaksun ja työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevasta palkasta ensimmäisen kerran vuoden 2006 vuosiluonnituskassa, joka annetaan vuoden 2007 alussa. Verohallinto voi siten toimittaa Kansaneläkelaitokselle tiedot sairausvakuutuksen päivärahaetuksien perusteeksi otettavasta verotettavasta tulosta ensimmäisen kerran vuodelta 2006. Verovuoden 2006 työtulotietoja käytetään päivärahaetuksien perusteena vuonna 2008. Tämän vuoksi ehdotettua 11 luvun 2 §:ää, jossa säädetään työtulosta, voitaisiin alkaa soveltaa päivärahaetuksien perusteena vasta, kun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa vuonna 2008 tai sen jälkeen. Siihen saakka etuutta määrättäessä sovellettaisiin voimassa olevan lain säännöstä työtulosta. Päivärahamaksun ja työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena 11 luvun 2 §:n mukaista palkkaa käytettäisiin vuoden 2006 alusta. Asiasta säädettäisiin voimaantulosäännöksen 4 momentissa.

Voimaantulosäännöksen 5 momentin perusteella voitaisiin ennen lain voimaantuloa ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta

1 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 1 ja 3 momentissa säädettäisiin työnantajan maksuvelvollisuudesta säädettäisiin 3 §:ssä. Pykälän 1 momentissa olisi säännökset tässä laissa tarkoitetuista maksuista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnantajan sosiaaliturvamaksun maksuprosentin

määräytymisestä. Maksuprosentti vahvistettaisiin vuosittain valtioneuvoston asetuksella työnantajan kansaneläkemaksun ja sairausvakuutusmaksun maksuprosentin yhteismäärän perusteella. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 16 §:n 1 momenttia.

1 a §. Pykälässä säädetään pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen vaikutuksesta työnantajan velvollisuuden suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksua. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen sijasta sovelletaan sosiaaliturva-asetusta. Se, onko työntekijä Suomessa vakuutettu, määräytyy yleisten säännösten mukaisesti ja työnantajan maksuvelvollisuus 3 §:n mukaisesti.

2 §. Pykälässä säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevasta palkasta ja työnantajasta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että palkasta säädettäisiin 4 §:ssä. Voimassa oleva 2 momentin säännös palkkaan kuuluvien luontoisetujen arvioinnista, 3 momentin säännös työnantajan maksamien vakuutusmaksujen lukemisesta palkkaan ja 4 momentin säännös kustannusten korvausten lukemisesta ulkomaantyötuloon kumottaisiin tarpeettomana.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että pidetään tässä laissa tarkoitettuna työnantajana. Määritelmä vastaa asiallisesti voimassa olevan säännöksen 5 momentissa olevaa työnantajan määritelmää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vakuutuskassalaissa tarkoitettu sairauskassa rinnastetaan tässä laissa tarkoitettuihin työnantajiin silloin, kun sairauskassa maksaa kassan jäsenelle sairausajan palkan sijaan tulevaa täydennyspäivärahaa.

2 a §. Pykälässä säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteesta eräissä ulkomaantyöskentelytilanteissa. Muutettavassa 4 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maksun perusteesta myös näissä tilanteissa, minkä vuoksi 2 a § ehdotetaan kumottavaksi.

3 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnantajan velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu. Voimassa olevan lain 1 §:ssä maksuvelvollisuus on määritelty siten, että maksua ei tarvitse suorittaa, jos työntekijä ei kuulu Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Maksu on kuitenkin suoritettava, jos henkilö on sä-

rausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu. Säännöksen selkeyttämiseksi ehdotetaan, että maksu olisi suoritettava, jos työntekijä on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu. Maksu olisi siten suoritettava, jos työntekijä on sairausvakuutuslain mukaan vakuutettu Suomessa asuvana tai vähintään neljän kuukauden yhtäjaksoisen Suomessa työskentelyn tai yritystoiminnan perusteella.

Pykälän uuteen 2 momenttiin otettaisiin voimassa olevan 3 §:n mukaiset säännökset poikkeuksista työnantajan maksuvelvollisuuteen. Työnantajan sosiaaliturvamaksua ei tarvitsisi suorittaa silloin, kun suorituksen määrän perusteella on erikseen säädetty vapautus ennakonpidätyksen suorittamisesta. Vapautus koskee luonnollista henkilöä tai kuolinpesää, jos samalle henkilölle maksettujen suoritusten määrä ei ylitä ennakoperintäasetuksella (1124/1996) säädettyä 1500 euron enimmäismäärää. Maksua ei tarvitsisi suorittaa myöskään silloin, jos satunnaisen suorituksen määrä ei ylitä ennakoperintäasetuksella säädettyä 20 euron enimmäismäärää.

Työnantajan sosiaaliturvamaksua ei suoriteta myöskään urheilijan palkkion perusteella. Tästä säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksun suorittamisesta urheilemisesta saadusta palkkiosta annetun lain (375/1995) 1 §:ssä. Urheilijan sosiaaliturvan rahoituksen selvittäminen on kesken, minkä vuoksi säännöksen ei ehdoteta tässä vaiheessa muutosta.

Pykälän uudessa 3 momentissa säädettäisiin suomalaisen työnantajan velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu ulkomaisen työnantajan puolesta. Säännös vastaa voimassa olevan lain 2 a §:n 2 momenttia.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin työnantajan velvollisuudesta suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu myös silloin, kun palkan maksaa työnantajan sijasta työnantajan takaaja, velkoja tai muu sijaismaksaja. Säännös vastaa voimassa olevan lain 1 §:n 3 momenttia.

4 §. Pykälässä säädettäisiin työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevasta palkasta. Pykälän 1 momentin mukaan työnantaja suorittaisi maksun oma-aloitteisesti työntekijöille maksettavien palkkojen yhteismäärän perusteella.

rän perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, mitä palkalla tarkoitetaan tässä laissa. Momentin 1 kohdan mukaan palkalla tarkoitettaisiin sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n 3—5 momentissa määriteltyä palkkaa. Voimassa olevan lain mukaisesti tällaista palkkaa olisi ennakonpidätyksen alainen palkka. Sen lisäksi työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevaan palkkaan sisällytettäisiin urheilijan palkkio, sairauskassan maksama täydennyspäiväraha ja palvelurahat siten kuin sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi. Työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevaa palkkaa eivät kuitenkaan olisi sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n 4 momentissa tarkoitetut erät. Näistä nykyisin maksun perusteena olevista eristä taloudellisesti merkittävimmät ovat työsuhdeoption käyttämisestä syntyvä etu ja työsuhteen päättämisen yhteydessä maksettavat korvaukset. Palkkakäsitemäärittäminen olisi siten sama kuin sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena oleva palkka ja asiallisesti sama kuin työntekijäin eläkelain 7 §:ssä tarkoitettu palkka.

Pykälän 2 momentin 2—5 kohdassa säädettäisiin, että työnantajan sosiaaliturvamaksua määrättäessä palkkaa olisivat myös lähdeveron alainen palkka ja lähdeveron alainen taiteilijan tai urheilijan saama korvaus sekä tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettu verovapaa ulkomaantyötulo. Palkkaan luettaisiin myös ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain (1551/1995) 10 §:ssä tarkoitettu palkka sekä Pohjoismaiden investointipankin ja Pohjoismaiden projektivientirahaston palveluksessa olevien henkilöiden verottamisesta annetun lain (562/1976) 2 §:ssä tarkoitettu palkka. Säännös vastaa asiallisesti muutoin voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2—4 kohtaa, mutta myös urheilijan saama lähdeveron alainen palkkio katsottaisiin palkaksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vakuutuspalkan käyttämisestä verovapaan ulkomaantyötulon tai lähdeveron alaisen palkan sijasta. Säännös vastaa voimassa olevan lain 2 a §:n 1 momenttia.

Voimassa olevan 4 §:n säännös Suomessa olevan ulkomaanedustuston maksuvelvollisuudesta kumottaisiin tarpeettomana. Ulkomaanedustuston velvollisuus suorittaa työn-

antajan sosiaaliturvamaksua määräytyisi kuten muillakin työnantajilla 3 §:n mukaisesti.

13 §. Pykälässä säädetään työnantajan oikeudesta saada verovirastolta takaisin liikaa tai aiheettomasti maksettu työnantajan sosiaaliturvamaksu. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lääninverovirasto korvataan sen sijaan tulleella verovirastolla.

Pykälän 2 momentissa säädetään työnantajan oikeudesta saada takaisin työnantajan sosiaaliturvamaksu siltä osin kuin se vastaa työnantajalle maksettua päivärahaa tai äitiysrahaa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajalla olisi oikeus saada sosiaaliturvamaksu takaisin myös silloin, kun työnantajalle on työntekijän eläkelain 19 c §:n 1 momentin perusteella maksettu eläkettä ja työnantaja on samalta ajalta maksanut työntekijälle palkkaa ja sen perusteella sosiaaliturvamaksua. Samalla muutettaisiin säännöksessä oleva viittaus sairausvakuutuslain mukaisiin päivä- tai äitiysrahoihin koskemaan kaikkia sairausvakuutuslaissa tarkoitettuja päivärahoja. Lisäksi säännöstä tarkistettaisiin siten, että sitä sovellettaisiin pakollisen tapaturmavakuutuksen lisäksi myös tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) tarkoitettua vapaaehtoista tapaturmavakuutuksen päivärahoihin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että työnantajalla olisi oikeus saada verovirastolta takaisin sairausvakuutuslain 14 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vuosilomapalkan tai lomakorvauksen perusteella suorittamansa työnantajan sosiaaliturvamaksu. Asiallisesti vastaava säännös on sairausvakuutuslain 18 luvun 3 §:n 2 momentissa, josta se ehdotuksen mukaan poistettaisiin.

16 §. Pykälän 1 momentin säännös työnantajan sosiaaliturvamaksun vahvistamisesta valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan kumottavaksi, koska asiasta säädettäisiin ehdotussa 1 §:n 2 momentissa.

Voimaantulosäätös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta. Sitä sovellettaisiin työnantajan sosiaaliturvamuksuihin, jotka on suoritettava 1 päivänä tammikuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan

palkan perusteella.

Voimaantulosäätöksen 3 momentin mukaan lain 13 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä sosiaaliturvamaksun palauttamisesta sovellettaisiin myös ennen tämän lain voimaan tuloa maksettuihin työnantajan sosiaaliturvamuksuihin.

1.3. Laki kansaneläkelaitoksen järjestämisestä kuntoutuksesta

12 §. Rahoitus. Pykälässä säädetään lain mukaisten kustannusten rahoittamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoituksesta säädettäisiin sairausvakuutuslaissa.

Voimaantulosäätös. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

1.4. Kuntoutusrahalaki

32 §. Rahoitus. Pykälän 1 momentissa säädetään lain täytäntöönpanosta aiheutuvien kustannusten rahoittamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain mukaisten kustannusten rahoituksesta säädettäisiin sairausvakuutuslaissa.

Voimaantulosäätös. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

1.5. Tuloverolaki

96 §. Pakolliset vakuutusmaksut. Pykälän otsikko muuttuu. Pykälän 1 momentissa säädetään valtion- ja kunnallisverotuksessa puhtaasta ansiotulosta vähennettävistä vakuutusmaksuista. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi sairausvakuutuksen päivärahamaksu.

127 c §. Kotitalousvähennyksen tekeminen. Pykälän 1 momentissa säädetään, mistä tulosta ja missä järjestyksessä kotitalousvähennys vähennetään. Voimassa olevan lain mukaan vähennys on mahdollista tehdä viime kädessä myös vakuutetun sairausvakuutusmaksusta. Vähennystä ei voisi tehdä sairausvakuutuksen päivärahamaksusta, joka on verotuksessa vähennyskelpoinen. Sen vuoksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennys voidaan tehdä sairausvakuutuk-

sen sairaanhoitomaksusta.

133 §. *Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentissa tarkoitettu alijäämähyvitys ja 2 momentissa tarkoitettu erityinen alijäämähyvitys voitaisiin vähentää nykyisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun sijasta sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta. Vähennystä ei voisi tehdä sairausvakuutuksen päivärahamaksusta, joka on verotuksessa vähennyskelpoinen.

Voimaantulosäännös. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2006 alusta ja sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.

1.6. Laki vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetun lain kumoamisesta

1 §. Laki, jolla on vahvistettu vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruus, ehdotetaan kumottavaksi. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentit vahvistettaisiin vuodelle 2006 sairausvakuutuslailla ja sen jälkeen valtioneuvoston asetuksella. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentit vahvistettaisiin vuodelle 2006 sairausvakuutuslailla ja sen jälkeen vuosittain annettavalla lailla. Työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentit vahvistettaisiin erikseen annettavalla lailla.

2 §. Lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2006 alusta.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 2006.

3. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sairausvakuutuslain muuttamista koskevassa esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia

säännöksiä valtion maksuvalmiussuorituksen suorittamisesta (18 luvun 27 §), valtion osuuden suorittamisesta (18 luvun 35 §) ja tarvittaessa myös työtuloista (11 luvun 2 §). Lisäksi valtioneuvosto vahvistaisi asetuksella sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentin (18 luvun 24 §). Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa vakuutusmaksujen ja valtion rahoitusosuuden määrän tarkistamista varten tarvittavista tarkemmista selvityksistä (18 luvun 28 §).

Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin työnantajan sosiaaliturvamaksun maksuprosentista (laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta 1 §).

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 81 §:n mukaan valtion veroista tulee säätää lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteesta sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun on katsottu olevan veronluonteisia maksuja, joiden perusteesta ja määrästä on säädetty lailla.

Esityksessä ehdotetaan vahvistettavaksi vakuutusperiaatetta maksujen määräytymisessä tiivistämällä maksujen ja etuuksien välistä yhteyttä. Etuusmenojen kasvu vaikuttaisi jatkossa suoraan sairausvakuutuksen rahoittamiseksi perittävien maksujen määrään. Nykyisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun tilalle tulisi kaksi erillistä maksua. Uudella sairausvakuutuksen päivärahamaksulla rahoitettaisiin sairausvakuutuksen päivärahaetuuksia. Päivärahamaksun ja päivärahaetuuden perusteena olisivat samoin perustein määräytyvä palkkatulo ja yrittäjän työtulo. Samaa palkkakäsitettä käytettäisiin myös työnantajan sairausvakuutusmaksun perusteena. Työnantajan sairausvakuutusmaksulla ei enää rahoitettaisi sairaanhoitovakuutuksen menoja. Uusi päivärahamaksu olisi verotuksessa vähennyskelpoinen kuten muut lakisääteiset vakuutusmaksut. Lain tasolla olisi edelleen säädetty maksuja koskevasta muutoksenhaakumenettelystä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi työttömyysetuuksien rahoitusuudistuksesta antamassaan lausunnossaan (PeVL 18/1998), että työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta voitiin säätää lain sijasta ministeriön asetuksella, kun ministeriölle jäävä harkintavalta oli teknistä ja vähäistä. Sairausvakuutuslaissa ehdotetaan säädettäväksi yksityiskohtaisesti, kuinka vakuutetun ja työnantajan maksut määräytyvät, kun niitä vuosittain tarkistetaan. Maksujen määräämiseen ei jäisi harkintaa. Esityksen mukaan sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistamisesta päätettäisiin vuosittain annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Uudistuksen voimaantullessa sovellettavista maksuprosenteista säädettäisiin kuitenkin sairausvakuutuslaissa.

Myös sairaanhoitovakuutuksessa tiivistettäisiin maksujen ja etuuksien välistä yhteyttä. Sairaanhoitovakuutuksen rahoituksessa valtion maksuosuus olisi kuitenkin merkittävästi suurempi kuin työtulovakuutuksen rahoituksessa. Maksun veronluonteisuuden vuoksi sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentista säädettäisiin lailla myös ensimmäisen soveltamisvuoden jälkeen.

Hallitus katsoo, että lakiesitykset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Maksujen luonne huomioon ottaen olisi suotavaa, että esityksestä hankitaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 19 luvun 7 §:n 3 momentti,
muutetaan 11 luvun 2 §, 18 luku ja 19 luvun 7 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 luku osaksi laissa 155/2005, sekä
lisätään 19 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti ja 20 lukuun uusi 6 § seuraavasti:

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

2 §

Työtulo

Tässä laissa päivärahan perusteena olevalla työtulolla tarkoitetaan:

- 1) työ- tai virkasuhteesta saatua palkkaa;
- 2) yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa; ja
- 3) työntekijäin eläkelain 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (*vakuutuspalkka*).

Jos vakuutettu on vapautettu maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen työtulonaan otetaan huomioon tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettu ansiotulo-osuus elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä tai maata-

loudesta, yritystoimintaan liittyvä työkorvaus, hankintatyön arvo ja porotalouden ansiotulo. Jos vakuutettu, jolla ei ole velvollisuutta ottaa sanottujen lakien mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisesti tällaisen vakuutuksen, hänen työtulonaan otetaan kuitenkin huomioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulo.

Edellä 1 momentin 1 kohdan mukaisena päivärahan perusteena olevana palkkana pidetään ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettua veronalaista palkkaa, palkkiota ja korvausta, urheilijan palkkiota, vakuutuskassalaissa tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa ja työsuhteessa saatuja palvelurahoja.

Palkkana ei kuitenkaan pidetä:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- 2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;

6) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

7) työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta ja muuta vahingonkorvausta;

8) työ- tai virkasuhteeseen perustumattomia yksittäisiä luento- ja esitelmäpalkkioita;

9) henkilöstörahastolaisissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahastoosuutta; eikä

10) erinä, jotka maksetaan yhtiökokoukselle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä.

Edellä 4 momentin 10 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Työtulona ei oteta huomioon sellaisia tuloja, jotka on verotuksessa arvioitu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 27 §:n 1

momentin mukaan sen vuoksi, ettei veroilmoitusta ole annettu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin siitä, mitä luetaan edellä tässä pykälässä säädettyihin työtuloihin.

VI OSA

SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain, kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) ja kuntoutusrahalain (611/1991) mukaiset etuudet ja korvaukset rahoitetaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain perusteella rahoitetaan lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) säädetyt perusturvaosuuteen kuuluvat sairausvakuutuslain mukaiset kulut sekä 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

2 §

Sairausvakuutuksen rahoitus

Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahastosta maksettavat 1 §:ssä mainittujen lakien mukaiset etuus- ja korvausmenot sekä 1 §:ssä tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimintakulut, joista on ensin vähennetty sairausvakuutusrahaston omaisuuden tuotot, rahoitetaan vakuutetun ja työnantajan vakuutusmaksuilla, valtion maksuosuuksilla sekä muilla sairausvakuutusrahastoon kertyvillä tuotoilla.

Sairausvakuutuksen rahoitus jaetaan sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen ja työlovakuutuksen rahoitukseen.

Valtion varoista rahoitetaan se osa 1 §:ssä tarkoitetuista Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista, jonka rahoittamisesta ei säädetä

muualla tässä luvussa.

3 §

Sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärä

Sairausvakuutusrahaston vieraalla pääomalla ja varauksilla vähennetyn rahoitusomaisuuden määrän on kunkin vuoden päättyessä oltava vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskuluista (*sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärä*).

4 §

Vakuutusmaksut

Tämän lain perusteella määrättäviä vakuutusmaksuja ovat vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sairausvakuutusmaksu.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun muodostavat sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu sekä sairausvakuutuksen päivärahamaksu.

5 §

Vakuutetun maksuvelvollisuus

Tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu on velvollinen suorittamaan vakuutetun sairausvakuutusmaksun siten kuin tässä laissa säädetään.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle, joka on kuollut verovuoden aikana.

6 §

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan, jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, perusteella vastaa, on suoritettava sairausvakuutuksen sa-

raanhoitomaksu myös sen jälkeen, kun hän ei enää ole tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu eläkkeensaaja ei ole kuitenkaan velvollinen suorittamaan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua sellaisen eläketulon perusteella, josta Suomessa peritään lähdevero sen suuruisena kuin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 7 §:ssä säädetään.

7 §

Työnantajan maksuvelvollisuus

Työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sairausvakuutusmaksun siten kuin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) säädetään. Maksu suoritetaan osana työnantajan sosiaaliturvamaksua.

Sairaanhoitovakuutuksen kulut ja rahoitus

8 §

Sairaanhoitovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

1) hoito- ja tutkimuskorvaukset, matkakustannusten korvaukset ja lääkekorvaukset;

2) kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaiset kuntoutusmenot;

3) Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle 13 luvun 11 §:n perusteella maksettavat korvaukset;

4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen katsottavat sairaanhoitokulut; sekä

5) Suomessa vakuutetun ulkomailla saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaamisesta Suomi kansainvälisten sopimusten tai sosiaaliturva-asetuksen perusteella vastaa ja muualla kuin Suomessa vakuutetun Suomessa saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaamisesta on valtioiden välisellä sopimuksella luovuttu.

Kansaneläkelaitoksen 2 §:ssä tarkoitetuista toimintakuluista sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettujen etuuksien ja korvausten täytäntöönpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Sairaanhoitovakuutuksen kuluina otetaan lisäksi huomioon 1 momentissa tarkoitettujen kulujen vuosittaisen muutoksen vaikutus sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärän turvaamiseen.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista kuluista vähennetään sairausvakuutusrahastoon takautuvasti maksetut suoritukset.

9 §

Vakuutettujen rahoitusosuus

Vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla rahoitetaan 50 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin mukaisten sairaanhoitovakuutuksen kulujen yhteismäärästä.

10 §

Valtion rahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan 50 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin mukaisten sairaanhoitovakuutuksen kulujen yhteismäärästä. Lisäksi valtion varoista rahoitetaan 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen sairaanhoidon kulut siltä osin kuin Suomessa annettujen sairaanhoitotoetuksien perusteella ulkomailta saadut kulujen korvaukset eivät niitä kata.

Työtulovakuutuksen kulut ja rahoitus

11 §

Työtulovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia työtulovakuutuksen kuluja ovat:

1) tämän lain mukaiset päivärahaetuudet ja kuntoutusrahain mukaiset kuntoutusrahat;

2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen katsottavat päivärahat;

3) edellä 13 luvussa tarkoitettujen työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaukset lukuun ottamatta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksettavia korvauksia; sekä

4) edellä 14 luvussa tarkoitettujen vuosilomakustannuskorvaukset.

Kansaneläkelaitoksen 2 §:ssä tarkoitetuista toimintakuluista työtulovakuutuksen kuluja ovat 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettujen etuuksien ja korvausten täytäntöönpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Työtulovakuutuksen kuluina otetaan lisäksi huomioon 1 momentissa tarkoitettujen kulujen vuosittaisen muutoksen vaikutus sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärän turvaamiseen.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista kuluista vähennetään sairausvakuutusrahastoon takautuvasti maksetut suoritukset.

12 §

Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuus

Työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun sekä palkka- ja työtulon perusteella perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla rahoitetaan 11 §:ssä tarkoitettujen työtulovakuutuksen kulut, joista on vähennetty 13 §:ssä tarkoitettuja valtion osuudella rahoitettavat kulut.

Lain voimaantullessa 1 momentissa tarkoitetuista kuluista rahoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksulla 73 prosenttia ja sairausvakuutuksen päivärahamaksulla 27 prosenttia.

13 §

Valtion rahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat sellaisen 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen päivärahan tai kuntoutusrahan maksamisesta, joka on enintään 11 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen vähimmäismäärän suuru-

nen tai, kun on kysymyksessä kuntoutusrahalain 17 tai 17 a §:ssä tarkoitettu kuntoutusraha, enintään viimeksi mainituissa pykälissä tarkoitettua vähimmäismäärän suuruinen. Valtion varoista ei kuitenkaan rahoiteta niitä sairauspäivärahoja ja kuntoutusrahoja, jotka ovat enintään vähimmäismäärän suuruisia 12 luvun tai kuntoutusrahalain 18 §:n mukaisen yhteensovituksen vuoksi.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuperusteet

14 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu määrätään vakuutetun kunnallisverotuksen verotettavan tulon perusteella, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Yrittäjien eläkelain (468/1969) tai maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

1) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan tai hänen perheenjäsenensä yhtymästä saaman palkan;

2) perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan yritystoiminnasta tai maataloudesta saaman palkan;

3) osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana;

4) omasta yrityksestä saadun työkorvauksen ja käyttökorvauksen;

5) elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta saadun ansiotulo-osuuden;

6) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden;

7) porotalouden ansiotulon;

8) hankintatyön arvon; sekä

9) osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peiteltyyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana.

Yrittäjän ja maatalousyrittäjän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua määrättäessä

noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskemisesta säädetään. Sairaanhoitomaksua määrättäessä ei kuitenkaan vähennetä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

15 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu määrätään vakuutetun veronalaisen palkkatulon ja työ tulo perusteella, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena olevaa palkkatuloa on 11 luvun 2 §:n 3—5 momentin mukainen palkka.

Yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

1) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan tai hänen perheenjäsenensä yhtymästä saaman palkan;

2) perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan yritystoiminnasta tai maataloudesta saaman palkan;

3) osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana;

4) omasta yrityksestä saadun työkorvauksen;

5) elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta saadun ansiotulo-osuuden;

6) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden;

7) porotalouden ansiotulon; sekä

8) hankintatyön arvon.

Jos vakuutettu on vapautettu yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen sairausvakuutuksen päivärahamaksunsa määrätään 3 momentin 1—8 kohdassa tarkoitettua työtuloa ja tähän työtuloon sisällyttömän palkkatulon perusteella.

16 §

Rajoitetusti verovelvollisen Suomessa saama palkkatulo maksuperusteena

Jos vakuutettu työskentelee Suomessa rajoitetusti verovelvollisena, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja päivärahamaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään palkkatulon osalta rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaisen korvauksen osalta kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua henkilökohtaista korvausta.

17 §

Ulkomaantyötulo maksuperusteena

Tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyötulosta rahana maksettava osa otetaan huomioon sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun perusteeksi pantavaa tulon yhteismäärää vahvistettaessa. Ulkomaantyötulosta rahana maksettavaan osaan ei lueta työnantajan maksamia työstä johtuvia kustannusten korvauksia siltä osin kuin ne ovat tuloverolain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan verovapaita.

Jos ulkomaantyötuloa saava on 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu yrittäjä, hänen sairaanhoito- ja päivärahamaksunsa määräytyvät kuitenkin 14 §:n 2 momentin ja 15 §:n 3 momentin mukaisesti.

18 §

Vakuutuspalkka maksuperusteena

Jos vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa, hänen sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksunsa määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään ulkomaantyötulon sijasta työntekijän eläkelain (395/1961) 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua vakuutuspalkkaa, edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työntekijän

eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkelain (134/1962) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijän eläkelain (662/1985) perusteella.

Vakuutuspalkkaa käytetään ulkomailla saadun palkkatulon sijasta myös ulkomailla työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena, jos vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti jonkin 1 momentissa mainitun eläkelain perusteella.

19 §

Ulkomaille maksettava eläke maksuperusteena

Jos ulkomailla asuva eläkkeensaaja on rajoitetusti verovelvollinen, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään eläketulon osalta Suomesta ulkomaille maksettavaa eläkettä.

Vakuutusmaksujen määrä ja tarkistaminen

20 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu on lain voimaantullessa 1,33 prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta ja muusta 14 ja 16—19 §:ssä tarkoitettua sairaanhoitomaksun maksuperusteesta.

Jos vakuutettu saa muuta kuin 15—18 §:ssä tarkoitettua ansiotuloa, häneltä peritään tästä tulosta sen lisäksi, mitä 1 momentissa ja 23 §:ssä säädetään, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua 0,17 prosenttia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu maksu lasketaan sairaanhoitomaksun maksuperusteen ja päivärahamaksun maksuperusteen erotuksesta. Jos päivärahamaksun maksuperuste on suurempi kuin sairaanhoitomaksun maksuperuste, 2 momentissa tarkoitettua maksua ei peritä.

21 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on lain voimaantullessa 0,77 prosenttia palkkatulosta, työtulosta ja muusta 15—18 §:ssä tarkoitettua päivärahamaksun maksuperusteesta.

22 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sairausvakuutusmaksu on lain voimaantullessa 2,06 prosenttia työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa tarkoitettua palkasta.

23 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tarkistaminen

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosenttia tarkistetaan siten, että sairaanhoitomaksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 8 §:ssä tarkoitettua sairaanhoitovakuutuksen kulut. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella. Maksua tarkistettaessa noudatetaan 9 ja 10 §:ssä säädettyjä rahoitusosuuksia.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentista säädetään vuosittain annetavalla lailla.

24 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistaminen

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia tarkistetaan siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 11 §:ssä tarkoitettua työtulovakuutuksen kulut. Ensimmäisen vuoden jälkeen kulujen muutokset rahoitetaan siten, että valtion rahoitusosuuden vähentämisen jälkeen tarvittavat maksujen muutokset jakautuvat tasan

päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun kesken. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella.

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan vuosittain ennen marraskuun 23 päivää seuraavana vuonna sovellettava sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentti.

25 §

Sairausvakuutusrahastossa tapahtuvan varojen siirtymisen huomioon ottaminen

Jos työtulovakuutuksen rahoittamiseen leirätyjä varoja käytetään kuluvan vuoden aikana sairaanhoito vakuutuksen kulujen rahoittamiseen tai päinvastoin, sairausvakuutusrahaston sisällä siirtyvät varat otetaan huomioon seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää vahvistettaessa.

26 §

Sairausvakuutusrahaston vajauksen ja ylijäämän huomioon ottaminen

Jos seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää vahvistettaessa arvioidaan, että sairausvakuutusrahaston vieraalla pääomalla ja varauksilla vähennetty rahoitusomaisuus tulee kuluvana vuonna alittamaan kahdeksan prosenttia tai ylittämään kymmenen prosenttia sairausvakuutuksen kokonaiskuluista, arvioitu vajaus tai ylijäämä otetaan huomioon seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää vahvistettaessa.

27 §

Valtion maksuvalmiussuoritus

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen kuluihin, valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston maksuvalmius on koko ajan turvattu (*maksuvalmiussuoritus*). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvita sairausvakuutusrahas-

ton maksuvalmiuden turvaamiseen.

Vuoden lopussa palauttamatta olevan maksuvalmiussuorituksen arvioitu määrä otetaan huomioon valtion osuuden ennakosuoritukseksi, kun vahvistetaan valtion rahoitusosuuden määrää ja vakuutusmaksuja seuraavalle vuodelle.

Maksuvalmiussuorituksen suorittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Vakuutusmaksujen ja valtion osuuden tarkistamista varten annettavat selvitykset

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain toukuun 15 päivään mennessä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio sairausvakuutusrahastosta maksettavien korvaus- ja etuuskuulujen sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakulujen määrästä seuraavana vuonna, arvio seuraavalle vuodelle vahvistettavista vakuutusmaksuista ja valtion rahoitusosuuden määrästä sekä arvio mahdollisesta sairausvakuutusrahaston vajauksesta tai ylijäämästä ja palauttamattoman maksuvalmiussuorituksen määrästä kuluvana vuonna. Arvioita tulee tarkistaa lokakuun 15 päivään mennessä ja myös muulloin, jos niiden perusteet ovat olennaisesti muuttuneet.

Vakuutusmaksujen ja valtion rahoitusosuuden määrän tarkistamista varten tarvittavista tarkemmista selvityksistä voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Menettelyä ja muutoksenhakua koskevat säännökset

29 §

Ennakkoperintälain soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ennakonpidätyksestä on voimassa, mitä ennakkoperintälaisissa säädetään.

Jos tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa saavan vakuutetun sairausvakuutusmaksu määräytyy vakuutuspalkan perusteella, suomalainen työnantaja, joka on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja

joka maksaa työntekijän palkan, on velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen vakuutetun sairausvakuutusmaksun suorittamiseksi.

30 §

Työnantajan ilmoitusvelvollisuus

Työnantajan on palkanmaksun yhteydessä ilmoitettava palkansaajalle ennakonpidätyksenä perityn sairausvakuutuksen päivärahamaksun määrä.

31 §

Verotusmenettelystä annetun lain soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksuun sovelletaan verotusmenettelystä annetun lain kunnallisveroa koskevia säännöksiä veron huojuksesta, lykkäämisestä, oikaisusta ja jälkiverotuksesta sekä muusta verotusmenettelystä.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun muutoksenhausta on voimassa, mitä siitä säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa. Mainitussa laissa säädetään myös Kansaneläkelaitoksen ja veroasiamiehen oikeudesta hakea muutosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun.

32 §

Eräiden verotusta koskevien lakien soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun kannosta, perimisestä ja palauttamisesta on voimassa, mitä niistä säädetään veronkantolaisissa (611/1978).

Jos rajoitetusti verovelvollisen vakuutetun sairausvakuutusmaksu määräytyy vakuutuspalkan perusteella, suomalainen työnantaja, joka on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja joka maksaa työntekijän palkan, on velvollinen perimään vakuutetun sairausvakuutusmaksun siten kuin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

Jos vakuutetun sairausvakuutusmaksua ei ole perittävä rajoitetusti verovelvolliselta ulkomailla työskentelevältä vakuutetulta 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, sairausvakuutusmaksu määrätään noudattaen rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 3 luvussa tarkoitettua menettelyä. Maksua määrättäessä ei kuitenkaan tehdä tuloverolaissa tarkoitettuja vähennyksiä.

Palkan tai korvauksen maksaja perii 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajoitetusti verovelvollisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja eläkkeen maksava laitos perii rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun. Maksun perimisessä noudatetaan vastaavasti, mitä rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

33 §

Vakuutusmaksujen periminen ulosottoihin

Tässä laissa säädetyt maksut, joiden suoriutus on laiminlyöty, peritään ilman tuomiota ja päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

34 §

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja lähdeveron osuuden tilittäminen

Verohallinto tilittää vakuutetun sairausvakuutusmaksut verontilityslaisissa (532/1998) säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle. Verohallinnon tulee tilittää Kansaneläkelaitokselle rajoitetusti verovelvollisilta perityt sairausvakuutusmaksut samoin kuin lähdeveron tuotosta se osuus, joka vastaa 6 §:n 2 momentin perusteella suorittamatta jäävien sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksujen yhteismäärää maksujen ja lähdeveron kertymisvuotta seuraavan vuoden kesäkuun vakuutusmaksutilityksen yhteydessä.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksut ja päivärahamaksut tulee tilittää erikseen sairausvakuutusrahastoon.

35 §

Valtion osuuden suorittaminen

Valtion on suoritettava Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 2, 10 ja 13 §:ssä tarkoitettu valtion osuus siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

36 §

Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

19 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

3 §

Tiedot verohallinnolta

Kansaneläkelaitoksella ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on lisäksi oikeus saada verohallinnolta sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentin tarkistamista varten tarpeelliset tilastotiedot sairaanhoitomaksun maksupohjasta.

7 §

Tiedot verohallinnolle vakuutusmaksujen perimistä varten

Salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa eläkelaitoksille ja verohallinnolle sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perimistä varten tiedot niiden ulkomailla asuvien eläkkeensaajien nimistä, henkilötunnuksista ja muista yksilöintitiedoista, joihin sovelletaan 18 luvun 6 §:n mukaista maksuvelvollisuutta;

2) Kansaneläkelaitoksella, sosiaali- ja terveysministeriöllä ja Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa verohallinnolle vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot niiden ulkomailla työskentelevien henkilöiden nimistä ja henkilötunnuksista, joille Kansaneläkelaitos on antanut päätöksen Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta tai joille sosiaali- ja terveysministeriö tai Eläketurvakeskus on antanut Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevien säännösten tai sosiaaliturvasopimuksen määräyksen perusteella päätöksen Suomen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta;

3) eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa verohallinnolle vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot vakuutuslaskasta;

20 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Verotuskustannusten jakaminen

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta verohallinnolle aiheutuvat kustannukset

otetaan huomioon tehtäessä verohallintolain (1557/1995) 11 §:ssä säädettyä kustannusten jakoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 suoritettavaan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Ennakonpidätys tehdään kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan vakuutetun sairausvakuutusmaksun perusteella siihen saakka, kunnes vuoden 2006 ennakonpidätysperusteet tulevat voimaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan palkan perusteella suoritettavaan työnantajan sairausvakuutusmaksuun.

Sen estämättä, mitä tämän lain 11 luvun 2 §:ssä säädetään, päivärahaetuuden perusteena olevaan työtuloon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta säännöstä, kun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa ennen 1 päivää tammikuuta 2008.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (366/1963) 1 a ja 2 a §, sellaisina kuin ne ovat 1 a § laissa 578/1983 ja 2 a § laissa 705/2003, *muutetaan* 1, 2, 3 ja 4 §, 13 ja 16 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § laissa 1119/1996, mainitussa laissa 705/2003 ja laissa 1226/2004, 2 § laeissa 1207/2001, 1149/2003 ja 773/2004, 3 § mainitussa laissa 1207/2001, 13 § mainitussa laissa 1119/1996 sekä 16 § laissa 547/2000, seuraavasti:

1 §

Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkelaisissa (347/1956) säädetty työnantajan kansaneläkemaksu suoritetaan työnantajan sosiaaliturvamaksuna siten kuin tässä laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain työnantajan sosiaaliturvamaksun maksuprosentista. Se määräytyy työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentin ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentin yhteismäärän perusteella.

2 §

Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa:

1) ennakkoperintälain (1118/1996) 14 §:ssä tarkoitettua työnantajaa;

2) Pohjoismaiden investointipankkia ja Pohjoismaiden projektivientirahastoa;

3) rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa (627/1978) ja ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetussa laissa (1551/1995) tarkoitettua lähdeveron perimiseen velvollista; sekä

4) suomalaista työnantajaa, joka lähettää työntekijän ulkomaille samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen emo-, tytär- tai sisaryrityksen palvelukseen taikka sellaisen ulkomaisen yrityksen palvelukseen, jossa suomalaisella työnantajalla on määräämisvalta.

Mitä tässä laissa säädetään työnantajasta, sovelletaan myös vakuutuskassalaisia

(1164/1992) tarkoitettuun sairauskassaan sen maksassa täydennyspäivärahaa.

3 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun, jos työntekijä on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu.

Työnantaja ei ole kuitenkaan velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua, jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän samalle henkilölle maksamien, maksajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan liittymättömien suoritusten määrä ei ylitä valtioneuvoston asetuksella säädettyä suorituksen enimmäismäärää tai jos yksittäisen, satunnaisesti maksettavan suorituksen määrä ei ylitä valtioneuvoston asetuksella säädettyä suorituksen enimmäismäärää.

Edellä 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu suomalainen työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun ulkomaisen työnantajan puolesta.

Jos ennakkoperintälain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu sijaismaksaja maksaa palkkasattavan, työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun.

4 §

Työnantaja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksun työntekijöille maksettavien palkkojen yhteismäärän perusteella.

Palkalla tarkoitetaan tässä laissa:

1) sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n 3—5 momentin mukaista veronalaista palkkaa;

2) tuloverolain (1535/1992) 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyötulosta rahana maksettavaa osaa;

3) rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja 3 §:ssä tarkoitettua taiteilijan tai urheilijan henkilökohtaiseen toimintaan perustuvaa korvausta;

4) ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua palkkaa; sekä

5) Pohjoismaiden investointipankin ja Pohjoismaiden projektivientirahaston palveluksessa olevien henkilöiden verottamisesta annetun lain (562/1976) 2 §:ssä tarkoitettua palkkaa.

Jos vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua veropaata ulkomaantyötuloa tai hän on rajoitetusti verovelvollinen, työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena käytetään 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ulkomaantyötulon sekä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua palkan ja korvauksen sijasta sitä työntekijän eläkelain (395/1961) 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (*vakuutuslasku*), edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työntekijän eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkelain (134/1962) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijän eläkelain (662/1985) perusteella.

13 §

Työnantajalla, joka on suorittanut sosiaaliturvamaksua liikaa tai aiheettomasti, on oikeus saada liikaa tai aiheettomasti suorittamansa määrä takaisin verovirastolta ennakoperintälain 21 §:n mukaisesti.

Työnantajalla, jolle on maksettu sairausvakuutuslain nojalla päivärahaetuutta tai lakisääteisen tapaturma- tai liikennevakuutuksen mukaista päivärahaa taikka työntekijän eläkelain 19 c §:n 1 momentin perusteella eläkettä, on oikeus saada verovirastolta takaisin maksamansa palkan perusteella suorittamansa sosiaaliturvamaksu siltä osin kuin se vastaa työnantajalle maksettua päivärahaa tai eläkettä.

Työnantajalla on oikeus saada verovirastolta takaisin sairausvakuutuslain 14 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vuosilomapalkan tai lomakorvauksen perusteella suorittamansa työnantajan sosiaaliturvamaksu.

Sosiaaliturvamaksun takaisin saamisesta ja sitä koskevan päätöksen oikaisusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, paljonko maksetuista työnantajan sosiaaliturvamaksuista on katsottava olevan työnantajan kansaneläkemaksua ja työnantajan sairausvakuutusmaksua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan palkan perusteella suoritettavaan työnantajan sosiaaliturvamaksuun.

Tämän lain 13 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan myös ennen tämän lain voimaan tuloa maksettuun työnantajan sosiaaliturvamaksuun.

3.

Laki**Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991
 annetun lain (610/1991) 12 § seuraavasti:

12 §

tamisesta säädetään sairausvakuutuslaissa.

*Rahoitus*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2006.

Tämän lain mukaisten kustannusten rahoit-

4.

Laki**kuntoutusrahalain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 32 §:n 1
 momentti seuraavasti:

32 §

laissa.

*Rahoitus*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2006.

Tämän lain mukaisten kustannusten rahoittamisesta säädetään sairausvakuutus-

5.

Laki**tuloverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 96 §:n otsikko ja 1 momentti, 127 c §:n 1 momentti ja 133 §, sellaisina kuin ne ovat, 96 §:n otsikko ja 1 momentti ja 133 § laissa 772/2004 sekä 127 c §:n 1 momentti laissa 995/2000, seuraavasti:

96 §

Pakolliset vakuutusmaksut

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan lakisääteinen työntekijän eläkemaksu, työttömyysvakuutusmaksu ja sairausvakuutuksen päivärahamaksu sekä omasta ja puolisonsa pakollisesta eläkevakuutuksesta suorittamansa maksut.

127 c §

Kotitalousvähennyksen tekeminen

Kotitalousvähennys vähennetään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Ansiotuloista menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen

suhteessa.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitykset jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

Siltä osin kuin erityinen alijäämähyvitys ylittää ansiotulosta suoritettavan tuloveron määrän, se vähennetään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa sen jälkeen, kun näistä veroista on tehty muut niihin kohdistuvat vähennykset.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.

6.

Laki

vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta 13 päivänä joulukuuta 2001 annettu laki (1206/2001) siihen myöhemmin

tehtyine muutoksineen.

2 §
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 19 luvun 7 §:n 3 momentti,
muutetaan 11 luvun 2 §, 18 luku ja 19 luvun 7 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 luku osaksi laissa 155/2005, sekä
lisätään 19 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti ja 20 lukuun uusi 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä**Päivärahaetuuksien määrä**

2 §

2 §

*Työtulo**Työtulo*

Tässä laissa työtulolla tarkoitetaan:
 1) työ- tai virkasuhteesta saatua palkkatuloa ja siihen verrattavaa henkilökohtaista tuloa;
 2) yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaista 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuoden työtuloa; ja
 3) työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa, *lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 6 §:ssä ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 7 §:n 1 momentissa* tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (*vakuutuspalkka*).

Jos vakuutettu on vapautettu maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen työtulonaan otetaan huomioon tuloverolaisissa (1535/1992) tarkoitettu ansiotulo-osuus

Tässä laissa *päivärahan perusteena olevalla* työtulolla tarkoitetaan:

- 1) työ- tai virkasuhteesta saatua *palkkaa*;
- 2) yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaista *kunkin* vuoden *vahvistettua* työtuloa; ja
- 3) työntekijäin eläkelain 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (*vakuutuspalkka*).

Jos vakuutettu on vapautettu maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen työtulonaan otetaan huomioon tuloverolaisissa (1535/1992) tarkoitettu ansiotulo-osuus

elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta, yritystoimintaan liittyvä työkorvaus ja porotalouden ansiotulo. Jos vakuutettu, jolla ei ole velvollisuutta ottaa sanottujen lakien mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisesti tällaisen vakuutuksen, hänen työtulonaan otetaan kuitenkin huomioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulo.

Tässä laissa tarkoitettuna työtulona ei pidetä vakuutetun saamaa rojaltia, suoritusta henkilöstörahastoon, käteistä voittopalkkiota eikä voitonjakoa. Työtulona ei pidetä myöskään tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella.

elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta, yritystoimintaan liittyvä työkorvaus, *hankintatyön arvo* ja porotalouden ansiotulo. Jos vakuutettu, jolla ei ole velvollisuutta ottaa sanottujen lakien mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisesti tällaisen vakuutuksen, hänen työtulonaan otetaan kuitenkin huomioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulo.

Edellä 1 momentin 1 kohdan mukaisena päivärahan perusteena olevana palkkana pidetään ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettua veronalaista palkkaa, palkkiota ja korvausta, urheilijan palkkiota, vakuutuskassalaisissa tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa ja työsuhteessa saatuja palvelurahoja.

Palkkana ei kuitenkaan pidetä:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;*
- 2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;*
- 3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;*
- 4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;*
- 5) palkkiota, joka annetaan työnantajayhtiön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhtiön viranomaisen valvonnan alaisessa arvopaperipörssissä noteerattuina osakkeina, sijoitustalletuksena tai muulla vastaavalla tavalla, taikka osakkeiden sijasta osin tai kokonaan rahana, edellyttäen, että tällaisen palkkiona saatavan edun arvo riippuu kyseisten osakkeiden arvon kehityksestä palkkion lupaamisen jälkeisenä, vähintään vuoden mittaisena aikana;*
- 6) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;*
- 7) työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta ja muuta vahingonkorvausta;*
- 8) työ- tai virkasuhteeseen perustumattomia yksittäisiä luento- ja esitelmäpalkkiota;*
- 9) henkilöstörahastolaisissa (814/1989)*

tarkoitettuja voittopalkkioeria, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta; eikä

10) eria, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsuhteen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeen-omistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä.

Edellä 4 momentin 10 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Työtulona ei oteta huomioon sellaisia tuloja, jotka on verotuksessa arvioitu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 27 §:n 1 momentin mukaan sen vuoksi, ettei veroilmoitusta ole annettu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin siitä, mitä luetaan edellä tässä pykälässä säädettyihin työtuloihin.

Työtulona ei oteta huomioon sellaisia tuloja, jotka on verotuksessa arvioitu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 27 §:n 1 momentin mukaan sen vuoksi, ettei veroilmoitusta ole annettu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin siitä, mitä luetaan edellä tässä pykälässä säädettyihin työtuloihin.

VI OSA

SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

1 §

Sairausvakuutuksen rahoitus

Tähän lakiin, kuntoutusrahalaikiin ja kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annettuun lakiin perustuvat korvaus- ja etuusmenot sekä 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen hallintokustannuksista (*toimintamenot*) maksetaan sairausvakuutusrahastosta. Sairausvakuutusrahaston menot rahoitetaan vakuutetun ja työnantajien vakuutusmaksuista kertyvin varoin, sairausvakuutusrahaston tuotoilla, valtion maksuosuudella sekä muilla mahdollisilla tuotoilla, joista säädetään erikseen.

2 §

Valtion rahoitusosuus, takuusuoritus ja maksuvalmiussuoritus

Vanhempainpäivärahoista ja erityishoitorahoista aiheutuvat vähimmäispäiväraha-kustannukset rahoitetaan valtion varoista. Valtion on suoritettava kuukausittain valtion osuuden ennakkoa siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Sairausvakuutusrahaston vieraalla pääomalla ja varauksilla vähennetyn rahoitusomaisuuden on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista (*rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä*). Jos sairausvakuutusrahaston tuotot eivät riitä rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseen, puuttuva osa suoritetaan valtion varoista (*takuusuoritus*). Valtion on suoritettava kuukausittain takuusuorituksen ennakkoa siten kuin val-

VI OSA

SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain, kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) ja kuntoutusrahalaikin (611/1991) mukaiset etuudet ja korvaukset rahoitetaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain perusteella rahoitetaan lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) säädetyt perusturvaosuuteen kuuluvat sairausvakuutuslain mukaiset kulut sekä 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

2 §

Sairausvakuutuksen rahoitus

Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahastosta maksettavat 1 §:ssä mainittujen lakien mukaiset etuus- ja korvausmenot sekä 1 §:ssä tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimintakulut, joista on ensin vähennetty sairausvakuutusrahaston omaisuuden tuotot, rahoitetaan vakuutetun ja työnantajan vakuutusmaksuilla, valtion maksuosuuksilla sekä muilla sairausvakuutusrahastoon kertyvillä tuotoilla.

Sairausvakuutuksen rahoitus jaetaan sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen ja työtulovakuutuksen rahoitukseen.

Valtion varoista rahoitetaan se osa 1 §:ssä tarkoitetuista Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista, jonka rahoittamisesta ei säädetä muualla tässä luvussa.

Voimassa oleva laki

tioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen menoihin, valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston maksuvalmius on kunkin ajankohtana riittävästi turvattu (*maksuvalmiussuoritus*).

3 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sairausvakuutusmaksusta säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963).

Vuosilomakustannusten korvaamisesta työnantajalle aiheutuvat kustannukset rahoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksulla. Työnantajalla on oikeus saada takaisin 1 §:ssä tarkoitetusta vuosilomapalkasta tai lomakorvauksesta suorittamansa sosiaaliturvamaksu siten kuin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa säädetään.

4 §

Sairausvakuutusmaksun määräytyminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu määrätään kunnallisverotuksessa verotettavan tulon perusteella, ellei toisin säädetä. Maksun suuruudesta säädetään erikseen lailla.

5 §

Sairausvakuutusmaksun määräytyminen yrittäjätulosta

Jos vakuutettu on yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, sairausvakuutusmaksun perusteena käytetään yrittäjien eläkelain ja maatalous-

Ehdotus

3 §

Sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärä

Sairausvakuutusrahaston vieraalla pääomalla ja varauksilla vähennetyt rahoitusomaisuuden määrän on kunkin vuoden päättyessä oltava vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskuluista (sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärä).

4 §

Vakuutusmaksut

Tämän lain perusteella määrättäviä vakuutusmaksuja ovat vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja työnantajan sairausvakuutusmaksu.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun muodostavat sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu sekä sairausvakuutuksen päivämaksu.

5 §

Vakuutetun maksuvelvollisuus

Tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu on velvollinen suorittamaan vakuutetun sairausvakuutusmaksun siten kuin tässä laissa säädetään.

yrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden työtuloa siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

- 1) maataloudesta tai elinkeinotoiminnasta saadun ansiotulo-osuuden;
- 2) tuloverolain 39 tai 40 §:ssä tarkoitetun yhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden tai hänen tahi hänen perheenjäsenensä yhtymästä saaman palkan;
- 3) hankintatyön arvon;
- 4) metsätalouden puhtaan tulon;
- 5) porotalouden ansiotulon;
- 6) perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan maataloudesta tai yritystoiminnasta saaman palkkatulon;
- 7) omasta yrityksestä saadun työkorvauksen;
- 8) osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana; sekä
- 9) osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peitellyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana.

Jos vakuutettu on yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutettu, sairausvakuutusmaksua määrättäessä ei vähennetä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

Yrittäjän ja maatalousyrittäjän sairausvakuutusmaksua määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskemisesta säädetään.

6 §

Suomessa työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutusmaksun määräytyminen

Jos vakuutettu työskentelee Suomessa rajoitetusti verovelvollisena, hänen sairausvakuutusmaksunsa määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa tai esiintyvän taiteilijan

Vakuutetun sairausvakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle, joka on kuollut verovuoden aikana.

6 §

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan maksuvelvollisuus

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan, jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o

Voimassa oleva laki

osalta kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua henkilökohtaista korvausta.

7 §

Sairausvakuutusmaksun määräytyminen ulkomaan työtulosta

Tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantuloa rahana maksettava osa otetaan huomioon vakuutusmaksun perusteeksi pantavaa verotettavan tulon yhteismäärää vahvistettaessa. Ulkomaantuloa rahana maksettavaan osaan ei lueta työnantajan maksamia työstä johtuvia kustannusten korvauksia siltä osin kuin ne tuloverolain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan ovat verovapaita.

Kun vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantuloa, hänen sairausvakuutusmaksunsa määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään mainitun ulkomaantulon sijasta sitä työntekijän eläkelain 7 §:n 2 momentissa, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkeläisissä tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijän eläkeläisissä tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantulo pidetään eläkepalkkaan luettavan työansion ja eläkemaksujen perusteena (*vakuutus-palkka*), edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti jonkin edellä mainitun eläkelain perusteella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua palkkaa käytetään myös ulkomailla työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun määräytymisen ja suo-

Ehdotus

1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, perusteella vastaa, on suoritettava sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu myös sen jälkeen, kun hän ei enää ole tämän lain mukaan Suomessa vakuutettu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu eläkkeensaaja ei ole kuitenkaan velvollinen suorittamaan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua sellaisen eläketulon perusteella, josta Suomessa peritään lähdevero sen suuruisena kuin rajoitetusti verovelvollisen ulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 7 §:ssä säädetään.

7 §

Työnantajan maksuvelvollisuus

Työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sairausvakuutusmaksun siten kuin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) säädetään. Maksu suoritetaan osana työnantajan sosiaaliturvamaksua.

rittamisen perusteena, jos vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti jonkin 2 momentissa mainitun eläkelain perusteella.

8 §

Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan sairausvakuutusmaksun määräytyminen

Eläkkeensaajan, joka on muuttanut toiseen Euroopan talousalueen maahan ja jonka sairaanhoidon kustannusten korvaamisesta Suomi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 27, 28 tai 28 a artiklan perusteella vastaa, on suoritettava vakuutetun sairausvakuutusmaksu senkin jälkeen, kun hän ei enää kuulu Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin.

Eläkkeensaaja ei ole velvollinen suorittamaan vakuutetun sairausvakuutusmaksua sellaisen eläketulon perusteella, josta Suomessa peritään lähdevero sen suuruisena kuin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 7 §:ssä säädetään.

Jos ulkomailla asuva eläkkeensaaja on rajoitetusti verovelvollinen, vakuutetun sairausvakuutusmaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään eläketulon osalta Suomesta ulkomaille maksettavaa eläkettä.

Sairaanhoitovakuutuksen kulut ja rahoitus

8 §

Sairaanhoitovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat:

1) hoito- ja tutkimuskorvaukset, matkakustannusten korvaukset ja lääkekorvaukset;

2) kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaiset kuntoutusmenot;

3) Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle 13 luvun 11 §:n perusteella maksettavat korvaukset;

4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturva-osuuteen katsottavat sairaanhoitokulut; sekä

5) Suomessa vakuutetun ulkomailla saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaamisesta Suomi kansainvälisten sopimusten tai sosiaaliturva-asetuksen perusteella vastaa ja muualla kuin Suomessa vakuutetun Suomessa saaman sairaanhoidon kulut, joiden korvaamisesta on valtioiden välisellä sopimuksella luovuttu.

Kansaneläkelaitoksen 2 §:ssä tarkoitetuista toimintakuluista sairaanhoitovakuutuksen kuluja ovat 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettujen etuuksien ja korvausten täytäntöönpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Sairaanhoitovakuutuksen kuluina otetaan lisäksi huomioon 1 momentissa tarkoitettujen kulujen vuosittaisen muutoksen vaikutus sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärän turvaamiseen.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista kuluista vähennetään sairausvakuutusrahastoon takautuvasti maksetut suoritukset.

Voimassa oleva laki

9 §

Vakuutusmaksusta vapautuminen, maksun lykkääminen ja määräämättä jättäminen sekä virheellisesti määritelty maksu

Kunnalla on oikeus myöntää vapautus ja verovirastolla lykkäys vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuun noudattaen soveltuvin osin, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa on säädetty kunnallisveron huojuksesta ja lykkäyksestä.

Sairausvakuutusmaksua ei määrätä, jos vakuutettu on kuollut verovuoden aikana.

Mikäli vakuutetun maksettavaksi ei ole määrätty sairausvakuutusmaksua tai se on määrätty liian pieneksi, määräämättä jäänyt vakuutusmaksu on määrättävä vakuutetun maksettavaksi. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä maksettavaksi kuin enintään viideltä edeltävältä vuodelta.

10 §

Rahaston varojen lainaaminen

Sairausvakuutusrahastolla sekä kansaneläkeläisissä tarkoitetuilla kansaneläkerahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

11 §

Verotusta koskevan lainsäädännön soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun kannosta, perinnästä, palauttamisesta, tilittämisestä, muutoksenhausta ja verotusmenettelystä on voimassa, mitä niistä säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa ja veronkantolaisissa (611/1978). Verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään myös Kansan-

Ehdotus

9 §

Vakuutettujen rahoitusosuus

Vakuutetuilta perittävän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuotoilla rahoitetaan 50 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin mukaisten sairaanhoitovakuutuksen kulujen yhteismäärästä.

10 §

Valtion rahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan 50 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin mukaisten sairaanhoitovakuutuksen kulujen yhteismäärästä. Lisäksi valtion varoista rahoitetaan 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen sairaanhoidon kulut osin kuin Suomessa annettujen sairaanhoitoetuuksien perusteella ulkomailta saadut kulujen korvaukset eivät niitä kata.

Työtulovakuutuksen kulut ja rahoitus

11 §

Työtulovakuutuksen kulut

Sairausvakuutusrahastosta maksettavia työtulovakuutuksen kuluja ovat:

1) tämän lain mukaiset päivärahaetuudet ja kuntoutusrahalain mukaiset kuntoutusrahat;

2) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n mukaan perusturvaosuuteen

eläkelaitoksen ja veroasiamiehen oikeudesta hakea muutosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ennakonpidätyksestä on voimassa, mitä enakkoperintälaissa (1118/1996) säädetään. Kun ulkomailla työskentelevä vakuutettu saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa ja hänen sairausvakuutusmaksunsa määräytyy 7 §:n 2 momentin mukaisesti, suomalainen työnantaja, joka on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja joka maksaa työntekijän palkan, on velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen vakuutetun sairausvakuutusmaksun suorittamiseksi.

Kun ulkomailla työskentelevä vakuutettu on rajoitetusti verovelvollinen ja hänen sairausvakuutusmaksunsa määräytyy 7 §:n 3 momentin mukaisesti, suomalainen työnantaja, joka on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja joka maksaa työntekijän palkan, on velvollinen perimään vakuutetun sairausvakuutusmaksun siten kuin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

Eläkelaitos perii rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan sairausvakuutusmaksun. Maksun perimisessä noudatetaan vastaavasti, mitä rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä. Jos sairausvakuutusmaksua ei ole perittävä rajoitetusti verovelvolliselta ulkomailla työskentelevältä vakuutetulta 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, vakuutetun sairausvakuutusmaksu määräään noudattaen rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 3 luvussa tarkoitettua menettelyä. Maksua määrättäessä ei kuitenkaan tehdä tuloverolaissa tarkoitettuja vähennyksiä.

Edellä 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua Suomessa työskentelevän vakuutetun sairausvakuutusmaksun perii palkan tai korvauksen maksaja siten kuin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

Verohallitus tilittää Kansaneläkelaitokselle lähdeveron tuotosta osuuden, joka vastaa

katsottavat päivärahat;

3) edellä 13 luvussa tarkoitettua työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaukset lukuun ottamatta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksettavia korvauksia; sekä

4) edellä 14 luvussa tarkoitettua vuosilomakustannuskorvaukset.

Kansaneläkelaitoksen 2 §:ssä tarkoitettua toimintakuluista työtulovakuutuksen kuluja ovat 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettujen etuuksien ja korvausten täytäntöönpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Työtulovakuutuksen kuluina otetaan lisäksi huomioon 1 momentissa tarkoitettujen kulujen vuosittaisen muutoksen vaikutus sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärän turvaamiseen.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kuluista vähennetään sairausvakuutusrahastoon takautuvasti maksetut suoritukset.

Voimassa oleva laki

3 §:n 2 momentin perusteella suorittamatta jäävien sairausvakuutusmaksujen yhteismäärää. Tilitysmenettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Rajoitetusti verovelvolliselta perittyjen maksujen tilittämisestä Kansaneläkelaitokselle säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa sairausvakuutusmaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

13 §

Täydentävät säännökset

Vakuutusmaksuista kertyvät varat peritään ja työnantajan sairausvakuutusmaksuista kertyvät varat siirretään Kansaneläkelaitokselle erityiseen sairausvakuutusrahastoon.

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta verotoimistolle aiheutuvat kustannukset otetaan verohallintolain (1557/1995) 4 luvun 11 §:ssä säädettyyn kustannusten jakoon.

Tässä laissa säädetty maksut, joiden suoritus on laiminlyöty, peritään ilman tuomioita ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja yleisten maksujen ulosotosta on erikseen säädetty.

Sen lisäksi, mitä 9 §:n 1 momentissa on säädetty, Kansaneläkelaitos voi päättää, että tämän lain mukaan eläkelaitokselle suoritettavaa maksua ei peritä tai sellaisessa maksussa taikka tilityksessä olevaa virhettä ei oikaista, jos maksu tai virhe on niin vähäi-

Ehdotus

12 §

Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuus

Työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun sekä palkka- ja työtulon perusteella perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla rahoitetaan 11 §:ssä tarkoitetut työtulovakuutuksen kulut, joista on vähennetty 13 §:ssä tarkoitetulla valtion osuudella rahoitettavat kulut.

Lain voimaantullessa 1 momentissa tarkoitetuista kuluista rahoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksulla 73 prosenttia ja sairausvakuutuksen päivärahamaksulla 27 prosenttia.

13 §

Valtion rahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat sellaisen 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen päivärahan tai kuntoutusrahan maksamisesta, joka on enintään 11 luvun 7 §:ssä tarkoitetun vähimmäismäärän suuruinen tai, kun on kysymyksessä kuntoutusrahalain 17 tai 17 a §:ssä tarkoitetusta kuntoutusrahasta, enintään viimeksi mainituissa pykälissä tarkoitetun vähimmäismäärän suuruinen. Valtion varoista ei kuitenkaan rahoiteta niitä sairauspäivärahoja ja kuntoutusrahoja, jotka ovat enintään vähimmäismäärän suuruisia 12 luvun tai kuntoutusrahalain 18 §:n mukaisen yhteensuorituksen vuoksi.

nen, että sen perimisen tai oikaisemisen on katsottava aiheuttavan suhteettoman paljon työtä tai kustannuksia.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun maksuperusteet

14 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu määrätään vakuutetun kunnallisverotuksen verotettavan tulon perusteella, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Yrittäjien eläkelain (468/1969) tai maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaisesta kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

1) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan tai hänen perheenjäsenensä yhtymästä saaman palkan;

2) perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan yritystoiminnasta tai maataloudesta saaman palkan;

3) osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhhteessa olevana;

4) omasta yrityksestä saadun työkorvauksen ja käyttökorvauksen;

5) elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta saadun ansiotulo-osuuden;

6) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden;

7) porotalouden ansiotulon;

8) hankintatyön arvon; sekä

9) osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peitellyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhhteessa olevana.

Yrittäjän ja maatalousyrittäjän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskeamisesta säädetään. Sairaanhoitomaksua määrättäessä ei kuitenkaan vähennetä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien elä-

kelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

15 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu määrätään vakuutetun veronalaisen palkkatulon ja työtulon perusteella, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena olevaa palkkatuloa on 11 luvun 2 §:n 3—5 momentin mukainen palkka.

Yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

1) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan tai hänen perheenjäsenensä yhtiöstä saaman palkan;

2) perheenjäsenen tai kuolinpesän osakkaan yritystoiminnasta tai maataloudesta saaman palkan;

3) osake- tai muusta yhtiöstä saadun palkan sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana;

4) omasta yrityksestä saadun työkorvauksen;

5) elinkeinotoiminnasta tai maataloudesta saadun ansiotulo-osuuden;

6) verotusyhtymän tai elinkeinoyhtymän osakkaan saaman ansiotulo-osuuden;

7) porotalouden ansiotulon; sekä

8) hankintatyön arvon.

Jos vakuutettu on vapautettu yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen sairausvakuutuksen päivärahamaksunsa määrätään 3 momentin 1—8 kohdassa tarkoitettun työtulon ja tähän työtuloon sisällyttömän palkkatulon perusteella.

16 §

Rajoitetusti verovelvollisen Suomessa saama palkkatulo maksuperusteena

Jos vakuutettu työskentelee Suomessa rajoitetusti verovelvollisena, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun ja päivärahamaksun määrätymisen ja suorittamisen perusteena käytetään palkkatulon osalta rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaisen korvauksen osalta kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua henkilökohtaista korvausta.

17 §

Ulkomaantyötulo maksuperusteena

Tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettu ulkomaantyötulosta rahana maksettava osa otetaan huomioon sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun perusteeksi pantavaa tulon yhteismäärää vahvistettaessa. Ulkomaantyötulosta rahana maksettavaan osaan ei lueta työnantajan maksamia työstä johtuvia kustannusten korvauksia sillä osin kuin ne ovat tuloverolain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan verovapaita.

Jos ulkomaantyötuloa saava on 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu yrittäjä, hänen sairaanhoito- ja päivärahamaksunsa määrättyvät kuitenkin 14 §:n 2 momentin ja 15 §:n 3 momentin mukaisesti.

18 §

Vakuutuspalkka maksuperusteena

Jos vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa, hänen sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksunsa määrätymisen ja suorittamisen perusteena käytetään ulkomaantyötulon si-

Ehdotus

jasta työntekijäin eläkelain (395/1961) 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua vakuutus-palkkaa, edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) perusteella.

Vakuutuspalkkaa käytetään ulkomailta saadun palkkatulon sijasta myös ulkomailta työskentelevän rajoitetusti verovelvollisen sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena, jos vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti jonkin 1 momentissa mainitun eläkelain perusteella.

19 §

Ulkomaille maksettava eläke maksuperusteena

Jos ulkomailta asuva eläkkeensaaja on rajoitetusti verovelvollinen, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun määräytymisen ja suorittamisen perusteena käytetään eläketulon osalta Suomesta ulkomaille maksettavaa eläkettä.

Vakuutusmaksujen määrä ja tarkistaminen

20 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu on lain voimaantullessa 1,33 prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta ja muusta 14 ja 16—19 §:ssä tarkoitettua sairaanhoitomaksun maksuperusteesta.

Jos vakuutettu saa muuta kuin 15—18 §:ssä tarkoitettua ansiotuloa, häneltä peritään tästä tulosta sen lisäksi, mitä 1 momentissa ja 23 §:ssä säädetään, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua 0,17 prosenttia.

Ehdotus

Edellä 2 momentissa tarkoitettu maksu lasketaan sairaanhoitomaksun maksuperusteen ja päivärahamaksun maksuperusteen erotuksesta. Jos päivärahamaksun maksuperuste on suurempi kuin sairaanhoitomaksun maksuperuste, 2 momentissa tarkoitettua maksua ei peritä.

21 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on lain voimaantullessa 0,77 prosenttia palkkatulosta, työtulosta ja muusta 15–18 §:ssä tarkoitettusta päivärahamaksun maksuperusteesta

22 §

Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sairausvakuutusmaksu on lain voimaantullessa 2,06 prosenttia työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa tarkoitettusta palkasta.

23 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tarkistaminen

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosenttia tarkistetaan siten, että sairaanhoitomaksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 8 §:ssä tarkoitettujen sairaanhoitovakuutuksen kulut. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella. Maksua tarkistettaessa noudatetaan 9 ja 10 §:ssä säädettyjä rahoitusosuuksia.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentista säädetään vuosittain annetavalla lailla.

24 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistaminen

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia tarkistetaan siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 11 §:ssä tarkoitetut työturvakuutuksen kulut. Ensimmäisen vuoden jälkeen kulujen muutokset rahoitetaan siten, että valtion rahoitusosuuden vähentämisen jälkeen tarvittavat maksujen muutokset julkautuvat tasan päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun kesken. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella.

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan vuosittain ennen marraskuun 23 päivää seuraavana vuonna sovellettava sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentti.

25 §

Sairausvakuutusrahastossa tapahtuvan varojen siirtymisen huomioon ottaminen

Jos työtulovakuutuksen rahoittamiseen kerättyjä varoja käytetään kuluvan vuoden aikana sairaanhoitovakuutuksen kulujen rahoittamiseen tai päinvastoin, sairausvakuutusrahaston sisällä siirtyvät varat otetaan huomioon seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää vahvistettaessa.

26 §

Sairausvakuutusrahaston vajauksen ja ylijäämän huomioon ottaminen

Jos seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää vahvistettaessa arvioidaan, että sairausvakuutusrahaston vieraalla pääomalla ja varauksilla vähennetty rahoitusomaisuus tulee kuluvana vuonna alittamaan kahdeksan prosenttia

Ehdotus

tai ylittämään kymmenen prosenttia sairausvakuutuksen kokonaiskuluista, arvioitu vajaus tai ylijäämä otetaan huomioon seuraavan vuoden vakuutusmaksuja ja valtion rahoitusosuuden määrää vahvistettaessa.

27 §

Valtion maksuvalmiussuoritus

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen kuluihin, valtion tulee suorittaa Kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston maksuvalmius on koko ajan turvattu (maksuvalmiussuoritus). Maksuvalmiussuoritus tulee palauttaa valtiolle, kun sitä ei enää tarvita sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaamiseen.

Vuoden lopussa palauttamatta olevan maksuvalmiussuorituksen arvioitu määrä otetaan huomioon valtion osuuden ennakosuorituksena, kun vahvistetaan valtion rahoitusosuuden määrää ja vakuutusmaksuja seuraavalle vuodelle.

Maksuvalmiussuorituksen suorittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Vakuutusmaksujen ja valtion osuuden tarkistamista varten annettavat selvitykset

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain toukokuun 15 päivään mennessä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle arvio sairausvakuutusrahastosta maksettavien korvaus- ja etuuskulujen sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakulujen määrästä seuraavana vuonna, arvio seuraavalle vuodelle vahvistettavista vakuutusmaksuista ja valtion rahoitusosuuden määrästä sekä arvio mahdollisesta sairausvakuutusrahaston vajauksesta tai ylijäämästä ja palauttamattoman maksuvalmiussuorituksen määrästä kuluvana vuonna. Arvioita tulee tarkistaa lokakuun 15 päivään mennessä ja myös muulloin, jos niiden perusteet ovat olennai-

Ehdotus

sesti muuttunut.

Vakuutusmaksujen ja valtion rahoitusosuuden määrän tarkistamista varten tarvittavista tarkemmista selvityksistä voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Menettelyä ja muutoksenhakua koskevat säännökset

29 §

Ennakkoperintälain soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ennakonpidätyksestä on voimassa, mitä ennakkoperintälaisissa säädetään.

Jos tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa saavan vakuutetun sairausvakuutusmaksu määräytyy vakuutuspalkan perusteella, suomalainen työnantaja, joka on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja joka maksaa työntekijän palkan, on velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen vakuutetun sairausvakuutusmaksun suorittamiseksi.

30 §

Työnantajan ilmoitusvelvollisuus

Työnantajan on palkanmaksun yhteydessä ilmoitettava palkansaajalle ennakonpidätyksenä perityn sairausvakuutuksen päivärahamaksun määrä.

31 §

Verotusmenettelystä annetun lain soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksuun sovelletaan verotusmenettelystä annetun lain kunnallisveroa koskevia säännöksiä veron huojennuksesta, lykkämisestä, oikaisusta ja jälkiverotuksesta sekä muusta verotusmenettelystä.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun muutoksenhausta on voimassa, mitä siitä sääde-

tään verotusmenettelystä annetussa laissa. Mainitussa laissa säädetään myös Kansaneläkelaitoksen ja veroasiamiehen oikeudesta hakea muutosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun.

32 §

Eräiden verotusta koskevien lakien soveltaminen

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun kannosta, perimisestä ja palauttamisesta on voimassa, mitä niistä säädetään veronkantolaisissa (611/1978).

Jos rajoitetusti verovelvollisen vakuutetun sairausvakuutusmaksu määräytyy vakuutuspalkan perusteella, suomalainen työnantaja, joka on lähettänyt työntekijän ulkomaille ja joka maksaa työntekijän palkan, on velvollinen perimään vakuutetun sairausvakuutusmaksun siten kuin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

Jos vakuutetun sairausvakuutusmaksua ei ole perittävä rajoitetusti verovelvolliselta ulkomailla työskentelevältä vakuutetulta 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, sairausvakuutusmaksu määrätään noudattaen rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 3 luvussa tarkoitettua menettelyä. Maksua määrättäessä ei kuitenkaan tehdä tuloverolaisissa tarkoitettuja vähennyksiä.

Palkan tai korvauksen maksaja perii 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajoitetusti verovelvollisen vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja eläkkeen maksava laitos perii rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun. Maksun perimisessä noudatetaan vastavasti, mitä rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa säädetään lähdeveron perimisestä.

33 §

**Vakuutusmaksujen periminen ulosotto-
toimin**

Tässä laissa säädetyt maksut, joiden suoritus on laiminlyöty, peritään ilman tuomiota ja päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

34 §

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja lähdevero-osuuden tilittäminen

Verohallinto tilittää vakuutetun sairausvakuutusmaksut verontilityslaisissa (532/1998) säädetyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle. Verohallinnon tulee tilittää Kansaneläkelaitokselle rajoitetusti verovelvollisilta perityt sairausvakuutusmaksut samoin kuin lähdeveron tuotosta se osuus, joka vastaa 6 §:n 2 momentin perusteella suorittamatta jäävien sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksujen yhteismäärää maksujen ja lähdeveron kertymisvuotta seuraavan vuoden kesäkuun vakuutusmaksutilityksen yhteydessä.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksut ja päivärahamaksut tulee tilittää erikseen sairausvakuutusrahastoon.

35 §

Valtion osuuden suorittaminen

Valtion on suoritettava Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 2, 10 ja 13 §:ssä tarkoitettu valtion osuus siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

36 §

Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa vakuutetun sairausvakuutusmaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

19 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

3 §

Tiedot verohallinnolta

Kansaneläkelaitoksella ja sosiaali- ja terveysministeriöllä on lisäksi oikeus saada vero-hallinnolta sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuprosentin tarkistamista varten tarpeelliset tilastotiedot sairaanhoitomaksun maksupohjasta.

7 §

Tiedot verohallinnolle sairausvakuutusmaksun perimistä varten

Salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa eläkelaitoksille ja verohallinnolle vakuutetun sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot niiden ulkomailla asuvien eläkkeensaajien nimistä, henkilötunnuksista ja muista yksilöintitiedoista, joihin sovelletaan 18 luvun 7 §:n 1 momentin mukaista maksuvelvollisuutta;

2) Kansaneläkelaitoksella, sosiaali- ja terveysministeriöllä ja Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa verohallinnolle vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot niiden ulkomailla työskentelevien henkilöiden nimistä ja henkilötunnuksista, joille Kansaneläkelaitos on

7 §

Tiedot verohallinnolle vakuutusmaksujen perimistä varten

Salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä:

1) Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa eläkelaitoksille ja verohallinnolle sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perimistä varten tiedot niiden ulkomailla asuvien eläkkeensaajien nimistä, henkilötunnuksista ja muista yksilöintitiedoista, joihin sovelletaan 18 luvun 6 §:n mukaista maksuvelvollisuutta;

2) Kansaneläkelaitoksella, sosiaali- ja terveysministeriöllä ja Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa verohallinnolle vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot niiden ulkomailla työskentelevien henkilöiden nimistä ja henkilötunnuksista, joille Kansaneläkelaitos on

Voimassa oleva laki

antanut päätöksen Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta tai joille sosiaali- ja terveysministeriö tai Eläketurvakeskus on antanut Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevien säännösten tai sosiaaliturvasopimuksen määräyksen perusteella päätöksen Suomen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta;

3) eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa verohallinnolle vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot *työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 6 §:ssä ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetusta palkasta, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luetuttavan työansion ja eläkemaksujen perusteena.*

Suomalaisen työnantajan, joka lähettää työntekijän ulkomaille ja joka maksaa työntekijän palkan tai joka lähettää työntekijän ulkomaille samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen emo-, tytär- tai sisaryrityksen palvelukseen taikka sellaisen ulkomaisen yrityksen palvelukseen, jossa suomalaisella työnantajalla on määräämisvaltaa, on vakuutetun sairausvakuutusmaksun määräämistä ja työnantajan sairausvakuutusmaksun suorittamisen valvontaa varten annettava verohallinnolle Verohallituksen vahvistaman kaavan mukainen vuosi-ilmoitus maksun perusteena olevasta palkasta ja palkansaajasta.

Ehdotus

antanut päätöksen Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta tai joille sosiaali- ja terveysministeriö tai Eläketurvakeskus on antanut Euroopan yhteisöjen sosiaaliturvaa koskevien säännösten tai sosiaaliturvasopimuksen määräyksen perusteella päätöksen Suomen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta;

3) eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus antaa verohallinnolle vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun perimistä varten tiedot *vakuutuspalkasta;*

(3 mom. kumotaan)

20 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Verotuskustannusten jakaminen

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta verohallinnolle aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon tehtäessä verohallintolain (1557/1995) 11 §:ssä säädettyä kustannusten jakoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-

mikuuta 2006.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen ker-
ran vuodelta 2006 suoritettavaan sairaus-
vakuutuksen sairaanhoitomaksuun ja päi-
värahamaksuun. Ennakonpidätys tehdään
kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voi-
massa olevan vakuutetun sairausvakuutus-
maksun perusteella siihen saakka, kunnes
vuoden 2006 ennakonpidätysperusteet tule-
vat voimaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan pal-
kan perusteella suoritettavaan työnantajan
sairausvakuutusmaksuun.

Sen estämättä, mitä tämän lain 11 luvun 2
§:ssä säädetään, päivärahaetuuden perus-
teena olevaan työtuloon sovelletaan tämän
lain voimaan tullessa voimassa ollutta
säännöstä, kun työkyvyttömyys tai oikeus
etuuteen alkaa ennen 1 päivää tammikuuta
2008.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

2.

Laki**työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (366/1963) 1 a ja 2 a §, sellaisina kuin ne ovat 1 a § laissa 578/1983 ja 2 a § laissa 705/2003, *muutetaan* 1, 2, 3 ja 4 §, 13 ja 16 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § laissa 1119/1996, mainitussa laissa 705/2003 ja laissa 1226/2004, 2 § laeissa 1207/2001, 1149/2003 ja 773/2004, 3 § mainitussa laissa 1207/2001, 13 § mainitussa laissa 1119/1996 sekä 16 § laissa 547/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Työnantajan on suoritettava Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkeläisissä (347/1956) säädetty työnantajan kansaneläkemaksu työntekijälle maksetun palkan perusteella. Jos työntekijä ei kuulu Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin, työnantaja ei ole velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua. Työnantajan on kuitenkin suoritettava työnantajansosiaaliturvamaksu, jos työntekijä on Suomessa sairausvakuutuslain mukaan vakuutettu. Maksujen suuruudesta säädetään erikseen lailla.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu ja työnantajan kansaneläkemaksu suoritetaan työnantajan sosiaaliturvamaksuna sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

1 a §

Ennakkoperinnän alaisesta palkasta ei kuitenkaan ole suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksua, jos pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen (SopS 81/81) mukaan työnantaja on vapautettu kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun suorittamisesta Suomessa.

Ehdotus

1 §

Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkeläisissä (347/1956) säädetty työnantajan kansaneläkemaksu suoritetaan työnantajan sosiaaliturvamaksuna siten kuin tässä laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain työnantajan sosiaaliturvamaksun maksuprosentista. Se määräytyy työnantajan kansaneläkemaksun maksuprosentin ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentin yhteismäärän perusteella.

(kumotaan)

2 §

Palkalla tarkoitetaan:

- 1) ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa;
- 2) rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja kyseisen lain 3 §:ssä tarkoitettua taiteilijan henkilökohtaiseen toimintaan perustuvaa korvausta;
- 3) ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain (1551/1995) 10 §:ssä tarkoitettua palkkaa; sekä
- 4) Pohjoismaiden Investointipankin ja Pohjoismaiden projektivientirahaston palveluksessa olevien henkilöiden verottamisesta annetun lain (562/1976) 2 §:ssä tarkoitettua palkkaa.

Palkkaan kuuluvat luontoisedut arvioidaan tuloverolaissa säädetyllä tavalla. Työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten osalta otetaan huomioon, mitä ennakkoperintälain 15 §:ssä säädetään.

Palkkaan luetaan työnantajan maksamat tuloverolain 68 §:n 2 momentissa tarkoitettut vakuutusmaksut vain siltä osin kuin niiden määrä verovuonna ylittää 8 500 euroa.

Ulkomaantyötulon rahana maksettavaan osaan ei lueta työnantajan maksamia työstä johtuvia kustannusten korvauksia siltä osin kuin ne ovat tuloverolain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan verovapaita.

Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa ennakkoperintälain 14 §:ssä tarkoitettua työnantajaa, Pohjoismaiden Investointipankkia, Pohjoismaiden projektivientirahastoa, rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa ja ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettua lähdeveron perimiseen velvollista sekä tämän lain 2 a §:n 2 momentissa tarkoitettua suomalaista työnantajaa.

2 a §

Kun vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa tai hän on rajo i-

2 §

Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa:

- 1) *ennakkoperintälain (1118/1996) 14 §:ssä tarkoitettua työnantajaa;*
- 2) *Pohjoismaiden investointipankkia ja Pohjoismaiden projektivientirahastoa;*
- 3) *rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa (627/1978) ja ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetussa laissa (1551/1995) tarkoitettua lähdeveron perimiseen velvollista; sekä*
- 4) *suomalaista työnantajaa, joka lähettää työntekijän ulkomaille samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen emo-, tytär- tai sisaryrityksen palvelukseen taikka sellaisen ulkomaisen yrityksen palvelukseen, jossa suomalaisella työnantajalla on määräämisvalta.*

Mitä tässä laissa säädetään työnantajas- ta, sovelletaan myös vakuutuslainsäädännössä (1164/1992) tarkoitettuun sairauskassaan sen maksaessa täydennyspäävärahaa.

(2 a § kumotaan)

tetusti verovelvollinen, työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena käytetään 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun palkan ja korvauksen sekä tuloverolain 77 §:ssä tarkoitetun ulkomaantyötulon sijasta sitä työntekijään eläkelain (395/1961) 7 e §:n 2 momentissa, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijään eläkelain (134/1962) 6 §:ssä tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijään eläkelain (662/1985) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luttavan työansion ja eläkemaksujen perusteena, edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti jonkin mainitun eläkelain perusteella.

Suomalaisen työnantajan, joka lähettää työntekijän ulkomaille samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen emo-, tytär- tai sisaryrityksen palvelukseen taikka sellaisen ulkomaisen yrityksen palvelukseen, jossa suomalaisella työnantajalla on määräämisvaltaa, on ulkomaisen yrityksen puolesta suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu.

3 §

Luonnollinen henkilö tai kuolinpesä ei ole velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua samalle saajalle kalenterivuonna maksetuista suorituksista, jollei niiden määrä ylitä ennakonpidätyksestä vapautettavalle tulolle valtioneuvoston asetuksella säädettyä suorituksen enimmäismäärää tai jollei suoritus liity maksajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan. Työnantajan sosiaaliturvamaksua ei myöskään suoriteta yksittäisestä, satunnaisesti maksettavasta suorituksesta, joka ei ylitä valtioneuvoston asetuksella säädettyä suorituksen ennakonpidätyksestä vapaata enimmäismäärää.

3 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun, jos työntekijä on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu.

Työnantaja ei ole kuitenkaan velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua, jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän samalle henkilölle maksamien, maksajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan liittymättömien suoritusten määrä ei ylitä valtioneuvoston asetuksella säädettyä suorituksen enimmäismäärää tai jos yksittäisen, satunnaisesti maksettavan suorituksen määrä ei ylitä valtioneuvoston asetuksella säädettyä suorituksen enimmäismäärää.

Edellä 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu suomalainen työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun ulkomaisen työnantajan puolesta.

Jos ennakkoperintälain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu sijaismaksaja maksaa palk-

4 §

Vieraan valtion Suomessa oleva lähetystö, sellainen konsulinvirasto, jonka päällikönä on lähetetty konsuli, ja niihin verrattava muu ulkomainen edustusto eivät ole velvollisia suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua.

Ehdotus

kasaatavan, työnantaja on velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksun.

4 §

Työnantaja suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksun työntekijöille maksettavien palkkojen yhteismäärän perusteella.

Palkalla tarkoitetaan tässä laissa:

1) sairausvakuutuslain 11 luvun 2 §:n 3—5 momentin mukaista veronalaista palkkaa;

2) tuloverolain (1535/1992) 77 §:ssä tarkoitettua ulkomaantyötulosta rahana maksettavaa osaa;

3) rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja 3 §:ssä tarkoitettua taiteilijan tai urheilijan henkilökohtaiseen toimintaan perustuvaa korvausta;

4) ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua palkkaa; sekä

5) Pohjoismaiden investointipankin ja Pohjoismaiden projektivientirahaston palveluksessa olevien henkilöiden verottamisesta annetun lain (562/1976) 2 §:ssä tarkoitettua palkkaa.

Jos vakuutettu työskentelee lähetettynä työntekijänä tai muutoin ulkomailla ja hän saa tuloverolain 77 §:ssä tarkoitettua verovapaata ulkomaantyötuloa tai hän on rajoitetusti verovelvollinen, työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena käytetään 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ulkomaantyötulon sekä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua palkan ja korvauksen sijasta sitä työntekijäin eläkelain (395/1961) 7 §:n 5 momentissa tarkoitettua palkkaa, jota ulkomaantyössä pidetään eläkepalkkaan luetavan työansion ja eläke-maksujen perusteena (vakuutuslasku), edellyttäen, että vakuutetun eläketurva on järjestetty joko pakollisesti tai vapaaehtoisesti työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (1347/1962) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) perusteella.

13 §

Työnantajalla, joka on suorittanut sosiaaliturvamaksua liikaa tai aiheettomasti, on oikeus saada liikaa tai aiheettomasti suorittamansa määrä takaisin lääninverovirastolta ennakkoperintälain 21 §:n mukaisesti.

Työnantajalla, jolle on suoritettu sairausvakuutuslain (364/1963) nojalla päivä- tai äitiysrahaa tai pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan mukaista päivärahaa, on oikeus saada takaisin lääninverovirastolta päivärahaa vastaavalta osalta palkkaa suorittamansa sosiaaliturvamaksu.

Sosiaaliturvamaksun takaisin saamisesta ja sitä koskevan päätöksen oikaisusta säädetään asetuksella.

16 §

Valtioneuvoston asetuksella säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta sen jälkeen, kun työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruudet on lailla vahvistettu.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös siitä, paljonko maksetuista työnantajan sosiaaliturvamaksuista on katsottava olevan työnantajan kansaneläkemaksua ja työnantajan sairausvakuutusmaksua.

13 §

Työnantajalla, joka on suorittanut sosiaaliturvamaksua liikaa tai aiheettomasti, on oikeus saada liikaa tai aiheettomasti suorittamansa määrä takaisin verovirastolta ennakkoperintälain 21 §:n mukaisesti.

Työnantajalla, jolle on maksettu sairausvakuutuslain nojalla päivärahaetuutta tai lakisääteisen tapaturma- tai liikennevakuutuksen mukaista päivärahaa taikka työntekijän eläkelain 19 c §:n 1 momentin perusteella eläkettä, on oikeus saada verovirastolta takaisin maksamansa palkan perusteella suorittamansa sosiaaliturvamaksu siltä osin kuin se vastaa työnantajalle maksettua päivärahaa tai eläkettä.

Työnantajalla on oikeus saada verovirastolta takaisin sairausvakuutuslain 14 luvun 1 §:ssä tarkoitetun vuosilomapalkan tai b-makorvauksen perusteella suorittamansa työnantajan sosiaaliturvamaksu.

Sosiaaliturvamaksun takaisin saamisesta ja sitä koskevan päätöksen oikaisusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, paljonko maksetuista työnantajan sosiaaliturvamaksuista on katsottava olevan työnantajan kansaneläkemaksua ja työnantajan sairausvakuutusmaksua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan palkan perusteella suoritettavaan työnantajan sosiaaliturvamaksuun.

Tämän lain 13 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan myös ennen tämän lain voimaan tuloa maksettuihin työnantajan sosiaaliturvamaksuihin.

3.

Laki**Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta 27 päivänä maaliskuuta 1991
 annetun lain (610/1991) 12 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 §

Rahoitus

Tämän lain mukaiset kustannukset suori-
 tetaan kansaneläkelaitoksen varoista.

Ehdotus

12 §

Rahoitus

Tämän lain *mukaisten kustannusten ra-
 hoittamisesta säädetään sairausvakuutus-
 laissa.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
 mikuuta 2006.*

4.

Laki**kuntoutusrahalain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 32 §:n 1
 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

32 §

Rahoitus

Tämän lain täytäntöönpanosta aiheutuvat
 kustannukset maksetaan kansaneläkelaitok-
 sen varoista.

Ehdotus

32 §

Rahoitus

Tämän lain *mukaisten kustannusten ra-
 hoittamisesta säädetään sairausvakuutus-
 laissa.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2006.

5.

Laki**tuloverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 96 §:n otsikko ja 1 momentti, 127 c §:n 1 momentti ja 133 §, sellaisina kuin ne ovat, 96 §:n otsikko ja 1 momentti ja 133 § laissa 772/2004 sekä 127 c §:n 1 momentti laissa 995/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

96 §

96 §

*Pakollisen eläkevakuutuksen maksut**Pakolliset vakuutusmaksut*

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan lakisääteinen työntekijän eläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu sekä omasta ja puolisonsa pakollisesta eläkevakuutuksesta suorittamansa maksut.

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan lakisääteinen työntekijän eläkemaksu, työttömyysvakuutusmaksu ja sairausvakuutuksen päivärahamaksu sekä omasta ja puolisonsa pakollisesta eläkevakuutuksesta suorittamansa maksut.

127 c §-----
127 c §*Kotitalousvähennyksen tekeminen**Kotitalousvähennyksen tekeminen*

Kotitalousvähennys vähennetään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Ansiotuloista menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta näi-

Kotitalousvähennys vähennetään ensisijaisesti valtion tuloverosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa. Ansiotuloista menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä. Siltä osin kuin vähennys ylittää valtion tuloveron määrän, se tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisveros-

den verojen suhteessa.

133 §

Alijäämähyvitysten vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Se osa alijäämähyvityksistä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitykset jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

Siltä osin kuin erityinen alijäämähyvitys ylittää ansiotulosta suoritettavan tuloveron määrän, se vähennetään kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa sen jälkeen, kun näistä veroista on tehty muut niihin kohdistuvat vähennykset.

ta näiden verojen suhteessa.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, *sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta* ja kirkollisverosta. Hyvitykset jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

Siltä osin kuin erityinen alijäämähyvitys ylittää ansiotulosta suoritettavan tuloveron määrän, se vähennetään kunnallisverosta, *sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta* ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa sen jälkeen, kun näistä veroista on tehty muut niihin kohdistuvat vähennykset.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 2006.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen keran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.